

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
WPLYWU USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO
GMINY PRZEWORSK**



mgr inż. Justyna Baran – Tatarczak	
mgr Wojciech Król	
mgr inż. Karolina Włodarz - Zaprzaluk	

DATA OPRACOWANIA: Marzec, 2026

Spis treści

1. Wstęp.....	5
1.1. Przedmiot opracowania i podstawa formalno-prawna opracowania.....	5
1.2. Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.....	5
2. Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami.....	8
2.1. Cel realizacji i zawartość projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk.....	8
2.2. Powiązania z innymi dokumentami.....	13
2.2.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Podkarpackiego	13
2.2.2. Analiza czy projekt Planu Ogólnego jest zgodny z uwarunkowaniami zagospodarowania przestrzennego określonymi w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie wskazanych w nim obszarów przebiegu powiązań przyrodniczych, ciągów i korytarzy ekologicznych.....	14
2.2.3. Opis lokalizacji terenu objętego projektem Planu względem: ujęć wody i ich stref ochronnych, terenów szczególnego zagrożenia powodzią oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, z uwzględnieniem ustaleń opracowania ekofizjograficznego dla Planu Ogólnego Gminy Przeworsk.....	16
2.2.4. Analiza wpływu proponowanego zagospodarowania na funkcjonowanie przejść dla zwierząt umożliwiających migrację zwierząt w poprzek istniejących/planowanych przedsięwzięć liniowych (w szczególności dróg) w kontekście istniejących powiązań przyrodniczych, ciągów i korytarzy ekologicznych w promieniu min. 1000 m od przejścia.....	26
3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	28
4. Analiza istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Planu.....	29
5. Ocena istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Planu.....	52
5.1. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym bioróżnorodności ..	52
5.2. Ocena oddziaływania skutków realizacji projektu Planu na stan wód powierzchniowych i podziemnych	54
5.3. Analiza wpływu planowanego rodzaju zagospodarowania na dotrzymanie norm akustycznych na terenach objętych projektem Planu oraz w jego sąsiedztwie, a także ocena wpływu	

terenów sąsiadujących na klimat akustyczny przedmiotowego obszaru i możliwości zachowania tych norm.....	66
5.4. Opis wpływu przewidywanego zagospodarowania terenu na krajobraz.....	68
5.5. Opis oddziaływania przewidywanego zagospodarowania terenu na klimat oraz wskazać działania, które będą sprzyjały adaptacji do zmian klimatu.....	70
5.6. Ocena wpływu ustaleń Planu w zakresie powiększania terenów cmentarzy na środowisko oraz spełnienie wymagań sanitarnych.....	71
5.7. Ocena zagrożeń środowiskowych i możliwości ich ograniczeń.....	72
6. Waloryzacja przyrodnicza terenu objętego projektem Planu.....	87
7. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektu Planu, w szczególności dotycząca obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.....	90
7.1. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań generowanych ustaleniami projektu Planu na zasoby, twory i składniki przyrody, a także cele ochrony przyrody wymienione w art. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.....	91
7.2. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań generowanych ustaleniami projektu Planu na ochronę przyrody oraz cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), w tym jego integralność oraz powiązania z innymi obszarami.....	95
7.3. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań generowanych ustaleniami projektu Planu na ochronę przyrody oraz korytarze ekologiczne migracji dużych ssaków.....	97
7.4. Wnioskowanie czy ustalenia projektu Planu nie spowodują działań wymienionych w art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody oraz czy nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 34 ww. ustawy.....	98
8. Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego.....	100
9. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.....	102
10. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.....	105
11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.....	122
12. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru.....	125

13. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	126
14. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	127
15. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	128
16. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	129
17. Akty prawne i materiały źródłowe uwzględnione w opracowaniu.....	131
18. Spis tabel i rycin	135
Oświadczenie.....	137

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania i podstawa formalno-prawna opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona na przełomie 2025/2026 roku dla projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk, przygotowanego zgodnie z *Uchwałą Nr II/13/2024 Rady Gminy Przeworsk z dnia 24 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu Ogólnego Gminy Przeworsk.*

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ).

W ramach SOOŚ organ opracowujący projekt dokumentu zobowiązany jest do:

- uzgodnienia z właściwymi organami zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie;
- poddania projektu planu wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
- zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa w procesie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- uwzględnienia ustaleń zawartych w prognozie, opinii organów oraz zgłoszonych uwag i wniosków w toku konsultacji społecznych.

Ponadto projekt dokumentu nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2025 r., poz. 884), jeżeli z przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że jego realizacja może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2. Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko, wynikających z ustaleń projektu Planu Ogólnego Gminy a także określenie rozwiązań mających na celu eliminację, ograniczenie lub kompensację negatywnych oddziaływań. W razie potrzeby dokument zawiera również propozycje rozwiązań alternatywnych do przyjętych w projekcie planu, wspierających cele ochrony środowiska.

Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.).

Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie – pismo z dnia 29.10.2024 r. znak: WOOŚ.411.1.137.2024.AB.4
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Przeworsku – pismo z dnia 14.10.2024 r., znak: PSNZ.9020.2.7.2024

Prognoza przedstawia wyniki przeprowadzonych analiz i ocen w formie opisowej. Elementy kartograficzne zostały zaprezentowane w tekście jako schematy i zestawienia. Dokument ten ocenia stan oraz funkcjonowanie środowiska, jego odporność na degradację i zdolności do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w aktualnym opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń planu ogólnego. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń planu ogólnego.

Projektowane w planie ogólnym użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest analizowane pod kątem zgodności z: uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności oraz zachowaniem właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych funkcjach użytkowania. Oceniane są także warunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z konieczności ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody oraz zabezpieczenia gruntów rolnych i leśnych. Dodatkowo uwzględniane są: zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych jak i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. Jeśli zachodzi taka potrzeba, prognoza zawiera także propozycje alternatywnych rozwiązań w projekcie planu ogólnego, wspierających ochronę środowiska.

Prognoza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- a) *informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,*
- b) *informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,*
- c) *propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,*
- d) *informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,*
- e) *streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,*

- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto prognoza przedstawia:

1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru.
2. Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu, cele i przedmiot obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

2. Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1. Cel realizacji i zawartość projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk

Plan ogólny jest dokumentem planistycznym sporządzanym obligatoryjnie dla całej gminy. Jego powstanie wynika z ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688), która wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130). W nowelizacji ustawy określono nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego wprowadzając plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego. W przeciwieństwie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, plan ogólny jest aktem prawa miejscowego co oznacza że jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój i charakter terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz będą mogły ograniczać niekontrolowane rozlewanie się zabudowy.

Na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zachowują moc do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie dłużej niż do końca 30 czerwca 2026 roku. Natomiast brak planów ogólnych od 1 lipca 2026 roku uniemożliwi prowadzenie jakichkolwiek prac o charakterze planistycznym na obszarze danej jednostki administracyjnej. W gminach bez obowiązującego planu ogólnego nie będzie można uchwalić miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak również wydać decyzji o warunkach zabudowy z racji braku określenia obszarów uzupełnienia zabudowy.

W związku z powyższym, zgodnie z art. 13i ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku **Rada Gminy Przeworsk z dniem 24 maja 2024 r. podjęła uchwałę nr III/13/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego gminy Przeworsk.**

W oparciu o art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz o uwarunkowaniach zagospodarowania przestrzennego gminy, określone w art. 13b tej ustawy, w planie ogólnym gminy Przeworsk wyznaczono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne dostosowane do lokalnej specyfiki gminy. Zamknięty katalog stref planistycznych został określony w art. 13c ww. ustawy. Ponadto, zgodnie z art. 13e, dla poszczególnych stref ustalono ich profil funkcjonalny oraz:

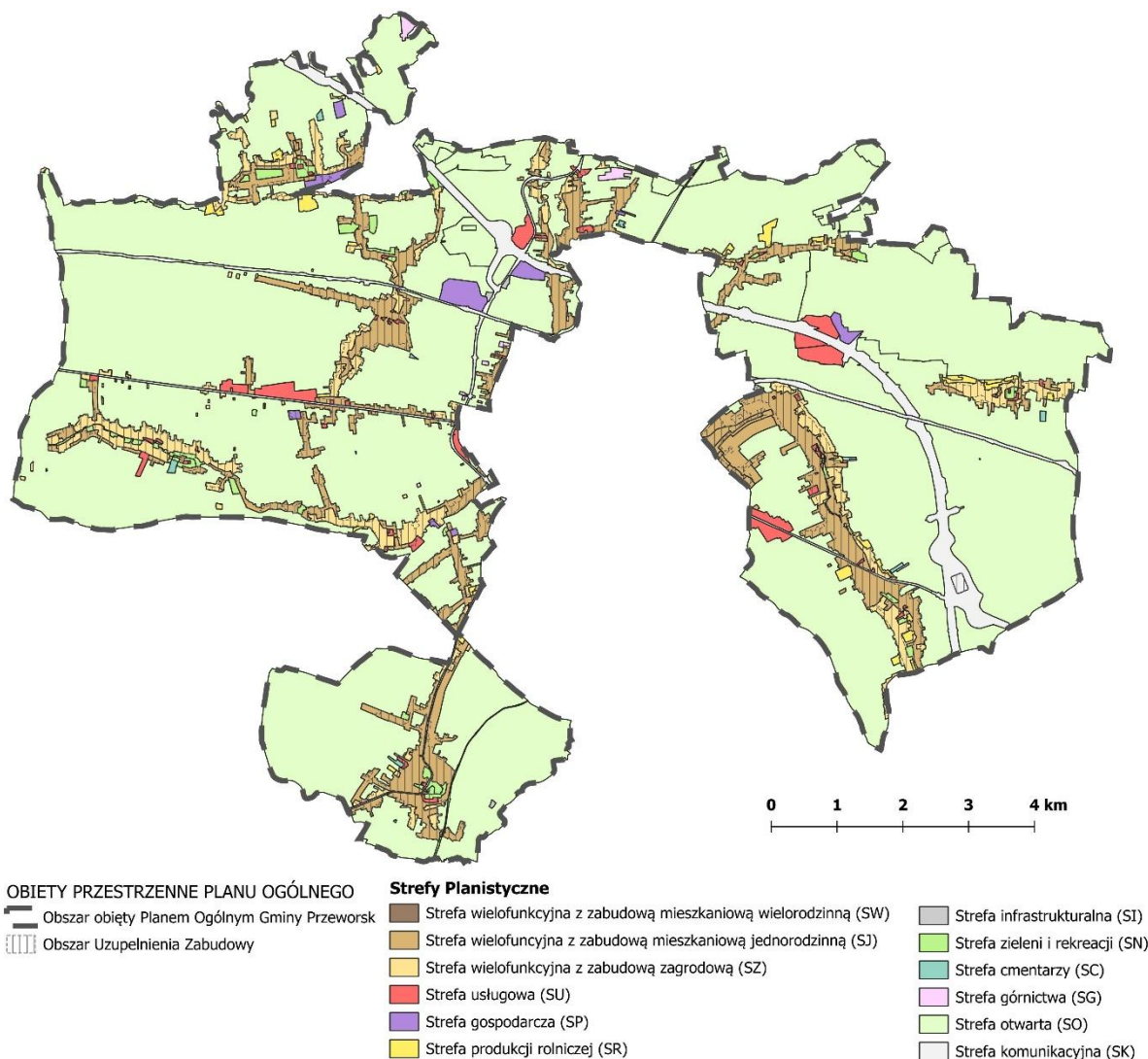
- wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy (dla stref o których mowa w art. 13c ust 2 pkt 1-7);
- wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (dla stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10), nie mniejszego niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2.

Należy również zauważyć, że w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) określono także charakterystykę stref planistycznych w ramach której ustalono profil funkcjonalny podstawowy i dodatkowy dla każdej z stref planistycznych, tworząc zamknięty katalog rodzajów przeznaczeń terenów, które mogą w nich występować. Na podstawie powyższych przepisów w gminie Przeworsk wyznaczono 12 z 13 stref planistycznych wraz z ich profilem podstawowym, dodatkowym oraz innymi parametrami urbanistycznymi (Ryc. 1 i Tab. 1).

Dodatkowo, w projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ), zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz.U. 2024 poz. 729), którego łączna powierzchnia OUZ wynosi 965,2 ha.

Wyznaczenie tego obszaru stanowi narzędzie ograniczające rozlewanie się zabudowy, zapewniające jej koncentrację w miejscach już częściowo zagospodarowanych. Oznacza to, że w sytuacji braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nowe decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie w granicach tego wyznaczonego obszaru, co istotnie wzmacnia ochronę terenów otwartych i przyrodniczo cennych przed niekontrolowaną urbanizacją. Rozwiązanie to wzmacnia ochronę terenów otwartych i przyrodniczo cennych przed nadmierną urbanizacją, sprzyjając zrównoważonemu i uporządkowanemu rozwojowi przestrzennemu gminy Przeworsk.

Ponadto projekt Planu Ogólnego uwzględnia uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, o których mowa w art. 13b ustawy. Ich szczegółowe wyjaśnienia zastosowanych rozwiązań, o których mowa w art. 13h ust. 2 pkt 1–3, przedstawiono w części tekstowej uzasadnienia oraz zobrazowano w jego części graficznej. Część graficzna uzasadnienia stanowi prezentację obiektów przestrzennych w rozumieniu ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz.U. z 2025 r. poz. 242), wykorzystującą dane przestrzenne pochodzące ze zgłoszonych i zweryfikowanych zbiorów danych. Część graficzna uzasadnienia została sporządzona w skali 1:15 000.



Ryc. 1. Strefy planistyczne wraz z obszarem uzupełnienia zabudowy na obszarze gminy Przeworsk

Źródło: opracowanie własne – projekt planu ogólnego

Tab. 1. Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne określone w Planie Ogólnym Gminy Przeworsk

Nazwa Strefy	Profil funkcjonalny podstawowy	Występujące profile funkcjonalne dodatkowe	Powierzchnia [ha]	Ilość stref	IZ _{max}	PZ _{max} [%]	H _{max} [m]	PCB _{min} [%]
Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW)	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinną, usługi, komunikacja, zieleni urządzonej, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,8	3	1,5	50	16	30
Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną (SJ)	zabudowa jednorodzinna, usługi, komunikacja, zieleni urządzonej, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	845,9	104	od 0,4 do 1,3	od 30 do 80	od 10 do 12	od 8 do 50
Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ)	zabudowa zagrodowa, produkcja rolna, akwakultura, komunikacja, zieleni urządzonej, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	393,5	101	0,6	50	15	30
Strefa usługowa (SU)	usługi, komunikacja, zieleni urządzonej, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	123,5	64	od 0,5 do 3	od 30 do 60	od 10 do 36	od 8 do 50
Strefa gospodarcza (SP)	produkcja, komunikacja, zieleni urządzonej, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	60,7	10	od 0,9 do 2,5	od 50 do 70	od 12,5 do 15	od 10 do 30
Strefa produkcji rolniczej (SR)	produkcja rolna, produkcja wielkotowarowa, akwakultura, komunikacja, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	54,7	32	od 0,3 do 0,8	od 10 do 60	od 12 do 25	od 10 do 80
Strefa infrastrukturalna (SI)	infrastruktura techniczna, komunikacja, ogrody działkowe	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren wód	6,2	8	od 0,5 do 1	od 30 do 60	od 12 do 15	20
Strefa zieleni i rekreacji (SN)	zieleni urządzonej, plaże, wody, komunikacja, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	73,7	38	od 0,3 do 0,5	od 20 do 30	od 8 do 15,5	od 50 do 70

Nazwa Strefy	Profil funkcjonalny podstawowy	Występujące profile funkcjonalne dodatkowe	Powierzchnia [ha]	Ilość stref	IZ _{max}	PZ _{max} [%]	H _{max} [m]	PCB _{min} [%]
Strefa cmentarzy (SC)	cmentarze, komunikacja, zieleni urządzona, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej	9,6	13	0,6	30	6,5 –15	od 30 do 50
Strefa górnictwa (SG)	górnictwo i wydobywanie, komunikacja, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren produkcji, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urzędzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	14,7	11	—	—	—	—
Strefa otwarta (SO)	rolnictwo z zakazem zabudowy, lasy, zieleni naturalna, wody, komunikacja, ogrody działkowe, infrastruktura techniczna	teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urzędzonej	7 142,4	68	—	—	—	—
Strefa komunikacyjna (SK)	drogi wszystkich klas, komunikacja kolejowa i wodna, obsługa komunikacji, infrastruktura techniczna	drogi zbiorcze, usługi handlu detalicznego, gastronomii, turystyki, zieleni urządzona, zieleni naturalna, wody	355,8	16	-	-	-	-

IZ_{max} – maksymalna intensywność zabudowy,
PZ_{max} – maksymalny udział powierzchni zabudowy,
H_{max} – maksymalna wysokość zabudowy,
PCB_{min} – minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

2.2. Powiązania z innymi dokumentami

2.2.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Podkarpackiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego przyjęty został *Uchwałą nr LIX/930/18 z dnia 27 sierpnia 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego* i obowiązuje od dnia 3 października 2018 r. W planie tym określono wizję zagospodarowania przestrzennego województwa, politykę przestrzenną, a także system jego realizacji. Jednocześnie powyżej wymieniony Plan nie jest aktem prawa miejscowego – jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącego organy i jednostki organizacyjne samorządu województwa. Zasadniczo więc nie stanowi bezpośredniej podstawy prawnej decyzji administracyjnych ustalających lokalizację inwestycji i nie narusza uprawnień gmin w zakresie władztwa planistycznego. Dokument ten stanowi jednak podstawę dla perspektywicznego kształtowania struktury przestrzennej regionu, określa m.in. podstawowe elementy sieci osadniczej, rozmieszczenie infrastruktury komunikacyjnej, technicznej i społecznej oraz wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

Gmina Przeworsk, zgodnie z ustaleniami ww. dokumentu, została zaliczona do Obszaru Funkcjonalnego Gospodarki Rolno-Spożywczej o wysokim poziomie rozwoju rolnictwa, z ośrodkiem gminy wiejskiej w miejscowości Przeworsk. Obszar ten charakteryzuje się bardzo korzystnymi warunkami przyrodniczymi dla rozwoju rolnictwa wysokotowarowego oraz ekologicznego. Uwarunkowania glebowo-klimatyczne sprzyjają uprawie roślin o wysokich wymaganiach siedliskowych, w tym m.in. pszenicy, kukurydzy i rzepaku, a także rozwojowi warzywnictwa i sadownictwa. Cechuje się on wysoką kulturą rolną, dominacją otwartej przestrzeni rolniczej oraz niewielkim udziałem większych kompleksów leśnych.

Do głównych problemów tego obszaru należą rozdrobnienie struktury agrarnej, nadmiar zasobów pracy oraz stosunkowo niska towarowość produkcji rolnej. Na terenie gminy brak jest większych zakładów przemysłowych, natomiast funkcjonuje znaczna liczba małych i średnich przedsiębiorstw związanych z sektorem rolno-spożywczym.

W ramach polityki przestrzennej województwa dla omawianego obszaru wskazuje się konieczność utrzymania i wzmocnienia zrównoważonej gospodarki rolnej, rozwój zielonego przemysłu opartego na lokalnych surowcach, a także tworzenie stref aktywności gospodarczej oraz rozwój instytucji otoczenia biznesu. Istotne znaczenie ma również rozwój infrastruktury transportowej i technicznej (w tym opartej na odnawialnych źródłach energii) oraz wspieranie turystyki, w szczególności agroturystyki, z uwzględnieniem lokalnych zasobów kulturowych.

Atutem Gminy Przeworsk jest korzystne położenie komunikacyjne przez gminę przebiega autostrada A4, stanowiącej fragment międzynarodowej trasy E40, oraz linii kolejowej E30, należącej do sieci TEN-T.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wskazano również inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym planowane na terenie Gminy Przeworsk, m.in.:

- realizację autostrady A4;
- modernizację linii kolejowej nr 68 Stalowa Wola – Rozwadów – Przeworsk;
- modernizację linii kolejowych nr 91 Kraków Główny – Medyka oraz nr 92 Przemyśl – Medyka;
- rozbudowę sieci gazowej (gazociąg Jarosław – Rozwadów);
- rozwój Aglomeracyjnej Kolei Podmiejskiej;
- przebudowę i rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 835.

Natomiast w ramach kierunków zagospodarowania przestrzennego dla analizowanego obszaru wskazano w szczególności:

- utrzymanie i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki rolnej;
- rozwój „zielonego przemysłu” opartego na lokalnych surowcach;
- rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego;
- rozbudowę infrastruktury transportowej i technicznej, w tym energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii;
- rozwój turystyki, w szczególności agroturystyki.

Podsumowując ustalenia Planu Ogólnego Gminy Przeworsk pozostają w pełnej zgodności z polityką przestrzenną określoną w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego zwłaszcza w zakresie zrównoważonego rozwoju, rozwoju rolnictwa, odnawialnych źródeł energii oraz infrastruktury technicznej.

2.2.2. Analiza czy projekt Planu Ogólnego jest zgodny z uwarunkowaniami zagospodarowania przestrzennego określonymi w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie wskazanych w nim obszarów przebiegu powiązań przyrodniczych, ciągów i korytarzy ekologicznych.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688), w dniu wejścia w życie Planu Ogólnego Gminy traci moc Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Przeworsk uchwalone Uchwałą Nr X/64/99 Rady Gminy Przeworsk z dnia 10 listopada 1999 r., wraz z późniejszymi zmianami (zwanej dalej Studium).

W obowiązującym Studium zagadnienia ochrony środowiska przyrodniczego, w tym powiązań przyrodniczych i korytarzy ekologicznych, zostały ujęte w sposób ogólny, jednak jednoznacznie wskazują na konieczność ich ochrony. Dokument ten przewiduje m.in. ochronę

korytarzy ekologicznych oraz rezerwację terenów położonych wzdłuż rzeki Wisłok na potrzeby krajowej sieci ekologicznej ECONET. Tym samym już na etapie sporządzania Studium wskazano obszary pełniące funkcje powiązań przyrodniczych oraz zabezpieczono ich ciągłość przestrzenną, pomimo braku ich szczegółowej identyfikacji i nazewnictwa stosowanego w aktualnych opracowaniach.

W świetle aktualnych danych przestrzennych oraz opracowań przyrodniczych przez obszar gminy przebiega korytarz ekologiczny „Dolina dolnego Wisłoka” (KPd-6A), pełniący funkcję ponadlokalnego korytarza migracyjnego. Należy podkreślić, że jego przebieg odpowiada obszarom wcześniej wskazanym w Studium jako elementy krajowej sieci ekologicznej ECONET, co potwierdza ciągłość i spójność założeń planistycznych w zakresie kształtowania systemu przyrodniczego gminy.

Studium podkreśla ponadto znaczenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz krajobrazu kulturowego gminy, wskazując na konieczność ograniczania rozpraszania zabudowy, ochrony terenów rolnych oraz zachowania charakterystycznych elementów krajobrazu, takich jak układy pól, zadrzewienia śródpolne oraz doliny cieków wodnych. Zapisy te wzmacniają ochronę ciągłości przestrzennej środowiska przyrodniczego i sprzyjają zachowaniu funkcjonalności korytarzy ekologicznych.

Na obszarze gminy występuje również jedna forma ochrony przyrody – specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), wyznaczony na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Obszar ten położony jest na pograniczu gmin Tryńcza, Przeworsk i Jarosław, w sąsiedztwie korytarza ekologicznego, stanowiąc kontynuację funkcji przyrodniczych w skali ponadlokalnej. Zaś w granicach administracyjnych gminy Przeworsk obejmuje on części miejscowości Chałupki, Ujezna i Rozbórz.

Zgodnie z powyższym, projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie narusza ustaleń Studium w zakresie powiązań przyrodniczych, a przyjęte rozwiązania planistyczne są zgodne z dotychczasowymi uwarunkowaniami przestrzennymi oraz uwzględniają aktualny stan środowiska przyrodniczego, w tym przebieg korytarza ekologicznego oraz występowanie obszaru Natura 2000 wyznaczając dla nich głównie strefę SO. Tym samym należy uznać, że projekt Planu Ogólnego spełnia wymagania wynikające z dotychczasowego Studium w zakresie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych. A jego realizacja nie będzie powodować negatywnego wpływu na ewentualne powiązania przyrodnicze, w tym na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych i form ochrony przyrody, w skali lokalnej i ponadlokalnej.

2.2.3. Opis lokalizacji terenu objętego projektem Planu względem: ujęć wody i ich stref ochronnych, terenów szczególnego zagrożenia powodzią oraz Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, z uwzględnieniem ustaleń opracowania ekofizjograficznego dla Planu Ogólnego Gminy Przeworsk

W opracowaniu ekofizjograficznym określono stan środowiska przyrodniczego, jego zagrożenia oraz uwarunkowania, bazując na analizie poszczególnych elementów środowiska. Wskazane uwarunkowania determinują przydatność terenów do różnych form zagospodarowania, w szczególności w odniesieniu do obszarów objętych ochroną zasobów wodnych, zagrożeniem powodziowym oraz występowaniem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.

Opisane w opracowaniu ekofizjograficznym wytyczne dotyczące kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowią podstawę do wyznaczania stref planistycznych w planie ogólnym, zwłaszcza na terenach cennych przyrodniczo oraz wymagających szczególnej ochrony, w tym w obrębie ujęć wód i ich stref ochronnych, terenów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów GZWP. Natomiast w pozostałej części obszaru gminy ustalenia Planu Ogólnego Gminy Przeworsk mogą odbiegać od wskazań opracowania ekofizjograficznego, pod warunkiem istnienia uzasadnionych przesłanek oraz przy zachowaniu wymagań określonych w przepisach odrębnych, w szczególności dotyczących ochrony wód, przeciwdziałania zagrożeniom powodziowym oraz ochrony zasobów środowiska.

Ekofizjograficzne uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego:

I. Obszary pełniące funkcje przyrodnicze:

Obszar gminy Przeworsk pełni funkcje przyrodnicze zarówno w skali lokalnej, jak i ponadlokalnej, związane przede wszystkim z przebiegiem dolin rzecznych, w szczególności z powiązaniem ekologicznym z doliną Wisłoka. Na jej terenie występują korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym, związane z systemem doliny dolnego Wisłoka. Zaś lokalne powiązania przyrodnicze przebiegające wzdłuż doliny rzeki Mlecзки wraz z jej dopływami. Korytarze te pełnią istotną funkcję w utrzymaniu ciągłości środowiska przyrodniczego, umożliwiając migrację gatunków oraz łącząc lokalne siedliska przyrodnicze z większymi strukturami ekologicznymi o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym.

Ustalenia Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniają ww. powiązania przyrodnicze – tereny stanowiące istotne fragmenty lokalnych korytarzy ekologicznych przypisano do stref otwartych (SO), w których nie przewiduje się zabudowy lub zielni i rekreacji (SN) w przypadku intensywniejszego zagospodarowania doliny. Dzięki temu zachowana została ciągłość przyrodnicza oraz przestrzeń migracyjna dla fauny i flory, zgodnie z wymaganiami ochrony bioróżnorodności.

II. Obszary ograniczeń funkcji użytkowych

Ograniczenia wynikające z położenia ujęć wody i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Przeworsk zlokalizowanych jest 28 ujęć wód podziemnych, położonych w miejscowościach: Świętoniowa, Rozbórz, Ujezna oraz Urzejowice. Dla ujęć tych ustanowiono 24 strefy ochrony bezpośredniej oraz 2 strefy ochrony pośredniej, zlokalizowane w miejscowościach Świętoniowa oraz Urzejowice (Tab.2)

Tab. 2. Wykaz ujęć wód podziemnych wraz ze strefami ochronnymi

Lp.	Nazwa ujęcia	Nr działki	Miejscowość	Rodzaj strefy ochronnej	Strefa Planistyczna
1.	S-I	4860/2	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją Starosty Przeworskiego nr OŚ.6341.44.2012	2SI
2.	S-III A	1205/4	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Krośnie nr RZ.ZUZ.1.421.57.2018.AP	2SI
3.	S-1	457/4	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
4.	S-2	506/2	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
5.	S-3	515/4	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
6.	S-4	584/2	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
7.	S-4A	584/2	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Krośnie nr RZ.ZUZ.1.421.58.2018.AK oraz strefa ochrony pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
8.	S-5	807/5	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
9.	S-5A	807/5	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
10.	S-6	830/2	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
11.	S-6A	830/2	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
12.	S-7	1006/2	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO
13.	S-7A	1006/2	Świętoniowa	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 25/2016	21SO

Lp.	Nazwa ujęcia	Nr działki	Miejscowość	Rodzaj strefy ochronnej	Strefa Planistyczna
14.	S-1A	2224	Urzejowice	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Krośnie nr RZ.ZUZ.1.421.53.2018.AK oraz strefa ochrony pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 46/2016	37SO
15.	S-I	1381/2	Urzejowice	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 46/2016	37SO
16.	S-II	1438/2	Urzejowice	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 46/2016	37SO
17.	S-III	1457/2	Urzejowice	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 46/2016	37SO
18.	S-IV	1296/2	Urzejowice	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora RZGW w Krakowie nr 46/2016	37SO
19.	S-1	4860/2	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
20.	S-1bis	4865/3	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
21.	S-2A	4544/4	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
22.	S-3	4545/9	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
23.	S-4	4039	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
24.	S-5	4064/4	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
25.	S-6	2596	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
26.	S-7	4506	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.7.2019.JS	9SO
27.	S-8	4576/2	Rozbórz	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.29.2020.JS	9SO
28.	S-3	446/2	Ujezna	Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją PGW Wody Polskie – Zarządu Zlewni w Przemysłu nr RZ.ZUZ.3.4100.5.2021.ML	9SO

Źródło: na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (pismo znak: R.RZI.0145.182.2024 z dnia 18.10.2024 r.)

Strefy ochronne ujęć wody zostały wyznaczone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, na podstawie decyzji właściwych organów Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Obejmują one tereny niezbędne do zapewnienia ochrony jakości zasobów wód podziemnych oraz bezpieczeństwa eksploatacji ujęć. W granicach stref ochrony bezpośredniej obowiązują następujące ograniczenia:

- zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia;
- obowiązek zagospodarowania terenu jako zieleni urządzonej;
- konieczność odprowadzenia wód opadowych i roztopowych w sposób uniemożliwiający ich infiltrację do urządzeń ujęcia;
- zakaz lokalizowania urządzeń sanitarnych wewnątrz strefy – ścieki należy odprowadzać poza jej granice;
- ograniczenie obecności osób niezatrudnionych przy eksploatacji ujęcia;
- obowiązek ogrodzenia terenu strefy ochrony bezpośredniej;
- obowiązek umieszczenia tablic informacyjnych o zakazie wstępu i ochronie strefy;
- zakaz niszczenia, uszkodzania i przemieszczania tablic informacyjnych.

Ustalenia projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniają wszystkie ujęcia wód podziemnych oraz związane z nimi strefy ochronne poprzez ich lokalizację głównie w strefach otwartych (SO), co sprzyja ograniczeniu presji inwestycyjnej i zachowaniu naturalnego charakteru otoczenia ujęć. Wyjątek stanowią ujęcia S-I oraz S-IIIa w miejscowości Rozbórz, zlokalizowane na terenie Stacji Uzdatniania Wody, które zostały przypisane do strefy infrastrukturalnej (SI), zgodnie z ich funkcją techniczną i istniejącym zagospodarowaniem.

Przyjęte rozwiązania planistyczne zapewniają realizację wymogów ochronnych wynikających z przepisów odrębnych, nie naruszają ustanowionych stref ochronnych ani ich zasięgu oraz nie wprowadzają przeznaczeń terenu kolidujących z obowiązującymi zakazami i ograniczeniami.

Ograniczenia wynikające z położenia w obrębie GZWP

Na obszarze gminy Przeworsk występuje południowo-wschodni fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów”, obejmujący jej północną część. Zbiornik ten ma charakter porowy i związany jest z utworami czwartorzędowymi (piaski i żwiry) o wysokiej przepuszczalności, co sprzyja infiltracji wód, ale jednocześnie powoduje jego wysoką podatność na zanieczyszczenia, zwłaszcza pochodzenia antropogenicznego.

Zasoby wodne GZWP nr 425 charakteryzują się dobrą jakością i stanowią istotne źródło zaopatrzenia w wodę pitną oraz dla potrzeb gospodarczych regionu. Ze względu jednak na warunki hydrogeologiczne, w szczególności wysoką przepuszczalność warstw wodonośnych, zbiornik ten wymaga zachowania szczególnych zasad ochrony przed zanieczyszczeniami, w tym pochodzenia rolniczego (np. związanych z nawożeniem) oraz wynikającymi z procesów urbanizacji.

W związku z powyższym na obszarze GZWP konieczne jest prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, polegającej na ograniczaniu potencjalnych źródeł zanieczyszczeń oraz dostosowaniu sposobu zagospodarowania terenu do uwarunkowań środowiskowych i hydrogeologicznych.

Ustalenia projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniają występowanie GZWP poprzez odpowiednie kształtowanie przeznaczenia terenów oraz ograniczanie intensywności zabudowy na obszarach jego zasilania, w szczególności poprzez utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Działania te przyczyniają się do zachowania naturalnych procesów infiltracji oraz zapewnienia ochrony zasobów wodnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

Ograniczenia wynikające z występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią

W gminie Przeworsk zagrożenie powodziowe związane jest z dolinami rzeki Wisłok oraz rzeki Mlecza, dla których wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia $Q = 10\%$ (55,23 ha) oraz $Q = 1\%$ (3 451,15 ha). Obszary te obejmują tereny położone w obrębie dolin rzecznych, narażone na okresowe zalewanie w wyniku wezbrań wód.

Są to obszary, na których – zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne – obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, w szczególności zakaz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych oraz innych substancji mogących zanieczyścić wody, a także zakaz prowadzenia przetwarzania odpadów, w tym ich składowania, oraz lokalizowania nowych cementarzy.

Ustalenia Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniają powyższe ograniczenia poprzez przypisanie tych terenów w przeważającej części do stref otwartych (SO), w których zabudowa jest niedopuszczalna, co sprzyja ograniczeniu ryzyka powodziowego oraz zachowaniu naturalnych funkcji dolin rzecznych.

Ograniczenia wynikające z występowania złóż kopalin

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 1090 ze zm.) oraz przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2025 r. poz. 769, ze zm.), w planie ogólnym gminy należy uwzględniać występowanie udokumentowanych złóż kopalin, wraz z oceną ich przydatności i perspektyw eksploatacyjnych. Zgodnie z powyższym, złoża kopalin podlegają obowiązkowej ochronie przed trwałym zajęciem i ich eliminacją z potencjalnego użytkowania. Jednocześnie eksploatacja złoża może być prowadzona tylko w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zachowaniu racjonalnej gospodarki złożem.

Na terenie gminy Przeworsk występują udokumentowane złoża kopalin obejmujące gaz ziemny, piaski i żwiry oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej. Kluczowe znaczenie posiada złożo

gazu ziemnego „Przeworsk”, objęte obszarem i terenem górniczym „Przeworsk-3”, a także złoża kruszyw naturalnych „Gorliczyna VII”, dla którego wyznaczono odrębny obszar i teren górniczy.

W granicach obszaru i terenu górniczego „Przeworsk-3” funkcjonuje infrastruktura wydobywcza gazu ziemnego, w tym odwierty, sondy degazacyjne oraz gazociągi kopalniane, dla których obowiązują strefy wolne od zabudowy (m.in. 50 m dla odwiertów i obiektów technologicznych oraz 30 m dla sond degazacyjnych, z wyjątkami wynikającymi z dokumentacji technicznej), a także strefy kontrolowane gazociągów zgodnie z przepisami odrębnymi.

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk:

- dla czynnych odwiertów oraz infrastruktury wydobywczej wyznaczono strefy górnictwa (SG) oraz strefy otwarte (SO) w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
- dla obszarów gazociągów kopalnianych uwzględniono przebieg stref kontrolowanych, wyznaczając strefy otwarte z ograniczeniem zabudowy;
- dla zlikwidowanych otworów poszukiwawczych wprowadzono strefy otwarte z zakazem zabudowy w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
- dla złoża „Gorliczyna VII” oraz terenów poeksploatacyjnych wyznaczono strefę górnictwa (SG), obejmującą również obszary dawnych wyrobisk, zapewniając możliwość ich rekultywacji i uporządkowania zagospodarowania.

Ponadto w planie uwzględniono pozostałe złoża udokumentowane oraz perspektywiczne jako element uwarunkowań przestrzennych, ograniczając możliwość lokalizacji zabudowy kolidującej z ich potencjalnym zagospodarowaniem.

Przyjęte rozwiązania zapewniają ochronę udokumentowanych zasobów kopalin, umożliwiają ich racjonalne wykorzystanie oraz minimalizują konflikty przestrzenne pomiędzy funkcją górniczą a innymi sposobami zagospodarowania terenu.

Ograniczenia wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Ruchy masowe ziemi, w tym osuwiska, stanowią istotne zagrożenie dla infrastruktury oraz bezpieczeństwa ludzi. Mogą być wywoływane przez czynniki naturalne (intensywne opady, wezbrania cieków wodnych) oraz działalność człowieka. Zgodnie z art. 72 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, potrzeba zapobiegania ruchom masowym ziemi powinna być uwzględniana już na etapie sporządzania planu ogólnego gminy. Z racji faktu że osuwiska stanowią istotne niebezpieczeństwo i ograniczenie dla zabudowy – osuwiska aktywne powinny zostać wyłączone spod zabudowy, natomiast nieaktywne – dopuszczone do zabudowy po odpowiednich badaniach geotechnicznych.

Na terenie gminy Przeworsk, zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO), rozpoznano 31 osuwisk o łącznej powierzchni ok. 8,3 ha oraz 16 terenów zagrożonych

ruchami masowymi ziemi. Największe skupiska tych zjawisk występują w północnej części gminy, głównie w rejonie Świętoniowej i Gorliczyny w dolinie Wisłoka, a także w południowej części gminy – w dolinie potoku Mirosińskiego oraz w obrębie stoków doliny rzeki Mlecзки.

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględnia obszary osuwiskowe oraz tereny zagrożone ruchami masowymi poprzez:

- wyznaczenie w większości przypadków strefy otwartej na obszarach osuwiskowych, co pozwala ograniczyć presję inwestycyjną i utrzymać ich dotychczasowy charakter przyrodniczo-rolniczy,
- ograniczenie zasięgu stref planistycznych z możliwością realizacji zabudowy na terenach zagrożonych ruchami masowymi wyłącznie do obszarów już zabudowanych i ich najbliższego otoczenia.

Przy czym należy podkreślić, iż zgodnie z § 5 *Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz.U. 2012 poz. 463)*, dopuszczenie nowych inwestycji na terenach zagrożonych wymaga wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej. Dokumentacja ta powinna zawierać m.in. określenie zasięgu powierzchni poślizgu oraz warunki bezpiecznego posadowienia projektowanych obiektów.

Reasumując, ustalenia Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniają obszary naturalnych zagrożeń geologicznych i zapewniają ich odpowiednią ochronę poprzez ograniczenia w zagospodarowaniu terenu oraz wymóg stosowania specjalistycznych analiz przy ewentualnych inwestycjach.

Ograniczenia wynikające z występowania gleb chronionych i gruntów leśnych

Na terenie gminy Przeworsk dominują gleby dobre i średnio dobre, w szczególności brunatne i płowe, wytworzone z utworów lessowych oraz osadów aluwialnych dolin rzecznych. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 7 512,60 ha, co stanowi ok. 83% powierzchni gminy. W strukturze bonitacyjnej wyraźnie dominują gleby wysokich klas – I–IIIb, które zajmują łącznie ok. 70% powierzchni użytków rolnych (w tym m.in. klasa I – 135,13 ha, klasa II – 1 291,53 ha, klasa IIIa – 1 437,48 ha).

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82. z późn. zm.), grunty te podlegają szczególnej ochronie prawnej, a ich przeznaczenie na cele nierolnicze możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu zgody właściwego organu. Zgoda ta udzielana jest na etapie uchwalania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (MPZP), a nie na etapie sporządzania Planu Ogólnego. W związku z tym, wyznaczenie

w Planie Ogólnym nowych obszarów o potencjalnym przeznaczeniu nierolniczym nie skutkuje zmianą przeznaczenia gruntów rolnych – stanowi jedynie kierunkowe wskazanie polityki przestrzennej gminy.

Natomiast lasy w gminie Przeworsk zajmują niewielką powierzchnię – ok. 162,66 ha (ok. 1,8% powierzchni gminy), a ich rozmieszczenie ma charakter rozproszony. Pomimo niewielkiego udziału, grunty leśne podlegają ochronie prawnej, a ich przeznaczenie na cele nieleśne również wymaga uzyskania stosownej zgody administracyjnej na etapie MPZP.

Plan Ogólny Gminy Przeworsk uwzględnia te ograniczenia poprzez:

- przypisanie większości gruntów klas I–III do strefy otwartej (SO) z zakazem zabudowy oraz z nie dopuszczeniem lokalizacji elektrowni słonecznych, a także do stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową (SZ) oraz stref produkcji rolniczej (SR),*
- ograniczenie rozwoju strefy wielofunkcyjnej z zabudowa jednorodzinna (SJ) do terenów już zagospodarowanych, uzbrojonych i dobrze skomunikowanych,*
- lokalizację stref o charakterze nierolniczym (takich jak SU – usługi, SP – produkcja) głównie na terenach już przekształconych.*
- ujęcie gruntów leśnych w strefach otwartych (SO), co zapewnia ich ochronę oraz wyklucza możliwość zmiany przeznaczenia na cele nieleśne już na etapie Planu Ogólnego.*

Ograniczenia wynikające z ochrony przyrody

Na terenie gminy Przeworsk zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2025 r. poz. 884 ze zm.), występuje forma ochrony przyrody w postaci obszaru Natura 2000 – specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), zlokalizowanego w północno-wschodniej części gminy

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniono ograniczenia wynikające z ochrony przyrody poprzez wyznaczenie w jego granicach przede wszystkim strefy otwartej (SO), bez dopuszczenia nowych funkcji mogących naruszać strukturę siedlisk, co ma na celu zachowanie jego wartości przyrodniczych.

III. Funkcje użytkowe – sposób realizacji w planie ogólnym gminy Przeworsk uwarunkowań przyrodniczych dla poszczególnych funkcji terenu

Na podstawie analizy uwarunkowań środowiskowych i kulturowych na terenie gminy, wyodrębniono kategorie terenów przypisane określonym funkcjom użytkowania terenu. Oceniono również, w jaki sposób uwzględniono te uwarunkowania w planie ogólnym gminy Przeworsk (Tab. 3).

Tab. 3. Sposób realizacji w planie ogólnym gminy Przeworsk uwarunkowań przyrodniczych dla poszczególnych funkcji terenu.

Funkcja	Opis uwarunkowań	Sposób realizacji w planie ogólnym i analiza zgodności	Ocena zgodności
Tereny mieszkaniowe	<p>Nowa zabudowa powinna rozwijać się w ramach istniejących struktur osadniczych – na terenach o umiarkowanym nachyleniu, uzbrojonych i dobrze skomunikowanych.</p> <p>Dopiero po wyczerpaniu się wyżej wymienionych zasobów przestrzennych proces inwestycji mieszkaniowych powinien wykorzystywać nowe tereny wzdłuż szlaków komunikacyjnych.</p>	<p>W projekcie planu ogólnego gminy Przeworsk wyznaczono trzy strefy planistyczne przeznaczone dla terenów mieszkaniowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW), - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną (SJ), - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ), <p>oraz dodatkowo Obszar Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).</p> <p>Analizując te obszary, a także stan istniejącej sieci osadniczej oraz parametry niezbędne do wyznaczenia OUZ, określono że:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wyznaczone tereny mieszkaniowe w ramach stref SW, SJ i SZ zasadniczo obejmują istniejące struktury osadnicze lub stanowią ich uzupełnienie albo kontynuację wzdłuż istniejących ciągów zabudowy. 2) Wyznaczenie stref uwzględnia główne korytarze ekologiczne. 	zgodny
Tereny aktywności gospodarczej	<p>Powinny, podobnie jak tereny zabudowy mieszkaniowej, stanowić kontynuację istniejących struktur osadniczych, najlepiej z dostępem do głównych szlaków komunikacyjnych (autostrady A4, drogi krajowej nr 94, drogi wojewódzkiej nr 835 oraz linii kolejowych).</p>	<p>W projekcie planu ogólnego gminy Przeworsk wyznaczono dwie strefy planistyczne przyporządkowane terenom aktywności gospodarczej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strefę usługową (SU) - strefę gospodarczą (SP) <p>Analizując te obszary oraz aktualny stan terenów aktywności gospodarczej, w tym głównie przemysłowych, a także istniejącą sieć osadniczą i w jej ramach obszary usługowe, określono że:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wyznaczone tereny aktywności gospodarczej w ramach strefy SU w większości mieszczą się w granicach istniejących struktur osadniczych, pełniąc rolę ich uzupełnienia lub kontynuacji, a w części przypadków zostały zlokalizowane w powiązaniu z głównymi szlakami komunikacyjnymi; 2) Tereny wchodzące w skład strefy SP stanowią przede wszystkim kontynuację istniejących struktur gospodarczych, a także obejmują obszary powiązane funkcjonalnie z układem komunikacyjnym, co sprzyja ich dalszemu rozwojowi. 	zgodny
Tereny górnicze	<p>Obecność udokumentowanych złóż oraz wyznaczonymi obszarami i terenami górniczymi. Ponadto jakiegokolwiek kolejne prace wydobywcze muszą być prowadzone w sposób minimalizujący wpływ na środowisko.</p>	<p>W projekcie planu ogólnego gminy Przeworsk wyznaczono strefy górnictwa (SG), tylko w związku z bezpośrednim występowaniem złóż (dla szybu wydobywczego oraz złóż pospolitych piasku). Pozostała część występujących złóż objęto strefą otwartą (SO), bez dopuszczenia zabudowy lub intensywnej działalności.</p>	zgodny

Funkcja	Opis uwarunkowań	Sposób realizacji w planie ogólnym i analiza zgodności	Ocena zgodności
Tereny rolnicze	Grunty o wysokiej klasie bonitacyjnej powinny być utrzymane w użytkowaniu rolniczym, z uwzględnieniem praktyk przeciwozyjnych	W projekcie planu ogólnego gminy Przeworsk wyznaczono dwie strefy planistyczne przyporządkowane do terenów rolniczych: - strefę produkcji rolniczej (SR), - strefę otwartą (SO). Analizując cechy powyższych obszarów oraz rozmieszczenia gleb o wysokiej klasie przydatności rolnej wykazała, że wyznaczone tereny aktywności rolniczej zasadniczo są zgodne z przyjętymi uwarunkowaniami.	zgodny
Tereny leśne	Zaleca się ochronę istniejących zadrzewień oraz rozwój zalesień na terenach marginalnych rolniczo.	W projekcie planu ogólnego gminy Przeworsk wyznaczono strefę otwartą (SO), która obejmuje w swoich założeniach tereny lasów i zieleni naturalnej. Strefa ta pokrywa się m.in. z obszarami leśnymi oraz terenami, na których występują niekorzystne czynniki ograniczające możliwość ich zagospodarowania w inny sposób, predysponującymi je do zalesienia.	zgodny
Obszary przyrodnicze prawnie chronione.	Na terenie gminy Przeworsk występuje forma ochrony przyrody w postaci obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050).	W projekcie Planu Ogólnego obszar ten został objęty strefą otwartą (SO), bez wyznaczania profilu dodatkowego, co zapewnia zachowanie jego funkcji przyrodniczych oraz ograniczenie presji inwestycyjnej.	zgodny

Dodatkowo, w projekcie planu ogólnego uwzględniono zapis dotyczący wskazania terenów cennych przyrodniczo, w kontekście zakazu wprowadzania zabudowy na obszarach o szczególnych walorach ekologicznych i krajobrazowych, takich jak doliny rzeczne, i tereny podmokłe. Tereny te zostały w większości przypadków przypisane do strefy otwartej (SO), gdzie zabudowa jest niedopuszczalna.

Ponadto projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk pozostaje w spójności z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi i środowiskowymi na szczeblu krajowym i unijnym. Uwzględniono w nim w szczególności:

- Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego, w zakresie poprawy jakości powietrza, ochrony klimatu akustycznego oraz działań na rzecz zachowania bioróżnorodności,
- Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły, poprzez wyznaczenie stref ograniczających możliwość zabudowy w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz działania zwiększające retencję wód,
- krajowe i unijne dokumenty strategiczne, takie jak Krajowa Polityka Ekologiczna 2030, Strategia adaptacji do zmian klimatu do 2050 r. (SPA 2050), Europejski Zielony Ład i Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE.

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniono wymagania wynikające z Dyrektywy Siedliskowej (92/43/EWG) oraz Dyrektywy Ptasiej (2009/147/WE), poprzez zapewnienie zachowania integralności i spójności potencjalnych obszarów Natura 2000, a także ochronę lokalnych

korytarzy ekologicznych i siedlisk cennych przyrodniczo. Ujęto również wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE) w zakresie ochrony jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapobiegania ich degradacji, poprzez wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania na obszarach zagrożenia powodziowego oraz przy ciekach wodnych. Plan Ogólny pozostaje także w zgodności z krajową polityką w zakresie ochrony gleb chronionych, gruntów leśnych oraz przeciwdziałania ruchom masowym ziemi, wskazując m.in. ograniczenia zabudowy na terenach o najwyższej klasie bonitacyjnej gleb, na obszarach podmokłych oraz na terenach osuwiskowych.

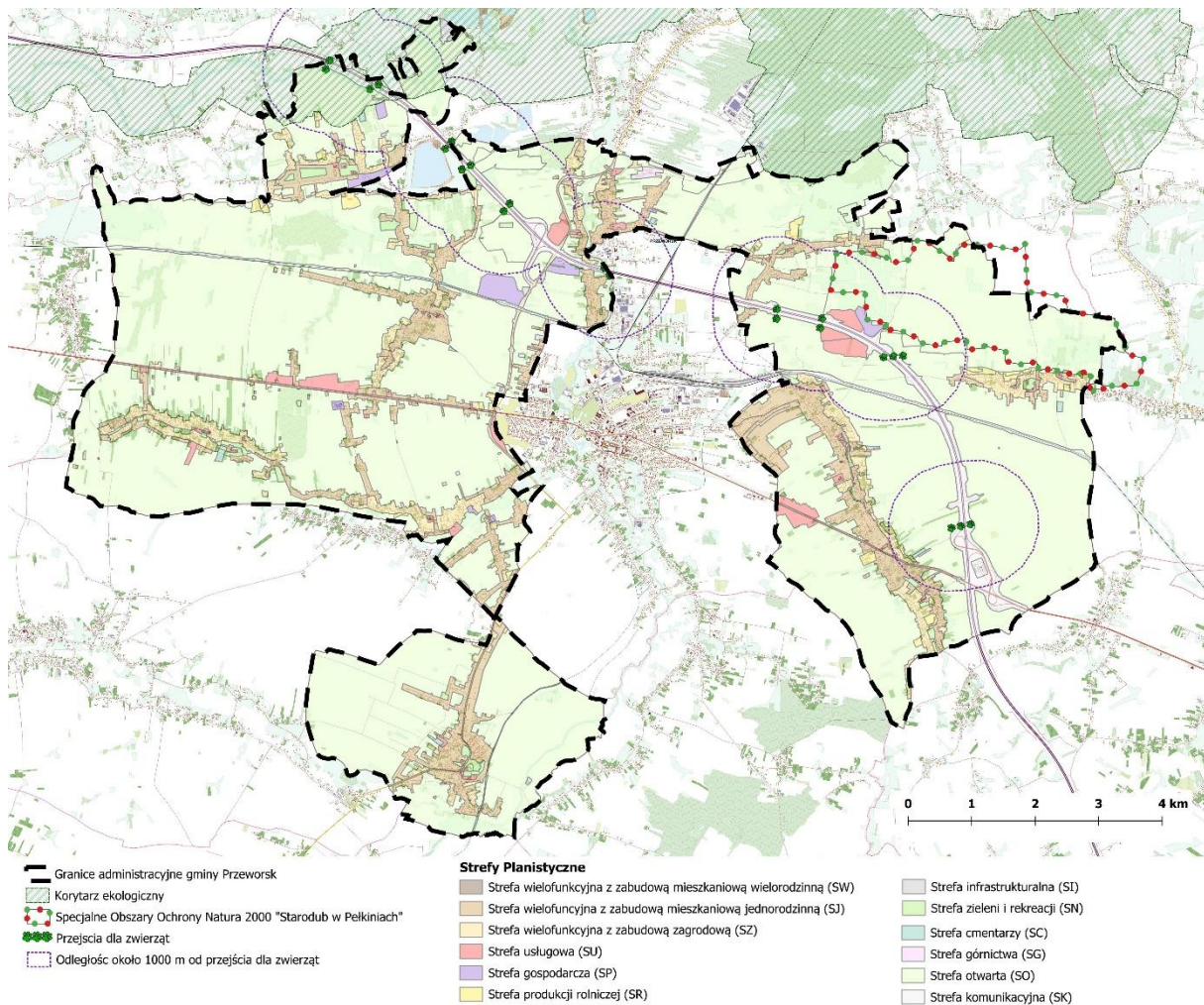
2.2.4. Analiza wpływu proponowanego zagospodarowania na funkcjonowanie przejść dla zwierząt umożliwiających migrację zwierząt w poprzek istniejących/planowanych przedsięwzięć liniowych (w szczególności dróg) w kontekście istniejących powiązań przyrodniczych, ciągów i korytarzy ekologicznych w promieniu min. 1000 m od przejścia.

Na obszarze gminy Przeworsk oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są przejścia dla zwierząt związane przede wszystkim z przebiegiem autostrady A4, stanowiącej istotną barierę liniową w systemie przyrodniczym (Ryc. 2).

Analiza przeprowadzona w promieniu 1000 m od przejść dla zwierząt wykazała, że ich otoczenie w przeważającej części stanowią tereny przypisane do strefy otwartej (SO), co sprzyja zachowaniu ich funkcji ekologicznej oraz zapewnia ciągłość migracji gatunków. Szczególnie istotne jest to w obrębie ponadlokalnego korytarza ekologicznego „Dolina dolnego Wisłoka”, gdzie utrzymano ciągłość terenów otwartych, bez wprowadzania nowych barier przestrzennych. W pojedynczych przypadkach, w których w zasięgu analizowanych stref występują inne funkcje terenu, wynika to z istniejącego zagospodarowania lub utrwalonej struktury przestrzennej gminy. Projekt Planu Ogólnego nie wprowadza w tych obszarach nowych elementów mogących znacząco ograniczyć funkcjonowanie przejść dla zwierząt.

W odniesieniu do linii kolejowej przebiegającej przez obszar gminy należy wskazać, że stanowi ona element infrastruktury istniejącej o wieloletnim, utrwalonym przebiegu w strukturze przestrzennej. Linie kolejowe tego typu, funkcjonujące od długiego czasu w krajobrazie, nie stanowią istotnej bariery dla migracji zwierząt, gdyż większość gatunków przystosowała się do ich obecności. W przypadku analizowanych linii kolejowych nie przewiduje się wprowadzania nowych elementów infrastrukturalnych, które byłyby przedmiotem ustaleń Planu Ogólnego i mogłyby prowadzić do zwiększenia efektu barierowego. W związku z powyższym nie nastąpi pogorszenie warunków migracji zwierząt, a istniejące powiązania przyrodnicze zostaną zachowane.

Należy również podkreślić, że obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), pomimo położenia w stosunkowo niewielkiej odległości od autostrady A4, nie jest bezpośrednio przecinany przez tę infrastrukturę. Zaś istniejące przejścia dla zwierząt w ciągu autostrady zapewniają możliwość zachowania ciągłości migracji gatunków w jego sąsiedztwie



Ryc. 2. Lokalizacja przejść dla zwierząt na tle korytarzy ekologicznych oraz stref planistycznych wraz z analizą zagospodarowania w promieniu 1000 m

Podsumowując, przyjęte w projekcie Planu Ogólnego rozwiązania nie powodują pogorszenia funkcjonowania przejść dla zwierząt ani przerwania ciągłości korytarzy ekologicznych. Zachowanie dominującej strefy otwartej (SO) w ich otoczeniu zapewnia utrzymanie warunków migracji zwierząt na poziomie co najmniej nie gorszym niż obecnie.

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono w oparciu o szczegółową analizę uwarunkowań ekofizjograficznych, obejmującą m.in. rzeźbę terenu, warunki hydrologiczne, glebowe, klimatyczne oraz strukturę szaty roślinnej. Uwzględniono również walory krajobrazowe, obszary chronione i przyrodniczo cenne, a także ich podatność na zmiany przestrzenne. Oceniono również wpływ działalności człowieka na lokalne ekosystemy, w tym ryzyko nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych i fragmentacji siedlisk.

W procesie opracowania zastosowano metody:

- analizy opisowej i diagnostycznej – w celu charakterystyki stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz oceny istniejących zagrożeń,
- analizy kartograficznej i przestrzennej (GIS) – przy użyciu map ekofizjograficznych, danych BDOT10k, PRG, EGIB oraz granic obszarów chronionych (m.in. Natura 2000, parki krajobrazowe, OChK),
- analizy porównawczej – dla zestawienia ustaleń projektu Planu Ogólnego z celami ochrony wynikającymi z dokumentów nadrzędnych (Dyrektywa Siedliskowa, Dyrektywa Ptasia, Ramowa Dyrektywa Wodna, programy ochrony środowiska),
- oceny prognozowanej presji i odporności środowiska – poprzez przypisanie potencjalnych skutków (niski, umiarkowany, wysoki) dla poszczególnych komponentów środowiska,
- analizy wariantowej i symulacyjnej – w celu określenia skutków realizacji planu, braku jego realizacji oraz wariantów alternatywnych,
- analizy kumulacji oddziaływań – uwzględniającej istniejące i planowane inwestycje w gminie i gminach sąsiednich, ze szczególnym uwzględnieniem eksploatacji złóż, infrastruktury transportowej, inwestycji OZE i zabudowy mieszkaniowej,
- oceny ryzyka – dla wskazania potencjalnych zagrożeń środowiskowych, w tym ryzyka powodzi, osuwisk, hałasu komunikacyjnego czy fragmentacji siedlisk.

Podstawą opracowania były dostępne dokumenty planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminnym, powiatowym, wojewódzkim oraz krajowym, w tym dane m.in. GUS, WIOŚ, GDOŚ, IMGW. Szczególną uwagę poświęcono analizie wpływu planu ogólnego na obszary Natura 2000 – poprzez odniesienie do celów ochrony i potencjalnych zagrożeń dla integralności sieci ekologicznej.

Dodatkowo przeprowadzono ocenę skuteczności stosowanych rozwiązań ochronnych, mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu działalności gospodarczej i inwestycyjnej na środowisko. Oceniono stopień realizacji obowiązków prawnych w zakresie ochrony środowiska oraz efektywność mechanizmów zapobiegających nadmiernej eksploatacji zasobów i wprowadzaniu zanieczyszczeń antropogenicznych do ekosystemów.

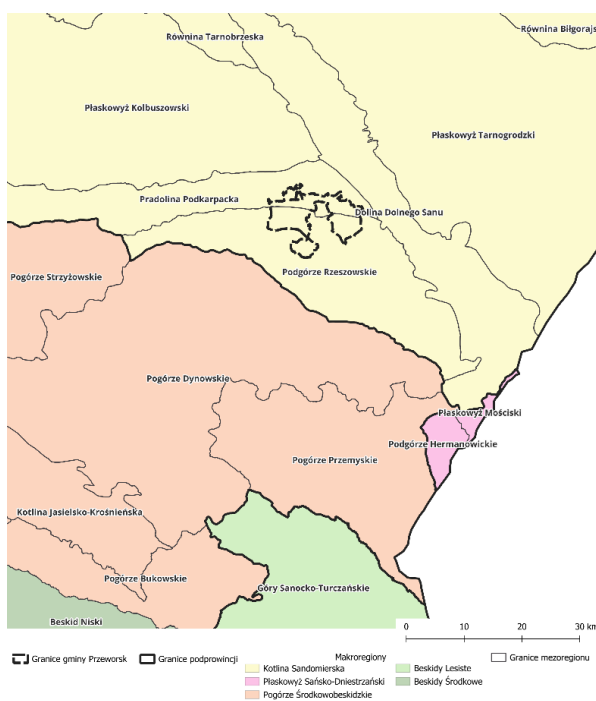
4. Analiza istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Planu

Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

Gmina wiejska Przeworsk pod względem podziału administracyjnego Polski położona jest w północnej części województwa podkarpackiego, w powiecie przeworskim. Powierzchnia gminy wynosi – 90,78 km² i podzielona jest na 11 sołectw¹, z których rolę ośrodka administracyjnego pełni miasto Przeworsk. Granice administracyjne gminy wyznaczone są zarówno w sposób sztuczny, jak i przy uwzględnieniu naturalnych elementów środowiska. Bezpośredni sąsiedzi gminy to od: północy: gmina Tryńcza, od wschodu: gmina Jarosław oraz gmina Pawłosiów (obie położone w powiecie jarosławskim), od południa: gmina Zarzecze, gmina Przeworsk (miasto), gmina Kańczuga oraz gmina Przeworsk, a od zachodu: gmina Łańcut i gmina Białobrzegi (obie położone w powiecie łańcuckim) (Ryc. 1). Natomiast pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (Solon i in., 2018) gmina Przeworsk położona jest w obrębie dwóch mezoregionów - Pradolina Podkarpacka (512.51) i Podgórze Rzeszowskie (512.52), należących do makroregionu Kotlina Sandomierska, w podprovincji Podkarpacie Północne, w ramach prowincji Karpaty, Podkarpackie i Nizina Panońska.



Ryc. 3. Położenie gminy Przeworsk na mapie administracyjnej.
(opracowanie własne na podstawie danych PRG)



Ryc. 4. Położenie gminy Przeworsk na tle regionów fizycznogeograficznych
(opracowanie własne na podstawie: WFS – GDOŚ)

¹ Banku Danych Lokalnych (BDL), (data dostępu: 25.05.2025)

Gmina Przeworsk jest gminą wiejską składającą się z 11 obrębów ewidencyjnych, w których zauważalne są procesy suburbanizacji (migracja mieszkańców z miasta do strefy podmiejskiej), co wpływa na ich rozwój mieszkaniowy i infrastrukturalny. Gmina jedynie w 2% pokryta jest lasem oraz zadrzewieniami, dużą grupę stanowią także grunty orne – 70%, oraz łąki i pastwiska – 11,4%. Pozostałe grunty przeznaczone są pod zabudowę oraz tereny komunikacyjne.

W gminie Przeworsk dominuje zabudowa jednorodzinna o charakterze mieszkaniowym i zagrodowym, typowa dla obszarów wiejskich. Układ przestrzenny większości miejscowości cechuje się zabudową liniową, skoncentrowaną wzdłuż głównych dróg i tras dojazdowych, co jest szczególnie widoczne w miejscowościach takich jak Chałupki, Gorliczyna, Grzęska czy Miocin. Wyjątkiem jest miejscowość Urzejowice, gdzie zabudowa ma bardziej koncentryczny charakter, zlokalizowana wokół głównych skrzyżowań i dróg lokalnych. Taki sposób zagospodarowania przestrzeni utrudnia koncentrację usług i infrastruktury, a także wpływa negatywnie na spójność przestrzenną gminy.

Przez gminę Przeworsk przebiegają ważne drogi krajowe, wojewódzkie i lokalne, a także istotna linia kolejowa, które mają kluczowe znaczenie dla układu komunikacyjnego regionu. Drogami najwyższego rzędu, które przebiegają przez gminę, są:

- autostrada A4, jest to fragment międzynarodowej trasy E40 (z Drezna do Lwowa), węzeł „Przeworsk” znajduje się w miejscowości Gorliczyna;
- droga krajowa nr 94 (DK94), biegnąca równolegle do autostrady A4;
- droga wojewódzka nr 835 (DW835), relacji Lublin – Przeworsk – Grabownica Starzeńska, ważna oś północ-południe dla ruchu regionalnego.

Przez gminę przebiegają także dwie linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 91 (relacji Kraków Główny – Medyka) – przebiega przez gminę w rejonie miasta Przeworsk, linia o dużym znaczeniu pasażerskim i towarowym;
- linia kolejowa nr 68 (relacji Lublin – Przeworsk) – odgrywająca rolę uzupełniającą wobec głównych magistrali kolejowych.

Gmina Przeworsk stanowi miejsce zamieszkania dla 14 551 osób (stan na 31.12.2023 r., GUS, 2024), co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie 160,3 os./km². Na obszarze gminy obowiązują obecnie 19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujące około 2% powierzchni gminy. Dla gminy Przeworsk obowiązuje również Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Przeworsk (uchwała Nr X/64/99 Rady Gminy w Przeworsku z dnia 10 listopada 1999 r. z późn. zm.), jednakże w związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dokument ten przestanie obowiązywać w dniu wejścia w życie planu ogólnego gminy lub do dnia 30 czerwca 2026 r.

Budowa geologiczna i rzeźba terenu

Obszar gminy Przeworsk pod względem tektonicznym leży w obrębie zapadliska przedkarpackiego, które stanowi jednostkę Karpat Zewnętrznych – część tzw. orogenu karpackiego. Zapadlisko to powstało w wyniku intensywnych ruchów tektonicznych związanych z nasuwaniem się Karpat na platformę krystaliczną Europy Środkowej. W efekcie tych procesów doszło do ugięcia podłoża i utworzenia rozległej, wypełnianej osadami niecki – zapadliska przedkarpackiego. Charakterystyczną cechą tektoniki tego regionu jest stosunkowo spokojna, niemal pozioma pozycja warstw skalnych, bez silnych zaburzeń tektonicznych.

Rzeczony rozwój budowy geologicznej gminy Przeworsk przebiegał etapami, od miocenu aż po czasy współczesne. W okresie miocenu (około 23–5 milionów lat temu) obszar ten znajdował się pod wpływem sedymentacji morskiej. W płytkim i ciepłym morzu odkładały się grube warstwy drobnoziarnistych osadów, głównie wapnistych iłów krakowieckich, łupków, mułowców oraz piaskowców. Osady te, pochodzące głównie z epoki sarmatu (13,8–11,6 mln lat temu), osiągają znaczne miąższości – nawet do 2300 metrów – i tworzą lite, jednorodne litologicznie podłoże całego obszaru.

W czwartorzędzie, szczególnie w plejstocenie (2,58 mln – 11,7 tys. lat temu), na obszarze gminy zachodziły intensywne procesy glacialne i fluwioglacialne związane z kolejnymi zlodowaceniami. W ich wyniku na powierzchni iłów krakowieckich nagromadziła się pokrywa osadów czwartorzędowych o zmiennej miąższości (15–45 m), złożona z glin zwałowych, piasków, żwirów oraz lessów. Osady glacialne, transportowane przez lądolód i jego wody roztopowe, utworzyły różnorodne formy akumulacyjne, a późniejsze procesy eoliczne sprzyjały osadzeniu się pyłów lessowych, zwłaszcza na wyżynnych terenach południowej części gminy.

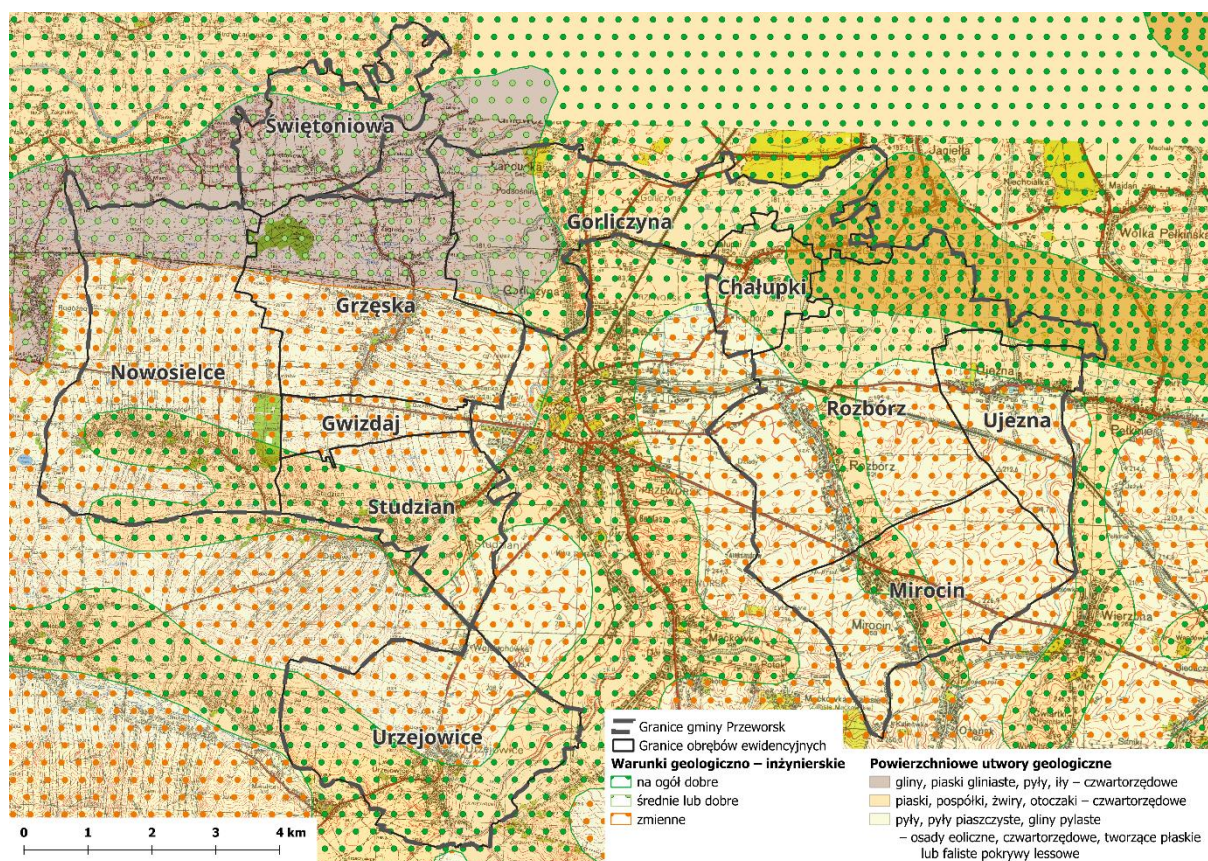
W najmłodszym okresie – holocenie (ostatnie 11,7 tys. lat) – dominującym czynnikiem kształtującym powierzchnię terenu były procesy rzeczne. W dolinach rzek, takich jak Wisłok i Młeczka, powstały aluwialne osady rzeczne: mady, piaski i mułki, budujące tarasy zalewowe i nadzalewowe. Osady te mają charakter akumulacyjny i są wynikiem współczesnych procesów fluwialnych zachodzących podczas okresowych wezbrań wód.

Według Mapy geologiczno-inżynierskiej Polski w skali 1:500 000 (Ryc. 3) w północno-zachodniej i północno-wschodniej części gminy występują czwartorzędowe gliny, piaski gliniaste, pyły i ły. Grunty te charakteryzują się średnimi lub dobrymi (rejon Świętoniowej, Nowosielec, Grzęski i Gorliczyna) bądź na ogół dobrymi (rejon Gorliczyna, Chałupki i Rozborza) warunkami geologiczno-inżynierskimi. Istnieje możliwość pogorszenia tych warunków w miejscach przejścia gruntu w stan plastyczny, szczególnie na strefach przykrawędziowych oraz zaburzeń glacictektonicznych.

W północnej (Gorliczyna, Chałupki), wschodniej i południowo-wschodniej (Rozbórz, Ujezno, Miocin) oraz zachodniej i południowo-zachodniej (Nowosielce, Studzian, Urzejowice) części gminy

występują czwartorzędowe piaski, pospółki, żwiry i otoczaki charakteryzujące się na ogół dobrymi warunkami geologiczno-inżynierskimi. Jednakże w rejonach piasków drobnych i pylastych oraz w miejscach płytko występującej wody gruntowej i dużych spadków terenu mogą być one mało korzystne.

W pozostałej części gminy (Gwizdaj, Nowosielce, Grzęska, Studzian, Urzejowice, Rozbórz, Mirocin, Ujezna, Chałupki), w miejscach występowania czwartorzędowych, eolicznych pyłów, pyłów piaszczystych i glin pylastych tworzących płaskie lub faliste pokrywy lessowe, warunki geologiczno-inżynierskie są zmienne. Grunty te są bezwodne, mogą wykazywać charakter zapadowy i sufozyjny. Grunty takie przed rozpoczęciem inwestycji budowlanych wymagają szczegółowych badań.



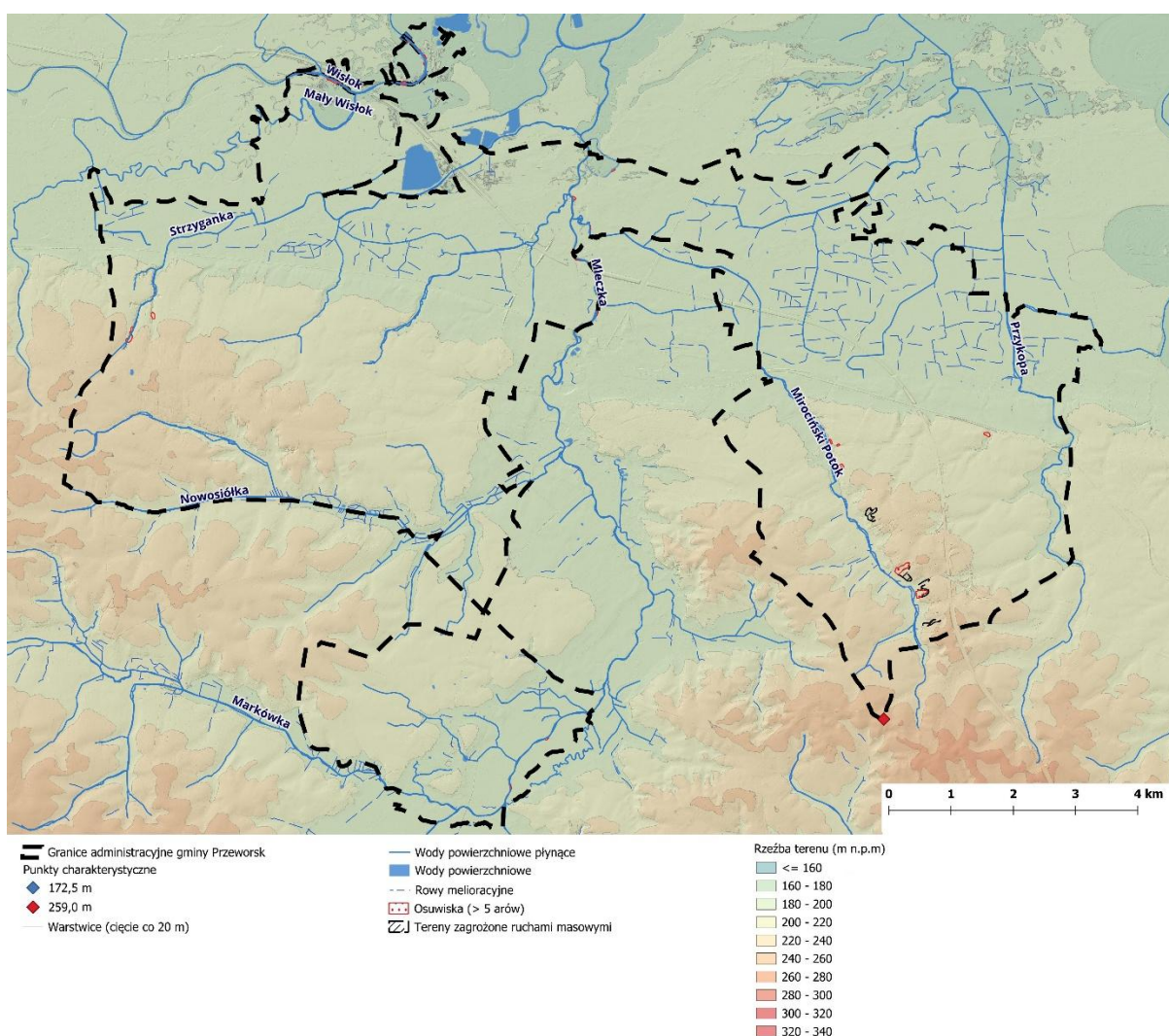
Ryc. 5. Powierzchniowe utwory geologiczne oraz warunki geologiczno – inżynierskie gminy Przeworsk
(źródło: opracowanie własne na podstawie Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski w skali 1:500 000, PIG-PIB)

Rzeźba terenu gminy Przeworsk jest zróżnicowana i odzwierciedla jej położenie na styku dwóch jednostek geomorfologicznych Kotliny Sandomierskiej: Rynny Podkarpackiej na północy oraz Podgórze Rzeszowskiego na południu. Granica między nimi przebiega wzdłuż linii Grzęska – Rozbórz – Ujezna.

W północnej części gminy dominuje teren równinny – jest to szeroka, płaska równina aluwialna, zbudowana z osadów rzecznych i utworów czwartorzędowych. Wysokość tego obszaru wynosi około 180–190 m n.p.m. Znajdują się tu tarasy zalewowe i nadzalewowe rzek, m.in. Wiśłoka i

Mleczki, na których często występują meandry, wydmy oraz przewiane piaski (np. w okolicy Chałupek). Charakterystyczna jest także obecność płaskich den dolin i równin akumulacyjnych.

W południowej części gminy krajobraz staje się bardziej pagórkowaty. Podgórze Rzeszowskie to obszar o wysoczyznowym, lessowym charakterze, z wysokościami dochodzącymi do około 259 m n.p.m. (najwyższy punkt na terenie gminy w Mirocinie). Teren ten cechują faliste wierzchowiny, strome zbocza oraz liczne doliny rzeczne i dolinki denudacyjne, nieckowate w formie. Obecne są też zagłębienia bezodpływowe, uformowane w wyniku degradacji dawnej zmarzliny (np. w okolicach Urzejowic, Nowosielec i Grzęski). Wzdłuż granicy Rynny Podkarpackiej i Podgórze Rzeszowskiego występują stożki napływowe, powstałe w wyniku akumulacji materiału transportowanego z wyższych partii terenu.



Ryc. 6. Rzeźba terenu gminy Przeworsk

(opracowanie własne na podstawie NMT: źródło danych: <https://mapy.geoportal.gov.pl>)

Rzeźba terenu gminy została również przekształcona przez działalność człowieka – szczególnie w miejscach eksploatacji kopalni (np. Gorliczyna), gdzie powstały wyrobiska i zapadliska. Inne formy antropogeniczne to nasypy drogowe i kolejowe.

Minimalna wysokość w gminie to około 172,5 m n.p.m. w dolinie Wisłoka (Świętoniowa), a różnice wysokości sięgają ok. 86,5 m. Spadki terenu w większości nie przekraczają 6°, co sprzyja inwestycjom i zabudowie, ale w południowo-wschodnich i zachodnich częściach gminy (Mirocin, Rozbórz, Nowosielce) nachylenie wzrasta lokalnie do 15°, co może utrudniać zagospodarowanie terenu. Aczkolwiek całość rzeźby terenu gminy tworzy krajobraz zróżnicowany i malowniczy, o dużym potencjale krajobrazowym i turystycznym, choć lokalnie występuje ryzyko osuwisk.

Na terenie gminy Przeworsk zjawiska osuwiskowe stanowią istotny element środowiska geologicznego, szczególnie w rejonach o zróżnicowanej rzeźbie terenu i obecności utworów lessowych oraz aluwialnych. W wyniku prac geomorfologiczno-geologicznych przeprowadzonych w latach 2019–2020 w ramach Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO), zidentyfikowano i udokumentowano łącznie 31 osuwisk, które zajmują powierzchnię około 8,3 ha, co stanowi 0,09% całkowitej powierzchni gminy. Dodatkowo wyznaczono 16 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Najwięcej osuwisk występuje w północnej części gminy, głównie w miejscowościach Świętoniowa i Gorliczyna, gdzie rozwijają się one na skarpach przykorytowych rzek, takich jak Wisłok i Mlecza. Kolejnym obszarem o wysokiej aktywności osuwiskowej jest dolina potoku Mirocińskiego w południowej części gminy, w miejscowościach Mirocin i Rozbórz. Występują tam większe osuwiska rozwinięte w grubych pokrywach lessowych, które w niektórych przypadkach zagrażają infrastrukturze technicznej, w tym budynkom i drogom.

Pod względem charakteru, osuwiska w gminie Przeworsk to przede wszystkim formy gruntowe asekwentne, czyli rozwijające się niezależnie od układu warstw geologicznych. Ich powierzchnie poślizgowe powstają głównie w lessach oraz osadach aluwialnych o niskiej spoistości, szczególnie w warunkach dużego nasycenia wodą. Zdecydowana większość tych form występuje na zboczach dolin rzecznych i ich sąsiedztwie, gdzie erozja boczna prowadzona przez wody Wisłoka, Mlecza oraz Strzyganki przyczynia się do destabilizacji stoków.

Osuwiska w gminie dzielą się według stopnia aktywności na trzy grupy. Pierwszą stanowią osuwiska aktywne, których stwierdzono trzy – są to formy będące obecnie w ruchu lub wykazujące wyraźne oznaki aktywności. Drugą grupę tworzą osuwiska aktywne okresowo – 26 form, które uaktywniają się epizodycznie, zazwyczaj po intensywnych opadach deszczu lub topnieniu śniegu. Trzecią grupę stanowią dwa osuwiska nieaktywne, które obecnie pozostają stabilne, jak na przykład zabezpieczone osuwisko nr 116576 w Rozborzu.

Tereny zagrożone ruchami masowymi wyznaczono głównie w sąsiedztwie istniejących osuwisk oraz wzdłuż skarp i stoków o dużym nachyleniu, szczególnie w rejonach Mirocina, Świętoniowej i Rozborza. Znaczący wpływ na aktywność osuwiskową mają czynniki klimatyczne i hydrologiczne, przede wszystkim długotrwałe opady i podwyższony poziom wód gruntowych, które powodują rozluźnienie i przemieszczenie mas ziemnych. Stoki o ekspozycji północnej i zachodniej są

szczególnie podatne na te procesy, co wymaga szczególnej uwagi przy planowaniu zagospodarowania przestrzennego.

Podsumowując, warunki geologiczne i geomorfologiczne gminy Przeworsk w zdecydowanej większości sprzyjają rozwojowi osadnictwa, rolnictwa oraz lokalnej infrastruktury, jednak konieczne jest świadome zarządzanie przestrzenią w rejonach osuwiskowych oraz na terenach o większym nachyleniu, z uwzględnieniem ryzyka geotechnicznego i potrzeby zachowania stabilności gruntów.

Surowce mineralne

Na terenie gminy Przeworsk występują różnorodne surowce mineralne, które mają znaczenie lokalne, głównie w kontekście budownictwa i energetyki. Surowce te należą do kategorii kopalin pospolitych oraz energetycznych.

Najpowszechniej występującym surowcem są kruszywa naturalne, czyli piaski i żwiry, pochodzące głównie z osadów rzecznych i glacialnych. Surowce te eksploatowane są w dwóch udokumentowanych złożach: „Gorliczyna VII” i „Gniewczyna Łańcucka”. Mają one istotne znaczenie gospodarcze dla regionu – wykorzystywane są w budownictwie drogowym, betonowym oraz jako materiał podsypkowy i zasypowy. Zasoby bilansowe w obu złożach są znaczne, a jakość kruszywa odpowiada wymaganym normom technicznym.

Drugim ważnym surowcem jest gaz ziemny, zaliczany do kopalin energetycznych. Występuje on w centralnej i południowo-wschodniej części gminy, na obszarze miejscowości Rozbórz, Ujezna, Grzęska i Studzian. Gaz ten występuje w złożu „Przeworsk (nr 4606)” i jest pozyskiwany ze złóż miocenijskich. Jego obecność stanowi istotny element lokalnego potencjału energetycznego, choć eksploatacja prowadzona jest przez zewnętrzne podmioty energetyczne.

Na terenie gminy rozpoznano również surowce ilaste do produkcji ceramiki budowlanej – przede wszystkim gliny i ily. Udokumentowane są w złożu „Przeworsk (nr 2364)”, jednak obecnie nie są eksploatowane. Surowce te mogą mieć potencjalne znaczenie dla przemysłu ceramicznego, zwłaszcza cegielnianego.

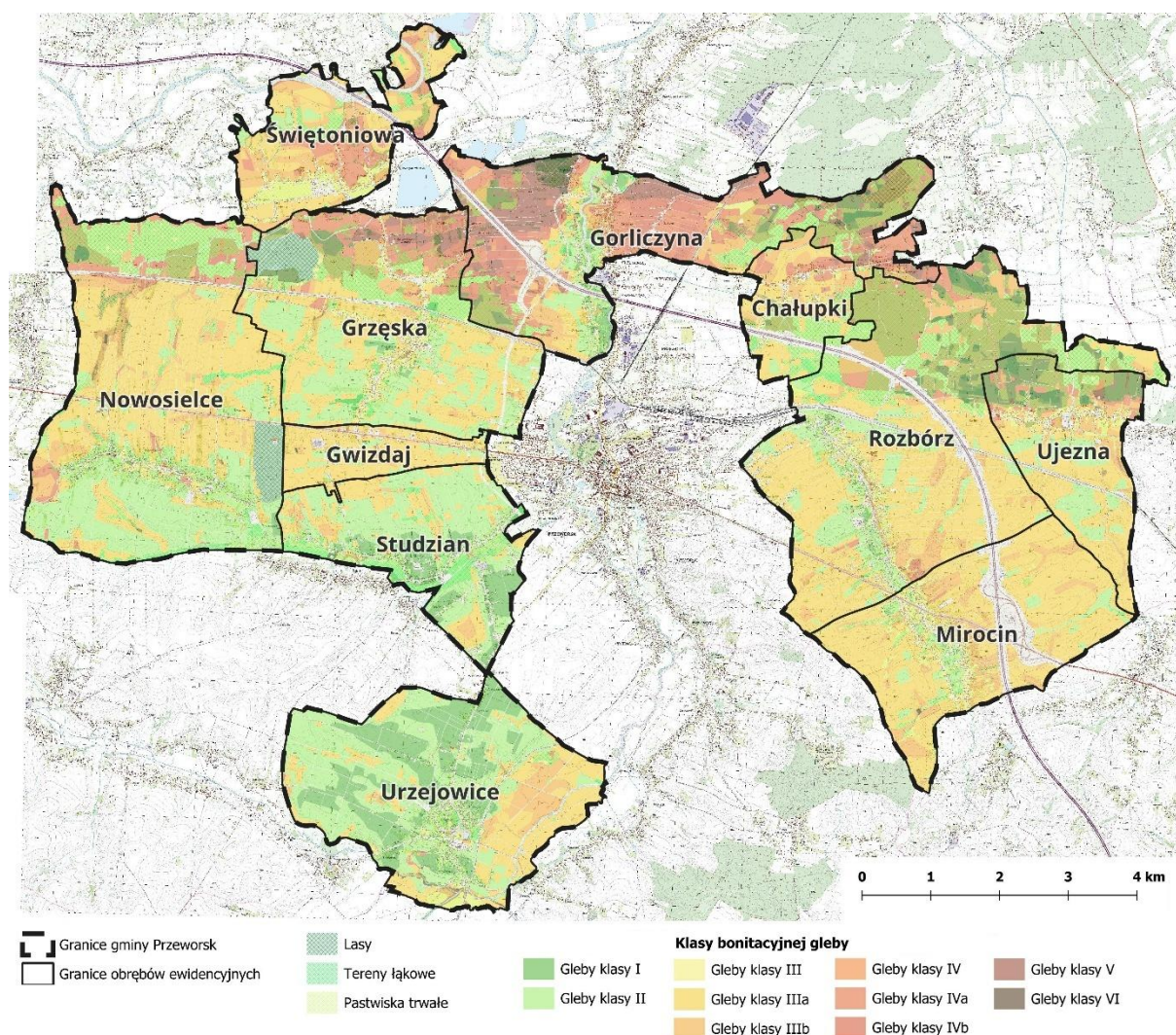
Podsumowując, surowce mineralne gminy Przeworsk obejmują: piaski i żwiry (kruszywa budowlane), gaz ziemny (kopalina energetyczna) oraz gliny ilaste (surowiec ceramiczny). Ich obecność wpływa na rozwój lokalnej gospodarki i może być czynnikiem wspierającym planowanie przestrzenne i kierunki rozwoju przemysłowego w wybranych rejonach gminy.

Gleby

Gleby gminy Przeworsk cechują się znacznym zróżnicowaniem typologicznym oraz bonitacyjnym i mają istotne znaczenie dla lokalnego rolnictwa. Użytki rolne zajmują około 88% powierzchni gminy, a wśród nich zidentyfikowano 14 podtypów gleb należących do 9 typów glebowych. Największą powierzchnię zajmują gleby średniej jakości, zaklasyfikowane do III i IV klasy bonitacyjnej. Są to gleby średnio żyzne, umiarkowanie zasobne w składniki pokarmowe,

wymagające odpowiedniego nawożenia oraz właściwych zabiegów agrotechnicznych. W tej grupie dominują gleby brunatne wyługowane i kwaśne, gleby płowe oraz gleby glejowe. Powstały one z osadów piaszczystych, piaszczysto-gliniastych oraz utworów pyłowych.

Na terenie gminy występują również gleby bardzo dobrej jakości (klasa I–III), które należą do najbardziej urodzajnych i mają wysoką zdolność retencji wody oraz składników odżywczych. W tej kategorii wyróżnia się czarnoziemy, czarne ziemie, mady oraz gleby brunatne właściwe. Najlepsze gleby zajmują jednak stosunkowo niewielką powierzchnię w skali całej gminy. Ze względu na wysoką wartość rolniczą, gleby te podlegają ochronie przed zmianą sposobu użytkowania. Występują głównie w południowej i centralnej części gminy (Ryc. 6).



Ryc. 7. Klasy bonitacyjne gleb na terenie gminy Przeworsk
(opracowanie własne na podstawie danych EGIB)

Gleby słabe (klasy V i VI) stanowią około 408 ha powierzchni gminy. Są to gleby mało urodzajne, niskopróchniczne, często kwaśne lub podmokłe, trudne w uprawie. Znajdują zastosowanie głównie jako pastwiska lub użytki zielone, a także obszary leśne. Typowymi przedstawicielami tej grupy są gleby biellicowe oraz gleby mułowo-torfowe. Gleby biellicowe wytworzone zostały z osadów

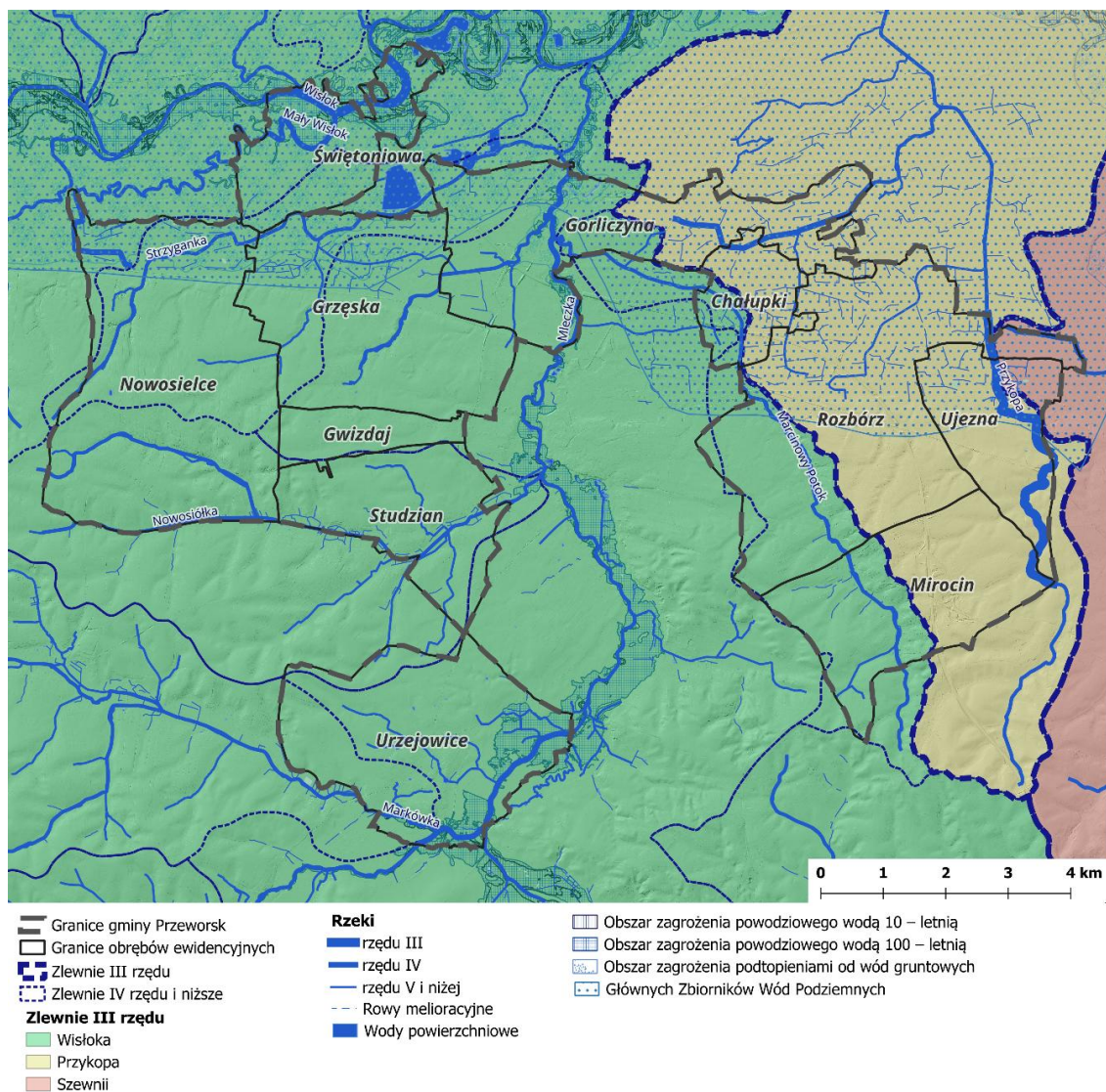
piaszczysto – gliniastych i z utworów pyłowych różnego pochodzenia, o charakterystycznie wykształconym profilu glebowym. Natomiast gleby mułowo-torfowe to gleby wytworzone w środowisku wodnym, charakteryzujące się dużym uwodnieniem.

Gmina Przeworsk charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą glebową – od bardzo żyznych czarnoziemów i gleb brunatnych, po mniej urodzajne gleby biellicowe i torfowe. Dzięki przewadze gleb brunatnych oraz czarnoziemów, południowa, południowo-zachodnia i południowo-wschodnia część gminy sprzyja intensywnemu rolnictwu. Natomiast na obszarach występowania gleb kwaśnych lub zdegradowanych niezbędne są działania poprawiające ich jakość, takie jak wapnowanie i odpowiednie nawożenie.

Warunki Wodne

Wody powierzchniowe w gminie Przeworsk pod względem hydrograficznym należą do obszaru dorzecza Wisły w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. Teren gminy podzielony jest między 5 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP): zlewnię Mlecзки od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki (RW200011226899), zlewnię Szewni (RW200010225729), zlewnię Przykopy (RW200010225749), zlewnię Wisłoka od Starego Wisłoka do ujścia (RW20001122699) oraz zlewnię Markówki (RW200009226869). Cały obszar gminy wchodzi w skład zlewni II rzędu rzeki San. Zdecydowana większość obszaru gminy (65,93 km²) znajduje się w bezpośrednim zasięgu zlewni III rzędu rzeki Wisłok. Jedynie północno-wschodnia część gminy, obejmująca okolice miejscowości Chałupki i Gorliczyna (24,87 km²), należy do zlewni rzek Przekopy i Szewni (Ryc. 7).

Rzeka Wisłok jest największym ciekim wodnym na terenie gminy Przeworsk, przepływającym przez jej północne krańce w miejscowości Świętoniowa. Stanowi lewobrzeżny dopływ Sanu, który z kolei uchodzi do Wisły. Na odcinku przepływającym przez Pradolinę Podkarpacką Wisłok tworzy liczne meandry i starorzecza, a jego dolina obfituje w tarasy aluwialne. Na wodowskaziu w Tryńczy średni roczny przepływ Wisłoka (Q_{SR}) wynosi 25 m³/s, przepływ niski (Q₁) to 5,4 m³/s, natomiast przepływ maksymalny (Q_M), zarejestrowany w 1924 roku, osiągnął aż 1280 m³/s. Różnica między ekstremalnymi stanami wód tej rzeki wynosiła 663 cm, co świadczy o dużej nierównomierności przepływów. Istotne znaczenie hydrologiczne dla gminy ma także rzeka Mlecзка – prawobrzeżny dopływ Wisłoka, odwadniający znaczną część jej obszaru. Rzeka przepływa przez północną (Gorliczyna) i południową (Urzejowice) część gminy. Dolina Mlecзки ma charakter płaskiej równiny aluwialnej o szerokości około 700 metrów, zbudowanej z utworów holocenu. Na wodowskaziu w Gorliczynie średni przepływ niski tej rzeki (Q₁) wynosi 0,38 m³/s, średni roczny (Q_{SR}) to 2,76 m³/s, natomiast maksymalny (Q_M) osiągnął 16,3 m³/s w roku 1980 (Bielec i in., 1998). Do istotnych cieków należą również: Przykopa (dopływ Sanu) oraz Strzyganka, Nowosiółka, Markówka i Potok Mirociński (dopływy Mlecзки) (Ryc. 7).



Ryc. 8. Mapa hydrograficzna gminy Przeworsk
(opracowanie własne na podstawie danych MPHP i PIG)

Większość rzek w gminie Przeworsk została uregulowana i powiązana z siecią rowów melioracyjnych, pierwotnie służących do odwadniania podmokłych dolin. Rzeki mają charakter nizinny i meandrujący, a ich doliny są zazwyczaj szerokie. Ze względu na śnieżno-deszczowy reżim wodny, typowe wezbrania występują wiosną (roztopy) i latem (intensywne opady). Nagłe roztopy lub ulewy mogą prowadzić do lokalnych powodzi, szczególnie w dolinach Wisłoka i Mleczki. Obszary te są zagrożone zalaniem raz na 10 lub 100 lat, dlatego powinny być zachowane w niezmienionej formie. Powierzchnia zagrożona powodzią 10-letnią wynosi 55,2 ha, a 100-letnią – 3 451,2 ha.

Na terenie gminy Przeworsk występują jedynie niewielkie i nieliczne stawy i oczka wodne, zlokalizowane w dolinach rzek i mniejszych cieków. Pełnią one funkcję retencyjną i wspomagają lokalne ekosystemy wodno-błotne. Intensywna gospodarka rolna oraz melioracje doprowadziły do przekształcenia lub osuszenia naturalnych obszarów podmokłych, które pełniły istotną rolę w retencji wód i ochronie różnorodności biologicznej. Ponadto na terenie gminy nie stwierdzono występowania źródeł.

Wody podziemne na terenie gminy Przeworsk znajdują się w obrębie dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd): GW2000153 (większość obszaru gminy) oraz GW2000136 (wschodnia część gminy), należących do regionu wodnego Górnej-Wschodniej Wisły.

Na terenie gminy Przeworsk głównym źródłem wód podziemnych jest czwartorzędowy poziom wodonośny. Zasilany jest on przede wszystkim przez infiltrację opadów atmosferycznych, których średnia roczna suma wynosi około 660 mm. Wskaźnik infiltracji oszacowano na 63 mm rocznie, co stanowi około 9,5% całkowitych opadów. Na znacznej części obszaru gminy, szczególnie w rejonach Podgórze Rzeszowskiego, w strefie aeracji dominują warstwy o słabej przepuszczalności, takie jak gliny, lessy i pyły o miąższości przekraczającej 10 metrów. W dolinie Wisłoka natomiast występują dobrze przepuszczalne osady – piaski i żwiry – co powoduje, że zwierciadło wód podziemnych ma tam charakter swobodny. Miąższość warstwy wodonośnej waha się od 5 do ponad 20 metrów, a współczynnik filtracji najczęściej mieści się w zakresie od 10 do 30 m/d. W niektórych rejonach, jak Świętoniowa i Grzęska, może przekraczać nawet 100 m/d. Wydajność ujęć również jest zróżnicowana – w dolinie Wisłoka zwykle osiąga od 20 do 40 m³/h, natomiast w Świętoniowej może przekraczać 70 m³/h. Odpływ wód podziemnych skierowany jest głównie w stronę rzeki Wisłok. W południowej części gminy obserwuje się również lokalne zjawiska naporu wód podziemnych, którego wysokość może sięgać nawet 15 metrów (Bielec i in., 1998).

Dla zapewnienia bezpieczeństwa zasobów wodnych niezbędne jest systematyczne monitorowanie jakości wód oraz kontrola użytkowania terenów w otoczeniu ujęć, aby ograniczyć ryzyko ich zanieczyszczenia.

Na obszarze gminy Przeworsk występuje południowo-wschodni fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Dębica - Stalowa Wola - Rzeszów”. Obejmuje on północną część gminy Przeworsk. Zbiornik zbudowany jest z dobrze przepuszczalnych osadów czwartorzędowych (piaski i żwiry), zalegających na warstwach miocenijskich (iły i mułki), które pełnią funkcję izolacyjną. Warstwa wodonośna ma miąższość od 10 do 30 m, a wody zalegają na głębokości 5–20 m p.p.t. Przewodność hydrauliczna wynosi 10–50 m²/dobę, a zasoby dyspozycyjne oszacowano na ok. 20 000 m³/dobę. Wody zbiornika cechują się dobrą jakością, spełniającą normy wody pitnej. Główne zagrożenia dla jego stanu to zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego oraz urbanizacja, która ogranicza infiltrację. Dla ochrony zbiornika zaleca się wyznaczenie stref ochronnych, regularny monitoring jakości wód oraz promowanie rolnictwa przyjaznego środowisku. GZWP 425 stanowi kluczowe źródło wody pitnej i zasób strategiczny dla gospodarki regionu (Mikołajków, Sadurski, 2017, s. 309, 310).

Wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy Przeworsk. Na terenie gminy funkcjonuje 28 ujęć wód podziemnych, z czego 25 objętych jest strefą ochrony bezpośredniej, a 2 – strefą ochrony pośredniej (w miejscowościach Świętoniowa i Urzejowice). Ujęcia te zlokalizowane są w miejscowościach: Świętoniowa, Rozbórz, Ujezna oraz Urzejowice. Na terenie

gminy działają trzy stacje uzdatniania wody: dwie automatyczne – zlokalizowane w Urzejowicach i Świętoniowej – oraz jedna tradycyjna, znajdująca się we wsi Rozbórz.

Warunki klimatyczne

Obszar gminy Przeworsk znajduje się w południowo-wschodniej części Sandomierskiego regionu klimatycznego według klasyfikacji Wosia (1993). Zgodnie z regionalizacją rolniczoklimatyczną Gumińskiego (1948), zaliczany jest do XVII dzielnicy klimatyczno-rolniczej – sandomiersko-rzeszowskiej. Klimat tego regionu ma charakter umiarkowany, przejściowy, co oznacza, że podlega wpływom zarówno wilgotnych mas powietrza znad Atlantyku, jak i suchych, kontynentalnych mas znad Azji. Skutkuje to dużą zmiennością pogody, częstymi zmianami frontów atmosferycznych oraz zróżnicowaniem warunków wilgotności i temperatur.

Do głównych cech klimatu gminy Przeworsk należą:

- temperatura średnia roczna: 9°C;
- temperatura powietrza w najchłodniejszym miesiącu (styczeń): -2°C;
- temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu (lipiec): 19°C;
- okres wegetacyjny powyżej 225 dni i zaczyna się z końcem marca;
- średnie opady roczne: 650 mm;
- średnia suma opadów wiosną: 175 mm;
- średnia suma opadów jesienią: 175 mm;
- liczba dni w roku upalnych (średnia temperatura wynosi powyżej 30°C): 8 dni;
- liczba dni w roku gorących (średnia temperatura wynosi 25,1°C do 30,0°C): 35 dni
- średnia liczba dni w roku z pokrywą śnieżną: 70 dni;
- średnia roczna liczba dni pogodnych: 33 dni;
- średnia roczna liczba dni pochmurnych: 160 dni;
- średnia prędkość wiatru: 3,5 m/s;
- średnie roczne ciśnienie atmosferyczne na poziomie morza: 1017 hPa.

Lokalny klimat gminy Przeworsk kształtowany jest przez liczne czynniki naturalne, takie jak rzeźba terenu, stopień zalesienia, obecność dolin rzecznych oraz głębokość występowania wód gruntowych. W efekcie można wyróżnić kilka jednostek topoklimatycznych, które warunkują lokalne mikroklimaty:

- 1) topoklimaty stoków południowych – obszary lepiej nasłonecznione, cieplejsze, o wyższym parowaniu. Są korzystne dla zabudowy mieszkaniowej, funkcji rekreacyjnych oraz sadownictwa, choć lokalnie mogą występować niedobory wody w glebie;
- 2) topoklimaty stoków północnych – chłodniejsze i słabiej nasłonecznione tereny, o wyższej wilgotności. Charakteryzują się mniej sprzyjającymi warunkami klimatycznymi, niewskazane dla zabudowy mieszkaniowej i upraw wymagających intensywnego nasłonecznienia.

Topoklimaty stokowe występują głównie w południowo-wschodniej i zachodniej części gminy;

- 3) topoklimaty dolinne – występują w dolinach rzek, głównie Wisłoka i Mleccki. Cechują się inwersją temperatury, częstym występowaniem mgieł, wysoką wilgotnością i niższymi temperaturami nocą z powodu gromadzenia się chłodnego powietrza;
- 4) topoklimaty leśne – obszary leśne charakteryzują się stabilniejszymi warunkami termicznymi, podwyższoną wilgotnością i ograniczoną cyrkulacją powietrza. Latem zapewniają osłonę przed upałem, zimą – przed wychłodzeniem. Tereny te są szczególnie predysponowane do funkcji rekreacyjnych;
- 5) topoklimaty miejskie – silnie zabudowane obszary, głównie w otoczeniu Przeworska, tworzą tzw. "wyspy ciepła". Charakteryzują się wyższą temperaturą i niższą wilgotnością w porównaniu do terenów wiejskich, co wynika z działalności człowieka i gęstej zabudowy;
- 6) topoklimaty równinne – obejmują północną część gminy, gdzie teren jest mało zróżnicowany wysokościowo. Klimat jest tu bardziej jednorodny, a różnice temperatury i wilgotności niewielkie. Obszary te sprzyjają zabudowie mieszkaniowej.

Zróżnicowanie topoklimatyczne sprawia, że gmina Przeworsk dysponuje korzystnymi warunkami zarówno dla rolnictwa, jak i osadnictwa, a także posiada znaczny potencjał do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej.

Powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny

W oparciu o *ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54, z póź. zm.)* oceny stanu powietrza są przeprowadzane w ramach państwowego monitoringu środowiska. Najbliższa państwowa stacja pomiaru jakości powietrza, nadzorowana przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, znajduje się w Jarosławiu. Ze względu na szerszy zakres dostępnych danych, do analizy wykorzystano jednak wyniki pomiarów ze stacji zlokalizowanej w Rzeszowie przy ul. Rejtana. Stacja ta znajduje się w odległości około 35 km w linii prostej od Urzędu Gminy Przeworsk.

Tab. 4. Średnie roczne stężenie gazów lub pyłów szkodliwych w latach 2020-2024 zarejestrowane przez stację pomiarową Rzeszów (kod: PkRzeszRejta).

Rok	Pył zawieszony PM10 (µg/m3)	Pył zawieszony PM2,5 (µg/m3)	Tlenki azotu NO (µg/m3)	Dwutlenek azotu NO2 (µg/m3)	Dwutlenek siarki SO2 (µg/m3)	Benzo(a)piren BaP (ng/m3)
2020	20,4	13,7	18,4	12,3	5,2	2,0
2021	24,9	18,0	18,1	12,2	4,3	2,8
2022	21,6	15,2	19,1	13,3	2,4	1,5
2023	19,7	12,2	16,4	12,1	1,6	1,3
2024	22,2	14,6	18,0	12,8	1,7	1,4

Opracowanie własne na podstawie danych: powietrze.gios.gov.pl

Z danych z lat 2020–2024 (Tab. 4) wynika, że średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, a także dwutlenku azotu i dwutlenku siarki, nie przekraczały dopuszczalnych poziomów określonych w przepisach krajowych i unijnych. Jednocześnie w całym analizowanym okresie stwierdzano przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu, co wskazuje na utrzymującą się presję związaną przede wszystkim z tzw. niską emisją pochodzącą z indywidualnych źródeł ogrzewania budynków. Należy podkreślić że na terenie gminy Przeworsk nie występują duże zakłady przemysłu ciężkiego, które stanowiłyby dominujące źródło emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Główne źródła presji na jakość powietrza mają charakter komunalno-bytowy i są związane ze spalaniem paliw stałych w gospodarstwach domowych. Dodatkowy wpływ na stan aerosanitarny może mieć ruch samochodowy wzdłuż autostrady A4, drogi krajowej nr 94 oraz drogi wojewódzkiej nr 835, a także napływ zanieczyszczeń spoza obszaru gminy.

Podsumowując, stan jakości powietrza na obszarze gminy Przeworsk można ocenić jako umiarkowany. Nie stwierdza się przekroczeń dla podstawowych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych poza benzo(a)pirenem, którego podwyższone stężenia wiążą się głównie z sezonem grzewczym i emisją z indywidualnych źródeł ciepła.

Natomiast stan klimatu akustycznego w gminie Przeworsk kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny, a w mniejszym stopniu przez działalność przemysłową, usługową i rolniczą. Najistotniejszym źródłem hałasu drogowego są autostrada A4, droga krajowa nr 94 oraz droga wojewódzka nr 835, które przecinają obszar gminy i przebiegają przez tereny zabudowane lub ich bezpośrednie sąsiedztwo. Szczególne znaczenie ma hałas związany z ruchem pojazdów ciężkich, oddziałujący na pierwszą linię zabudowy mieszkaniowej. Istotnym źródłem hałasu jest także ruch kolejowy, związany z przebiegiem linii kolejowych nr 91 oraz nr 68. Oddziaływanie akustyczne kolei koncentruje się przede wszystkim w sąsiedztwie torowisk, przejazdów i terenów zabudowy położonych w ich pobliżu. Uzupełniająco na klimat akustyczny wpływa działalność lokalnych zakładów produkcyjnych i usługowych oraz sezonowe prace rolnicze, w szczególności w okresach intensywnych prac polowych.

Podsumowując, klimat akustyczny w gminie Przeworsk jest zróżnicowany przestrzennie i pozostaje pod największą presją wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. W pozostałej części gminy oddziaływanie hałasu ma charakter lokalny i okresowy. Uwarunkowania te powinny być uwzględniane w polityce przestrzennej gminy, zwłaszcza przy wyznaczaniu terenów nowej zabudowy

Szata roślinna

Szata roślinna gminy Przeworsk składa się głównie z gruntów ornych jak również z lasów i gruntów leśnych oraz łąk i pastwisk.

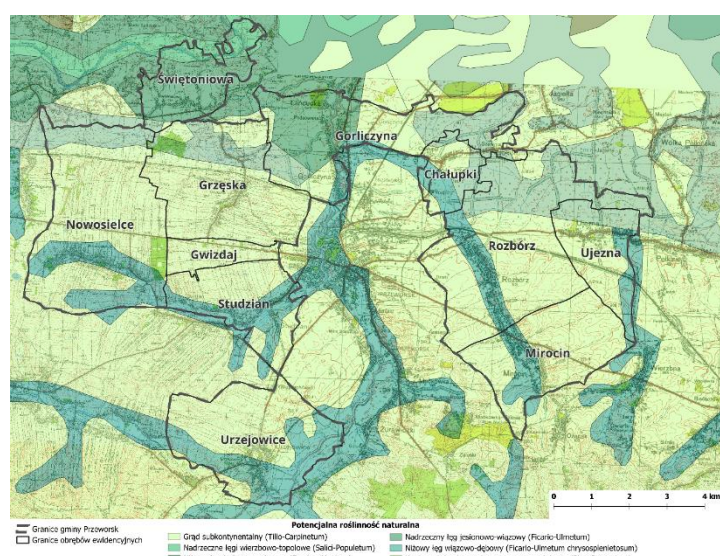
Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2023 roku, powierzchnia lasów w gminie Przeworsk wynosi 162,66 ha, natomiast grunty leśne obejmują łącznie 164,74 ha, co przekłada się na współczynnik lesistości na poziomie 1,8%. Większość tych terenów leśnych (86,83 ha) znajduje

się w zarządzie Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Nadleśnictwo Kańczuga, w ramach obrębu leśnego Krosno. Znaczną część lasów – 75,83 ha – stanowią również grunty należące do właścicieli prywatnych.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną, wszystkie kompleksy leśne na terenie gminy należą do Krainy VI – Małopolskiej. Dzielą się one na dwa mezoregiony: Płaskowyż Kolbuszowski (obejmujący północną, północno-zachodnią i północno-wschodnią część gminy) oraz Pogórze Rzeszowskie (obejmujące rejony południowe, południowo-zachodnie, południowo-wschodnie oraz część centralną gminy).

Zgodnie z mapą potencjalnej roślinności naturalnej Polski (Matuszkiewicz, Wolski, 2023) w gminie Przeworsk naturalnie mogą występować zbiorowiska potencjalne roślinności według grup I, II i III rzędu takie jak:

- grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*), jako eutroficzne lasy liściaste (grądy) z przewagą grabu pospolitego, dębu szypułkowego i lipy drobnolistnej, dominujący na terenie gminy;
- nadrzeczne łągi wierzbowo-topolowe (*Salici-Populetum*) jako higrofilne lasy liściaste (łąg) występujące w dolinie Wisłoka;
- niżowy łąg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum*) jako higrofilne lasy liściaste (łąg) występujące w dolinie Strzyganki i mniejszych cieków wodnych oraz na terenach podmokłych w północno-zachodniej i północno-wschodniej części gminy;
- nadrzeczny łąg jesionowo-wiązowy (*Ficario-Ulmetum*) jako higrofilny las liściasty (łąg) występujący wzdłuż doliny Wisłoka, w rejonie Świętoniowej i Gorliczyna;
- niżowy łąg wiązowo-dębowy (*Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum*) jako higrofilne lasy liściaste (łąg) występujące w dolinach rzecznych Mleczki, Nowosiółki, Markówki, Marcinowego Potoku i Przykopu (Ryc. 9).



Ryc. 9. Potencjalna roślinność naturalna Polski dla terenu gminy Przeworsk
(opracowanie własne na podstawie: Matuszkiewicz J.M., Wolski J., 2023, *Potencjalna roślinność naturalna Polski* (wersja wektorowa), IGiPZ PAN, Warszawa.)

W gminie Przeworsk niewielkie kompleksy leśne występują głównie w północnej i zachodniej części, szczególnie w miejscowościach takich jak Gorliczyna, Grzęska, Gwizdaj, Nowosielce. Dominują tu lasy iglaste i mieszane, rozwijające się na zróżnicowanych siedliskach, co sprzyja lokalnej bioróżnorodności.

Wśród typów siedlisk leśnych obecnych na tym terenie wyróżnia się las wilgotny, rosnący na żyznych i wilgotnych glebach, takich jak gleby brunatne czy murszowo-torfowe. Drzewostan tworzą przede wszystkim dąb szypułkowy (*Quercus robur*) i jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), a w runie dominują rośliny azotolubne, w tym pokrzywa (*Urtica spp.*). Las wyżynny świeży występuje na glebach piaszczystych i lessowych, a jego charakterystycznym gatunkiem jest buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), często z domieszką jodły (*Abies alba*) i świerka (*Picea abies*). W runie występują m.in. starzec Fuchsa (*Senecio ovatus*) i szalwia lepka (*Salvia glutinosa*). Las mieszany świeży rozwija się na glebach brunatnych i płowych; tworzą go sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*), dąb, buk, świerk i jodła, z typowym dla siedlisk mieszanych podszytem i runem. Las mieszany wilgotny zajmuje obniżenia terenu z wilgotnymi glebami oglejonymi i murszowymi, a jego skład gatunkowy obejmuje sosnę, dąb szypułkowy, świerk i jodłę. Runo tego siedliska tworzą rośliny wilgociolubne. Ostatnim typem jest ols – las bagienny porastający tereny z płytkimi wodami gruntowymi, z dominacją olszy czarnej (*Alnus glutinosa*), a także jesionu i brzozy omszonej (*Betula pubescens*). W runie występują mchy, paprocie i rośliny szuwarowe.

Na terenach użytkowanych rolniczo w gminie Przeworsk dominuje roślinność synantropijna – zarówno segetalna (towarzysząca uprawom), jak i ruderalna (związana z terenami przekształconymi przez człowieka). Wśród cenniejszych przyrodniczo obszarów wyróżniają się tereny łąkowe, w tym łąki, pastwiska oraz zieleń niska, które występują głównie w dolinach rzek Strzyganki, Nowosiółki, Mleczki, Przekopy i Potoku Mirocińskiego, a także na równinnych terenach w okolicach Ujeznej, Chałupek, Rozborza, Gorliczyny, Grzęski i Świętoniowej. Łącznie zajmują one około 11,4% powierzchni gminy. Obszary te wyróżniają się obecnością licznych gatunków roślin objętych ochroną, szczególnie w siedliskach takich jak łąki trzęślicowe (*Molinion*). Do najbardziej wartościowych gatunków należą: goździk pyszny (*Dianthus superbus*), kosaciec syberyjski (*Iris sibirica*), mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*), selernica żyłkowana (*Cnidium dubium*), stoplamek szerokolistny (*Dactylorhiza majalis*) oraz stoplamek krwisty (*Dactylorhiza incarnata*). Szczególnie cennym gatunkiem jest także starodub łąkowy (*Ostericum palustre*), którego największa populacja znajduje się na obszarze Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”.

Obecność tych gatunków świadczy o dużej wartości przyrodniczej i bogatej bioróżnorodności lokalnych siedlisk. Z tego względu część terenów objęto ochroną w ramach sieci Natura 2000. Dla zachowania tych walorów konieczne jest prowadzenie działań ochronnych, zwłaszcza ekstensywnego koszenia, które przeciwdziała ekspansji gatunków inwazyjnych i sprzyja odnowie siedlisk łąkowych i zmiennowilgotnych typowych dla dolin rzecznych.

Świat zwierząt

Na terenie gminy Przeworsk występuje znaczne zróżnicowanie fauny, wynikające z urozmaiconych warunków siedliskowych, bogatej roślinności oraz lokalnego mikroklimatu. Inwentaryzacje prowadzone przez Nadleśnictwo Kańczuga potwierdzają obecność w tym regionie wielu rzadkich i chronionych gatunków zwierząt.

Wśród ssaków stwierdzono co najmniej 25 gatunków objętych ochroną – 18 podlegających ochronie ścisłej i 7 częściowej. Do najważniejszych należą wilk szary (*Canis lupus*), pełniący istotną funkcję w równoważeniu ekosystemów, oraz gatunki nadrzewne, takie jak wiewiórka pospolita (*Sciurus vulgaris*) i popielica (*Glis glis*), które odgrywają ważną rolę w regeneracji lasów dzięki rozsiewaniu nasion.

Najliczniejszą i najlepiej rozpoznaną grupą zwierząt są ptaki – odnotowano 148 gatunków, z czego 136 objętych jest ochroną ścisłą, a 7 częściową. Wśród nich wyróżniają się drapieżniki, takie jak myszołów zwyczajny (*Buteo buteo*) i orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), a także ptaki związane z siedliskami podmokłymi i nadrzecznymi, jak pliszka górską (*Motacilla cinerea*) i gil (*Pyrrhula pyrrhula*). Ich obecność świadczy o dobrej jakości lokalnych ekosystemów, zwłaszcza w dolinach rzek.

Oprócz ssaków i ptaków w gminie występuje również wiele innych chronionych gatunków. Wśród bezkręgowców zidentyfikowano 24 gatunki, w tym ślimaka winniczka (*Helix pomatia*) i biegacza złocistego (*Carabus auratus*). W wodach spotkać można 11 gatunków chronionych ryb, takich jak pstrąg potokowy (*Salmo trutta morpha fario*) i szczupak pospolity (*Esox lucius*). Fauna płazów obejmuje 13 gatunków, w tym kumaka górskiego (*Bombina variegata*) i traszkę grzebieniastą (*Triturus cristatus*), natomiast wśród gadów występuje 5 gatunków, m.in. zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*) i jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*).

Tak duża różnorodność gatunkowa potwierdza wysoką wartość przyrodniczą regionu gminy Przeworsk i świadczy o obecności cennych, dobrze zachowanych siedlisk.

Powiązania ekologiczne

Ze względu na swoje walory biologiczne, krajobrazowe i hydrologiczne, gmina Przeworsk stanowi istotny element krajowej sieci ekologicznej. Mimo niewielkiego stopnia zalesienia i rozproszonego układu niewielkich kompleksów leśnych, gmina Przeworsk wyróżnia się wysoką wartością przyrodniczą dzięki obecności cennych obszarów łąkowych. Część z nich została objęta ochroną w ramach sieci Natura 2000, co świadczy o znaczeniu tych terenów w kontekście bioróżnorodności i zachowania siedlisk cennych przyrodniczo.

Na terenie gminy Przeworsk zlokalizowane są kluczowe elementy struktury przyrodniczej. Do regionalnych obszarów węzłowych należą:

- zbiorowiska leśno-łąkowe w miejscowościach Grzęska, Nowosielce i Gorliczyna;

- kompleksy łąk i pastwisk położone w dolinach rzek Strzyganka, Mleczka, Nowosiółka, Przekopa i Potoku Mirocińskiego oraz w rejonie Ujeznej i Rozborza.

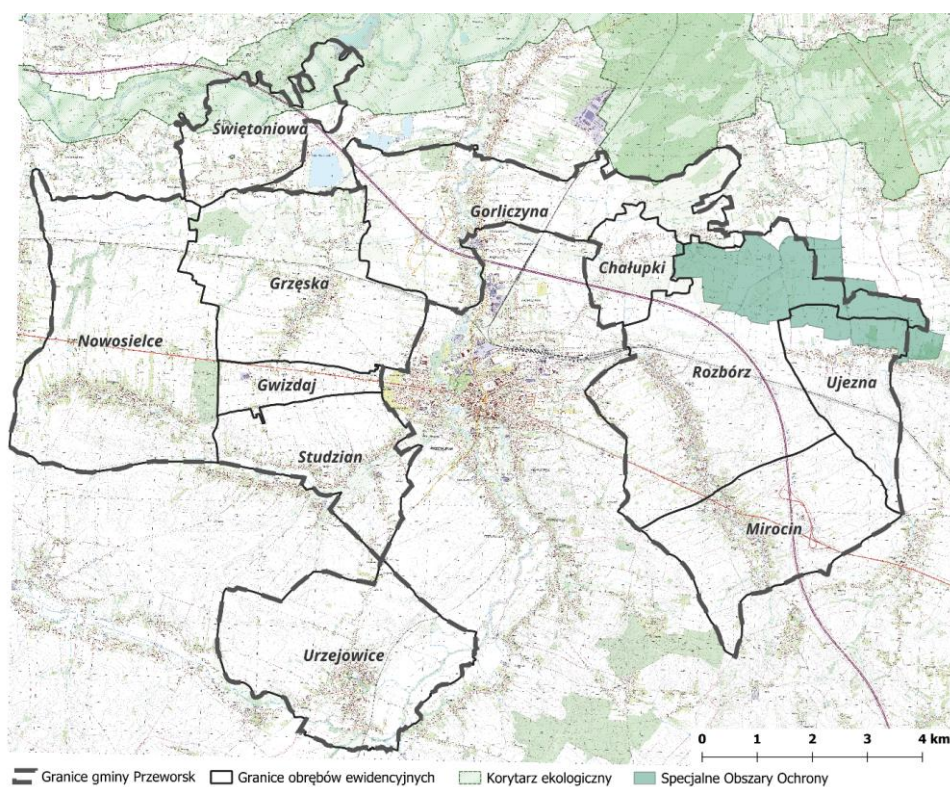
Gmina obejmuje również fragment korytarza ekologicznego Dolina Dolnego Wisłoka (KPd-6A), zlokalizowanego na jej północnych krańcach. Korytarz ten jest częścią szerszego Korytarza Południowego (KPd), który łączy Bieszczady z Lasami Rudzkimi i pełni ważną funkcję w migracji gatunków oraz wymianie genetycznej między populacjami.

Na niższym poziomie ważną rolę odgrywają lokalne ciągi ekologiczne, czyli obszary stosunkowo mało przekształcone przez działalność człowieka. Należą do nich:

- doliny lokalnych cieków wodnych, takich jak Strzyganka, Nowosiółka, Markówka, Przekopa czy Potok Mirociński;
- zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne;
- niewielkie kompleksy leśne, które wspierają łączność ekologiczną i stabilność lokalnych ekosystemów.

Formy ochrony przyrody na terenie gminy

Jedyną formą ochrony przyrody na terenie gminy Przeworsk jest specjalny obszar ochrony siedlisk pod nazwą Starodub w Pełkiniach (kod obszaru: PLH180050). Obszar ten położony jest na pograniczu trzech gmin: Trynicza, Przeworsk oraz Jarosław. W granicach gminy Przeworsk obszar ten obejmuje miejscowości Ujezna oraz Rozbórz (Ryc. 9).



Ryc. 10. Mapa przedstawiająca obszary chronione na terenie gminy Przeworsk (opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ)

SOOS Starodub w Pełkiniach (PLH180050) utworzony Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2010) 9669) (2011/64/UE). Obszar ten położony jest w regionie biogeograficznym kontynentalnym, w obrębie makroregionu Kotliny Sandomierskiej, a dokładniej w mezoregionach Doliny Dolnego Sanu i Pogórza Rzeszowskiego. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 574,8 ha. Rzeźba terenu ma charakter równinny i jest słabo zróżnicowana. Przeważają tu grunty orne oraz użytki zielone, z niewielkim udziałem zadrzewień koncentrujących się głównie wzdłuż cieków wodnych i rowów melioracyjnych. Najwyższy punkt terenu znajduje się na wysokości 182,4 m n.p.m. Krajobraz pozbawiony jest większych kompleksów leśnych, a jego charakter silnie związany jest z tradycyjnym użytkowaniem rolniczym, co znajduje odzwierciedlenie w mozaice siedlisk łąkowych, ziołoroślowych i szuwarowych. Głównym ciekim hydrograficznym przecinającym obszar jest potok Przykopa o długości około 30 km, z czego około 1800 metrów przebiega przez omawiany obszar. Obszar Starodub w Pełkiniach charakteryzuje się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi. Na jego terenie występują dwa typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej:

- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (kod 6410) oraz
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (kod 6510).

Szczególnie cenne są dobrze zachowane płaty łąk trzęślicowych, które są siedliskiem wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, m.in. kosaćca syberyjskiego (*Iris sibirica*), mieczyka dachówkowatego (*Gladiolus imbricatus*), goździka pysznego (*Dianthus superbus*), selernicy żyłkowej (*Cnidium dubium*), krwiściągę lekarskiego (*Sanguisorba officinalis*) oraz storczyków: *Dactylorhiza majalis* i *Dactylorhiza incarnata*.

Najcenniejszym elementem przyrodniczym, wymienionym w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, jest starodub łąkowy (*Ostericum palustre*) (kod 1617) – rzadki i zagrożony gatunek rośliny z rodziny selerowatych. Starodub był już notowany w regionie w latach 70. XX wieku na wilgotnych łąkach między Rozborzem, Chałupkami i Jagiełłą. W 2007 roku jego liczebność oszacowano na ponad 1000 osobników, a podczas prac prowadzonych w 2014 roku stwierdzono ponad 820 osobników, głównie w części wschodniej obszaru, w rejonie Pełkiń i Ujeznej. Obecnie populacja staroduba w obrębie obszaru szacowana jest jako istotna, choć izolowana od głównego zasięgu występowania gatunku w Polsce. Stan zachowania siedlisk tego gatunku oceniono jako średni, ze względu na częściową degradację wynikającą z sukcesji wtórnej – przede wszystkim zarastania łąk przez trzcinowiska, krzewy i ekspansywne rośliny zielne. Mimo to, warunki siedliskowe uznaje się za możliwe do łatwego odtworzenia pod warunkiem wznowienia lub utrzymania ekstensywnego użytkowania kośnego.

Cele ochrony tego obszaru określono w *Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 6 października 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań*

ochronnych dla obszaru Natura 2000 Starodub w Pelkiniach PLH180050 wyznaczając szereg działań ochronnych z których na terenie gminy Przeworsk wykonywane są te przedstawione w tabeli 5.

Tab. 5. Przedmiot ochrony i działania ochronne wykonywane na terenie gminy Przeworsk dla SOOS Starodub w Pelkiniach.

Przedmioty ochrony i miejsce występowania	Działania ochronne i zakres prac
<p>Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) (6410).</p>	<p>Zachowanie siedliska przyrodniczego poprzez: - prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego (działanie obligatoryjne); - użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska (działanie fakultatywne). Monitoring stanu ochrony z zastosowaniem metodyki monitoringu GIOŚ (dwukrotnie: w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych, w sezonie wegetacyjnym, przed pierwszym pokosem).</p>
<p>Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) (6510)</p>	<p>Zachowanie siedliska przyrodniczego poprzez: - prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego (działanie obligatoryjne); - użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska (działanie fakultatywne). Monitoring stanu ochrony z zastosowaniem metodyki monitoringu GIOŚ (dwukrotnie: w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych, w sezonie wegetacyjnym, przed pierwszym pokosem).</p>
<p>Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) (1617)</p>	<p>Zachowanie siedliska przyrodniczego poprzez: - prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego (działanie obligatoryjne); - użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska (działanie fakultatywne). Monitoring stanu ochrony z zastosowaniem metodyki monitoringu GIOŚ (dwukrotnie: w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych, w sezonie wegetacyjnym, przed pierwszym pokosem). Weryfikacja zasięgu występowania gatunku w obszarze (w ciągu pierwszych trzech lat obowiązywania PZO).</p>

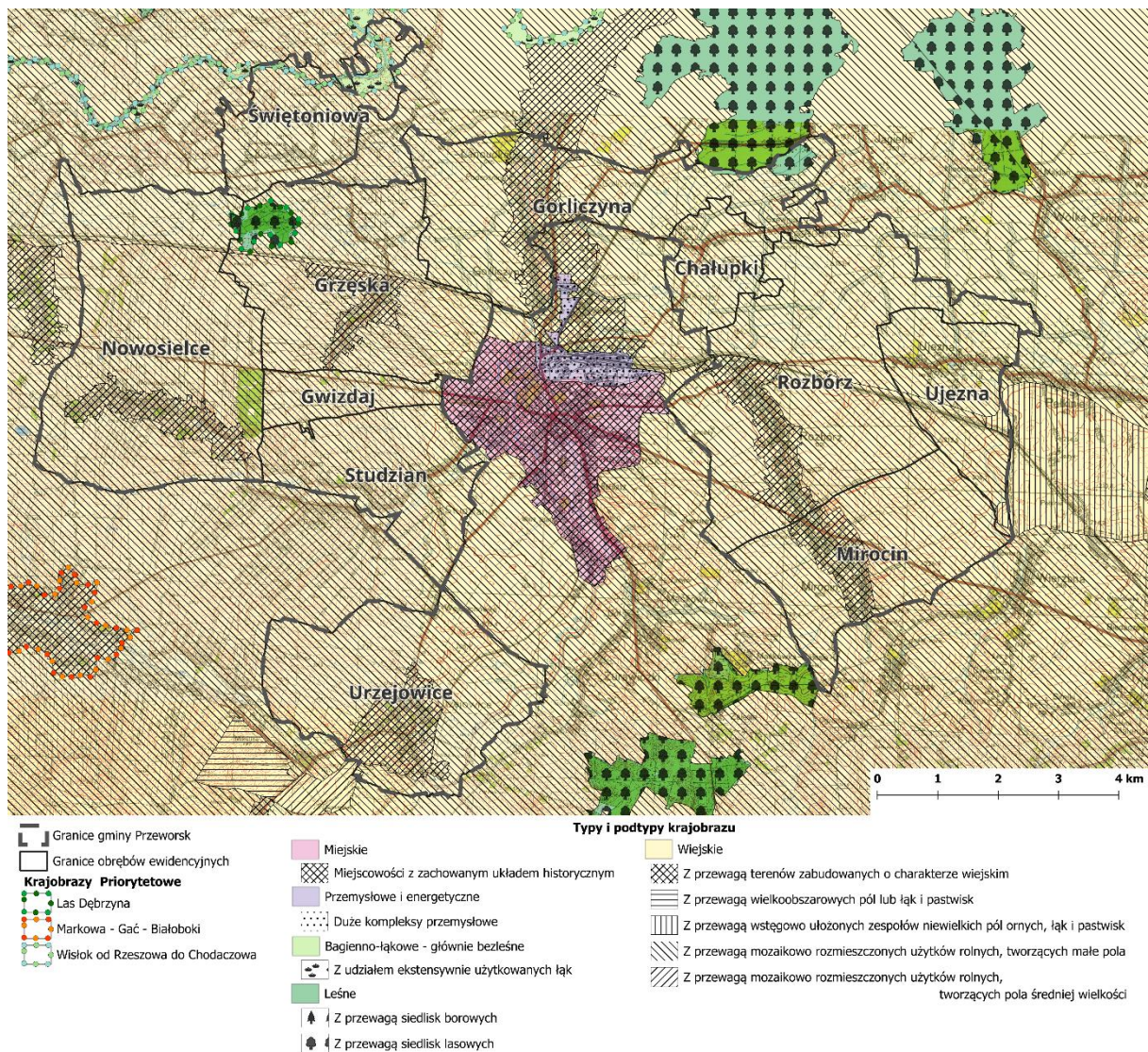
Zasoby krajobrazowe i audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego

Krajobraz gminy Przeworsk cechuje się łagodnie falistym ukształtowaniem terenu, z dominacją równin i lekkich wzniesień, co sprzyja prowadzeniu intensywnej gospodarki rolnej. Wysokości bezwzględne na jej terenie wahają się od około 180 do 220 m n.p.m.

Tereny użytkowane rolniczo zajmują zdecydowaną większość powierzchni gminy – dominują tu grunty orne, a krajobraz w znacznej mierze nosi ślady działalności człowieka, szczególnie w zakresie rolnictwa, osadnictwa oraz systemów melioracyjnych. Charakterystycznym elementem krajobrazu są doliny rzeczne, szczególnie dolina potoku Mleczka oraz jego dopływów, w obrębie których występują okresowo podmokłe łąki i pastwiska. Zróżnicowanie krajobrazu wzbogacają

niewielkie kompleksy leśne oraz zadrzewienia śródpolne i przywodne, pełniące funkcje ekologiczne i krajobrazowe. Zabudowa ma głównie charakter wiejski i rozproszony, z dominacją wsi o układzie ulicowym i wielodrożnicowym, dostosowanym do warunków terenowych i glebowych. W strukturze przestrzennej krajobrazu wyróżniają się także liczne elementy dziedzictwa kulturowego, takie jak kapliczki, przydrożne krzyże, kościoły, historyczne parki i cmentarze, które nadają przestrzeniom gminy wyjątkowy, tradycyjny charakter.

Uwarunkowania te podkreśla również Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XIII/218/25 z dnia 31 marca 2025 r. W ramach tego dokumentu na obszarze gminy Przeworsk zidentyfikowano aż 17 krajobrazów jednostkowych, przyporządkowanych do 7 podtypów w obrębie 4 głównych typów krajobrazu, zgodnie z obowiązującą typologią stosowaną w przepisach prawnych (Ryc. 11).



Ryc. 11. Typy i podtypy krajobrazu oraz krajobrazy priorytetowe na terenie gminy Przeworsk
(opracowanie własne na podstawie Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego, 2025)

Według audytu krajobrazowego na terenie gminy występują krajobrazy należące do następujących typów: bagienno-łąkowego, leśnego, wiejskiego oraz miejskiego. Typ bagienno-łąkowy reprezentowany jest przez podtyp obejmujący obszary z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk – znajduje się on w północno-zachodniej części gminy w dolinie Wisłoka. Typ leśny obejmuje jeden podtyp – z przewagą siedlisk lasowych. Występuje on we fragmentarycznych kompleksach leśnych w Grzęsce oraz Gorliczynie. Typ wiejski reprezentowany jest przez cztery podtypy – z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk (występujący lokalnie we wschodniej części gminy – Ujezna), z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola (dominujący typ krajobrazu rolniczego na terenie całej gminy), z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących pola średniej wielkości (występujący lokalnie w południowej części gminy – okolice Urzejowic) oraz z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim (większe miejscowości w gminie – Urzejowice, Nowosielce, Grzęska, Gorliczyna, Rozbórz, Mirocin).

Wśród 17 zidentyfikowanych krajobrazów, 2 zostało uznanych za priorytetowe, czyli takie, które posiadają szczególne walory przyrodnicze, kulturowe lub estetyczne i wymagają objęcia szczególnymi zasadami ochrony (Tab. 5).

Tab. 6. Zestawienie krajobrazów priorytetowych zidentyfikowanych na terenie gminy Przeworsk według Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego.

Nr	Kod krajobrazu	Typ	Podtyp	Opis	Lokalizacja
1	18-512.51-13	2	2a	Krajobraz bagienno-łąkowy głównie bezleśny z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	Wisłok od Rzeszowa do Chodaczowa w północno-zachodniej części gminy, Świętoniowa
2	18-512.51-66	3	3b	Krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych	Las Dębrzyna na pograniczu Grzęski i Świętoniowej

Audyt krajobrazowy województwa podkarpackiego, 2025.

Dla krajobrazów priorytetowych zaleca się zachowanie ich obecnego charakteru, utrzymanie ekstensywnie użytkowanych łąk, ochrona ekosystemów podmokłych i leśnych oraz przeciwdziałanie sukcesji i fragmentacji siedlisk. Należy ograniczać przekształcanie gruntów rolnych i leśnych, chronić naturalny charakter cieków oraz stosować działania retencyjne. Rekomendowana jest kontynuacja zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej, renaturyzacja terenów zdegradowanych, ochrona dziedzictwa kulturowego, rozwój turystyki zgodny z wartościami krajobrazowymi oraz edukacja i współpraca lokalna na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu.

Dziedzictwo kulturowe i walory turystyczne

Gmina Przeworsk posiada bogate dziedzictwo kulturowe i atrakcyjne walory turystyczne. W Gminnej Ewidencji Zabytków znajdują się liczne obiekty, z których znaczną część stanowi

zabudowa mieszkaniowa – cenny przykład tradycyjnego, regionalnego budownictwa drewnianego. Na jej terenie zachowały się również liczne małe formy architektury sakralnej, takie jak przydrożne kapliczki i krzyże, stanowiące istotny element lokalnego krajobrazu kulturowego.

W Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków znajduje się 5 obiektów zlokalizowanych w 2 miejscowościach – Nowosielce (4 obiekty) i Urzejowice (1 obiekt). Wszystkie te obiekty zostały również wpisane do rejestru „A” zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego. Są to:

- kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny w Nowosielcach, drewniany, XIX w. wraz z cmentarzem kościelnym – nr rej.: A-306 z 27.11.1952;
- cmentarz rzymskokatolicki (dwie części oddzielone drogą) w Nowosielcach, połowa XIX w. wraz z trzema kaplicami grobowymi – nr rej.: A-847 z 25.02.1997;
- dom myśliwski w Nowosielcach, przełom XIX/XX w. wraz z budynkiem gospodarczym – nr rej.: A-875 z 7.11.1996;
- zespół pałacowy w Urzejowicach obejmujący pałac oraz przypałacowy park, dwór z XIX w. – nr rej.: A-876 z 26.11.1986.

W wojewódzkim rejestrze zabytków archeologicznych na terenie gminy Przeworsk wyróżniono 246 stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w 10 miejscowościach. Największa liczba stanowisk występuje w miejscowościach: Rozbórz (45 stanowisk), Nowosielce (39 stanowisk), Urzejowice (34 stanowiska), Grzęska (33 stanowiska), Mirocin (26 stanowisk) oraz Gorliczyna (25 stanowisk). W pozostałych miejscowościach wyróżniono: Studzian – 19 stanowisk, Ujezna – 14 stanowisk, Świętoniowa – 6 stanowisk oraz Chałupki – 5 stanowisk. Stanowiska te obejmują stanowiska archeologiczne, ślady i punkty osadnicze, osady, obozowisko, grodzisko, cmentarzyska, depozyt, znalezisko luźne oraz funkcję obronną, pochodzące z różnych okresów historycznych, od pradziejów do nowożytności.

Gmina Przeworsk charakteryzuje się zróżnicowanymi walorami turystycznymi, które wynikają z połączenia bogactwa przyrodniczego, kulturowego i krajobrazowego. Jej atrakcyjność turystyczna opiera się przede wszystkim na naturalnym, rolniczym krajobrazie, który stanowi idealne miejsce dla turystyki wypoczynkowej, pieszej i rowerowej. Istotnym atutem gminy są dobrze zachowane wartości przyrodnicze – w tym specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”, liczne doliny potoków, tereny zielone oraz mozaika pól i łąk.

Walory kulturowe wzbogacają liczne zabytki architektury sakralnej, pałacowej i wiejskiej. Ciekawostką techniczną jest Przeworska Kolej Dojazdowa „Pogórzanin”, która przyciąga miłośników kolei i krajobrazów. Gmina rozwija także infrastrukturę sportowo-rekreacyjną – znajdują się tu boiska, siłownie zewnętrzne, strefy aktywności, sale sportowe i placówki kulturalne. Teren gminy jest również atrakcyjny dla agroturystyki i turystyki wiejskiej, dzięki spokojnej atmosferze, lokalnej kuchni i możliwościom kontaktu z naturą.

5. Ocena istniejącego stanu środowiska, w tym na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, oraz potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Planu

5.1. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym bioróżnorodności

Gmina Przeworsk jest obszarem o wyraźnie rolniczym charakterze, w którym sposób zagospodarowania przestrzennego w dużej mierze jest zgodny z uwarunkowaniami przyrodniczymi, wynikającymi z położenia w obrębie dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych – Pradoliny Podkarpackiej oraz Podgórze Rzeszowskiego. Zróżnicowanie tych jednostek sprzyja występowaniu odmiennych warunków siedliskowych, co przekłada się na relatywnie wysoką różnorodność środowiska przyrodniczego. Jednocześnie dominacja użytków rolnych, przy niewielkim udziale terenów leśnych, kształtuje charakterystyczny, mozaikowy krajobraz kulturowy. Pomimo postępującej presji antropogenicznej, związanej z rozwojem zabudowy mieszkaniowej, infrastruktury transportowej oraz intensyfikacją produkcji rolnej, na obszarze gminy zachowały się istotne elementy środowiska przyrodniczego, warunkujące utrzymanie lokalnej bioróżnorodności.

Szczególne znaczenie dla zachowania bioróżnorodności mają doliny cieków wodnych, w tym przede wszystkim doliny Wisłoka i Mleczyki oraz ich dopływów, takich jak Strzyganka, Nowosiółka, Markówka czy Potok Mirociński. Obszary te, wraz z towarzyszącymi im łąkami, pastwiskami oraz zadrzewieniami śródpolnymi, tworzą spójny system przyrodniczy o charakterze lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych. Umożliwiają one migrację gatunków, wymianę genetyczną oraz zachowanie ciągłości przestrzennej siedlisk. Szczególnie istotnym elementem tej struktury jest fragment ponadlokalnego korytarza ekologicznego „Dolina dolnego Wisłoka”, który pełni funkcję powiązania pomiędzy większymi systemami przyrodniczymi regionu.

Wysoką wartością przyrodniczą wyróżniają się również obszary łąkowe, zwłaszcza siedliska zmiennowilgotne związane z dolinami rzecznyymi. Najcenniejsze z nich zostały objęte ochroną w ramach obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”, który stanowi kluczowy element ochrony bioróżnorodności w gminie. Obecność siedlisk łąk trzęślicowych oraz gatunków rzadkich, w tym staroduba łąkowego (*Ostericum palustre*), świadczy o wysokim potencjale przyrodniczym tych terenów oraz ich znaczeniu w skali regionalnej

Kompleksy leśne na terenie gminy mają niewielki i rozproszony charakter, jednak odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu lokalnych ekosystemów. Występują głównie w północnej i zachodniej części gminy, gdzie wpływają na poprawę retencji wodnej, stabilizację warunków siedliskowych oraz stanowią ostoję dla wielu gatunków fauny. Uzupełnieniem tej struktury są zadrzewienia śródpolne, miedze oraz niewielkie zbiorniki wodne, które w krajobrazie rolniczym pełnią funkcję refugium

bioróżnorodności oraz zwiększają jego odporność na przekształcenia i stanowią siedliska dla licznych gatunków ptaków, owadów i drobnych ssaków.

Głównym czynnikiem presji na środowisko przyrodnicze pozostaje intensywne użytkowanie rolnicze, szczególnie na obszarach o wysokiej przydatności rolniczej. Stosowanie nawozów mineralnych oraz środków ochrony roślin może prowadzić do stopniowego pogorszenia jakości gleb i wód powierzchniowych, w tym do wzrostu zawartości biogenów i nasilenia procesów eutrofizacji. Jednocześnie przekształcenia hydrologiczne związane z melioracjami oraz ograniczona retencja naturalna wpływają na zmiany stosunków wodnych, prowadząc do zaniku siedlisk podmokłych. Na tle tych procesów dodatkowym czynnikiem oddziaływania jest eksploatacja prowadzona metodą odkrywkową, pospolitych surowców mineralnych (piasków i żwirów). Działalność ta może powodować lokalne przekształcenia powierzchni terenu, zaburzenia stosunków wodnych oraz czasowy wzrost uciążliwości środowiskowych.

Istotnym elementem oddziaływań antropogenicznych jest także rozwój infrastruktury transportowej, obejmującej autostradę A4, drogę krajową i wojewódzką oraz linie kolejowe. Infrastruktura ta, mimo kluczowego znaczenia komunikacyjnego, może prowadzić do fragmentacji siedlisk i ograniczenia migracji zwierząt. W praktyce jednak negatywne skutki tych oddziaływań są częściowo ograniczane dzięki zastosowaniu przejść dla zwierząt oraz zachowaniu ciągłości terenów otwartych wzdłuż głównych korytarzy ekologicznych.

Aczkolwiek w przypadku braku realizacji projektu Planu Ogólnego należy liczyć się z nasileniem procesów niekontrolowanej suburbanizacji oraz rozpraszania zabudowy. Zjawiska te mogą prowadzić do dalszej fragmentacji środowiska przyrodniczego, przzerwania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz zwiększenia presji na cenne siedliska łąkowe i dolinne. W konsekwencji może dojść do stopniowej degradacji krajobrazu rolniczego oraz ograniczenia jego funkcji przyrodniczych i retencyjnych.

Podsumowując, stan środowiska przyrodniczego gminy Przeworsk można ocenić jako umiarkowanie dobry, z zachowanymi kluczowymi elementami systemu przyrodniczego, jednak wymagający dalszej ochrony i świadomego kształtowania przestrzeni. Utrzymanie bioróżnorodności oraz funkcjonowania powiązań ekologicznych wymaga kontynuacji działań ukierunkowanych na ochronę terenów dolinnych, ograniczenie presji inwestycyjnej oraz wspieranie zrównoważonych form gospodarowania przestrzenią.

5.2. Ocena oddziaływania skutków realizacji projektu Planu na stan wód powierzchniowych i podziemnych

Identyfikacja Jednolitych Części Wód Powierzchniowych i Podziemnych dla terenów objętych projektem Planu wraz ze wskazaniem ustalonych dla nich celów środowiskowych

Obszar objęty projektem Planu Ogólnego gminy Przeworsk, zgodnie z II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, sporządzoną na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 listopada 2022 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 300), położony jest w zasięgu pięciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Mlecza od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki (RW200011226899),
- Szewnia (RW200010225729),
- Przykopa (RW200010225749),
- Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia (RW20001122699),
- Markówka (RW200009226869).

Wszystkie wymienione JCWP należą do dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej–Wschodniej Wisły, i charakteryzują się określonymi parametrami hydrologicznymi, morfologicznymi oraz chemicznymi, ujętymi w II aktualizacji Planu gospodarowania wodami, przedstawionymi w Tabeli 7.

Dodatkowo zgodnie z art. 4 ust. 1 Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE, celem dla wód powierzchniowych i podziemnych jest:

- niepogarszanie się stanu wód oraz ochrona i przywracanie ich dobrego stanu;
- osiągnięcie co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych;
- stopniowe eliminowanie zrzutów substancji priorytetowych i niebezpiecznych do wód powierzchniowych oraz zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- odwrócenie każdej znaczącej i trwałej tendencji wzrostu zanieczyszczeń wynikających z działalności człowieka, w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych;
- osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.

Natomiast celem środowiskowym dla wszystkich Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu JCWP tak, aby osiągnąć co najmniej dobry stan chemiczny wód oraz co najmniej dobry stan ekologiczny, a dla części wód silnie zmienionych oraz sztucznych – co najmniej dobry potencjał ekologiczny. Przyczyn przy określaniu celów środowiskowych przyjmuje się również warunek niepogorszenia obecnego stanu wód.

Tab. 7. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na obszarze Gminy Przeworsk

Kategoria	Mlecza od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki (RW200011226899)	Szewnia (RW200010225729)	Przykopa (RW200010225749)	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia (RW20001122699),	Markówka (RW200009226869)
Typ JCWP	RzN – rzeka nizinna	PN - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	PN - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	RzN - Rzeka nizinna	PN - Potok lub strumień nizinny
Status JCWP	Naturalna część wód	Naturalna część wód	Naturalna część wód	Naturalna część wód	Naturalna część wód
Kody powiązanych JCWPd	PLGW2000153	PLGW2000136	PLGW2000136	PLGW2000153	PLGW2000153
Region wodny / dorzecze	Dorzecze Wisły, region Górnej–Wschodniej Wisły	Dorzecze Wisły, region Górnej–Wschodniej Wisły	Dorzecze Wisły, region Górnej–Wschodniej Wisły	Dorzecze Wisły, region Górnej–Wschodniej Wisły	Dorzecze Wisły, region Górnej–Wschodniej Wisły
Stan/potencjał ekologiczny	<i>Słaby stan ekologiczny</i>	<i>Umiarkowany stan ekologiczny</i>	<i>Umiarkowany stan ekologiczny</i>	<i>Umiarkowany stan ekologiczny</i>	<i>Zły stan ekologiczny</i>
Wskaźniki determinujące stan ekologiczny	BZT5*, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosforany (V), fitobentos	nie dotyczy; makrobezkręgowce	BZT5*, OWO**, przewodność, a zot amonowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); makrofity, makrobezkręgowce	nie dotyczy; makrofity	BZT5*, OWO**, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosforany (V), fitobentos
Stan chemiczny	Brak danych	Stan chemiczny poniżej dobrego	Stan chemiczny dobry	Stan chemiczny poniżej dobrego	Brak danych
Stan ogólny	Zły stan wód	Zły stan wód	Zły stan wód	Zły stan wód	Zły stan wód
Główne źródła presji troficznych	- nawożenie i depozycja, - odpływ miejski (wody opadowe), - źródła przemysłowe, - źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)	nie dotyczy	- źródła przemysłowe, - źródła bytowe i komunalne (punktowe)	nie dotyczy	- nawożenie, - odpływ rolniczy, - źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone)

Kategoria	Mleczka od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki (RW200011226899)	Szewnia (RW200010225729)	Przykopa (RW200010225749)	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia (RW20001122699),	Markówka (RW200009226869)
Główne źródło presji zasalających	nie dotyczy	nie dotyczy	ścieki przemysłowe i komunalne	nie dotyczy	eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)
Główne źródła presji hydromorfologicznych	- budowle piętrzące, - górnictwo, - obiekty mostowe	- budowle piętrzące, - obiekty mostowe	- prostowanie koryta - budowle piętrzące - obiekty mostowe	- prostowanie koryta - budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - górnictwo	- budowle piętrzące, - górnictwo, - obiekty mostowe
Potencjał sorpcyjny - wrażliwość zlewni na presję antropogeniczną wyrażona w skali od 1 do 5 (1-5)	5 – bardzo słaby	5 – bardzo słaby	5 – bardzo słaby	5 – bardzo słaby	5 – bardzo słaby
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	<i>Zagrożona</i>	<i>Zagrożona</i>	<i>Zagrożona</i>	<i>Zagrożona</i>	<i>Zagrożona</i>
JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
JCWP przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE

Kategoria	Mleczka od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki (RW20001122689)	Szewnia (RW200010225729)	Przykopa (RW200010225749)	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia (RW20001122699),	Markówka (RW200009226869)
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód
Obszary chronione wymienione w zał. IV RDW oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne: na terenie JPWP w granicach gminy Przeworsk	Brak	obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”	obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”	Brak	Brak

* Biochemiczne Zapotrzebowanie Tlenu w ciągu 5 dob ** Ogólny węgiel organiczny
 Źródła danych: karty.apgw.gov.pl.

Zaś w odniesieniu do wód podziemnych należy wskazać, że teren gminy Przeworsk znajduje się w zasięgu dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd): nr 153 oraz nr 136, należących do regionu wodnego Górnej-Wschodniej Wisły. Obszar ten jest objęty monitoringiem, jednak zgodnie z dostępnymi danymi nie dla wszystkich jednostek przeprowadzono pełną ocenę stanu chemicznego i ilościowego (Tab. 8).

Tab. 8. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Przeworsk

Parametr	JCWPd nr 153	JCWPd nr 136
Region wodny	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły
Lokalizacja na terenie gminy	Zachodnia część gminy	Wschodnia część gminy
Stan chemiczny	nie dotyczy	dobry
Stan ilościowy	nie dotyczy	dobry
Pobór wód (tys. m ³ /rok)	9 829,85	8 883,24
Dostępne zasoby (tys. m ³ /rok)	54 654,74	119 249,52
Udział poboru w zasobach (%)	18%	7%
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd	pobór punktowy z ujęć wód podziemnych; presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem	pobór punktowy z ujęć wód podziemnych; presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona	niezagrożona

Źródła danych: karty.apgw.gov.pl

Pomimo braku pełnej oceny dla części jednostek, analiza parametrów ilościowych wskazuje, że zasoby wód podziemnych w gminie pozostają stabilne i niezagrożone nadmierną eksploatacją. Całkowity pobór wód w JCWPd nr 153 wyniósł w analizowanym okresie 9 829,85 tys. m³/rok, przy dostępnych zasobach oszacowanych na poziomie 54 654,74 tys. m³/rok. Udział poboru w dostępnych zasobach wynosi około 18%, co wskazuje na zrównoważony poziom wykorzystania tych zasobów. Natomiast w przypadku JCWPd nr 136 pobór wód wyniósł 8 883,24 tys. m³/rok, przy dostępnych zasobach na poziomie 119 249,52 tys. m³/rok, co stanowi około 7% ich zasobów. Jednostka ta charakteryzuje się również dobrym stanem ilościowym i chemicznym, a poziom jej eksploatacji także należy uznać za bezpieczny.

Co zaś się tyczy oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, nie wskazano istotnych zagrożeń dla JCWPd nr 153 i 136, co oznacza, że obecnie nie występują znaczące presje mogące pogorszyć stan wód podziemnych na tym obszarze.

Przedstawienie planowanych rozwiązań związanych z gospodarką wodną i wskazanie terenów które ze względu na planowany sposób zagospodarowania będą mogły mieć wpływ na cele JCW

Mając na uwadze klasyfikację Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) oraz ustalenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (PGW Wisła, 2022), przedstawione w projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk rozwiązania w zakresie gospodarki wodnej koncentrują się na racjonalnym wykorzystaniu zasobów wodnych oraz ochronie środowiska wodno-gruntowego.

Planowane kierunki zagospodarowania przestrzennego obejmują przede wszystkim uzupełnianie i porządkowanie istniejącej struktury osadniczej, a także wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową i usługową. Zmiany te mogą wiązać się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na wodę oraz wzrostem ilości ścieków wymagających właściwego odprowadzania i oczyszczania. W związku z tym kluczowe znaczenie ma rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w szczególności dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej.

Jednocześnie należy podkreślić, że projekt Planu Ogólnego nie określa szczegółowych rozwiązań technicznych w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków oraz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Kwestie te będą rozstrzygane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy, gdzie możliwe będzie dostosowanie rozwiązań do lokalnych uwarunkowań.

Preferowanym rozwiązaniem w zakresie gospodarki ściekowej powinno być odprowadzanie ścieków do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej. Na terenie gminy Przeworsk system kanalizacyjny jest dobrze rozwinięty, a stopień skanalizowania wynosi około 85%, co stwarza korzystne warunki dla dalszego ograniczania presji na środowisko gruntowo-wodne. Jednocześnie należy ograniczać stosowanie indywidualnych rozwiązań, takich jak zbiorniki bezodpływowe czy przydomowe oczyszczalnie ścieków, zwłaszcza na terenach o wysokiej wrażliwości środowiskowej.

Także zaopatrzenie w wodę stanowi istotny element gospodarki wodnej, a jego zapewnienie należy – zgodnie z obowiązującymi przepisami – do zadań własnych gminy. *Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, gmina ma obowiązek zapewnienia zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.*

Na terenie gminy Przeworsk zaopatrzenie w wodę realizowane jest poprzez system ujęć wód podziemnych, zlokalizowanych m.in. w Świątoniowej, Rozborzu, Ujeznej i Urzejowicach, które stanowią podstawę lokalnego systemu wodociągowego. Dla ujęć tych ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej, a w wybranych przypadkach również strefy ochrony pośredniej, zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne. Strefy ochronne ujęć wody stanowią instrument zabezpieczający

jakość zasobów wodnych i obejmują obszary, na których obowiązują określone ograniczenia w zakresie użytkowania terenów. Teren ochrony bezpośredniej obejmuje najbliższe otoczenie ujęcia i ustanawiany jest obligatoryjnie, natomiast teren ochrony pośredniej wyznacza się w przypadku konieczności ochrony obszaru zasilania ujęcia.

W uzasadnieniu do Planu Ogólnego gminy Przeworsk wskazano, że na jej terenie funkcjonuje rozbudowany system ujęć wód podziemnych objętych strefami ochronnymi. Strefy te w przeważającej części zlokalizowane są w obrębie strefy otwartej (SO), co ogranicza presję inwestycyjną i sprzyja zachowaniu ich funkcji ochronnych. Ustalenia projektu Planu uwzględniają lokalizację ujęć oraz ich stref ochronnych poprzez przypisanie tych terenów do funkcji o ograniczonej intensywności zagospodarowania, zgodnych z wymogami ochrony zasobów wodnych, co zapewnia zachowanie właściwej jakości wód podziemnych oraz bezpieczeństwo zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną.

W zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych zaleca się stosowanie rozwiązań opartych na retencji i infiltracji. W pierwszej kolejności wody te powinny być odprowadzane do istniejącej kanalizacji deszczowej, a w przypadku jej braku – zagospodarowywane na terenie działki, np. poprzez zbiorniki retencyjne, studnie chłonne lub powierzchnie biologicznie czynne. Na terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej wskazane jest maksymalne ograniczanie odpływu powierzchniowego oraz zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Do terenów, które ze względu na planowany sposób zagospodarowania mogą potencjalnie oddziaływać na cele środowiskowe JCW, należą przede wszystkim:

- obszary przeznaczone pod nową zabudowę mieszkaniową i usługową,
- tereny zlokalizowane w sąsiedztwie cieków wodnych (Wisłok, Mlecza i ich dopływy),
- obszary w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 425,
- tereny o intensywnym użytkowaniu rolniczym.

Zwiększenie powierzchni zabudowanej może prowadzić do ograniczenia infiltracji, zmiany kierunków spływu wód opadowych oraz wzrostu ryzyka zanieczyszczeń, zwłaszcza w przypadku niewystarczającego rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej. Dlatego niezbędne jest równoległe prowadzenie działań inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodnej.

Zgodnie z „*Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*”, zatwierdzonym *Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 300)*, cele środowiskowe dla wód powierzchniowych, wynikające z art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, obejmują:

- nie pogorszenie stanu wód oraz ochronę i przywracanie ich dobrego stanu,
- osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego lub potencjału wód powierzchniowych,
- stopniowe eliminowanie zrzutów substancji priorytetowych i niebezpiecznych do wód oraz zapobieganie ich dopływowi do wód podziemnych,

- odwrócenie znaczących i trwałych tendencji wzrostu stężeń zanieczyszczeń w wodach podziemnych,
- zapewnienie zgodności z normami i celami dla obszarów chronionych.

Z kolei, zgodnie z art. 59 ustawy Prawo wodne, środowiskowym celem dla wód podziemnych jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- ochrona przed pogorszeniem jakości oraz podejmowanie działań naprawczych,
- zapewnienie równowagi między poborem a naturalnym zasilaniem wód w celu utrzymania ich dobrego stanu.

Dla Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 153 (GW2000153) i 136 (GW2000136), która obejmuje teren gminy, zgodnie z dostępnymi danymi (Tab.), jakość wód charakteryzuje się dobrym stanem ilościowym i jakościowym. W związku z tym, zgodnie z zasadą niepogarszania stanu wód, celem środowiskowym dla tego obszaru jest co najmniej utrzymanie obecnego stanu.

Zważywszy na powyższe zapisy projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie przewidują realizacji inwestycji ani rozwiązań, które mogłyby znacząco pogorszyć stan jakościowy wód powierzchniowych i podziemnych. Projekt uwzględnia istniejącą sieć ujęć wody i strefy ich ochrony oraz zakłada rozwój infrastruktury wodno-ściekowej w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami oraz celami środowiskowymi. Takie podejście wspiera dążenie do zachowania dobrego stanu wód na całym obszarze gminy, nie wpływając negatywnie na realizację celów środowiskowych dla JCWP i JCWPd.

Zidentyfikowanie oddziaływań dopuszczonych rozwiązań projektu Planu mających wpływ na cele środowiskowe

Projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk, w kontekście zidentyfikowanych oddziaływań dopuszczonych rozwiązań przestrzennych na realizację celów środowiskowych, wykazuje ogólnie pozytywny wpływ na środowisko, w tym na stan wód powierzchniowych i podziemnych. W szczególności należy podkreślić, że dokument wprowadza w ramach poszczególnych stref planistycznych wymóg zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, co sprzyja utrzymaniu odpowiedniego bilansu terenów zieleni na obszarach zainwestowanych. Rozwiązanie to ma istotne znaczenie w warunkach gminy o dużym udziale terenów rolniczych oraz rozproszonej zabudowie, ponieważ wspiera procesy retencji i infiltracji wód opadowych, ogranicza spływ powierzchniowy oraz wpływa korzystnie na lokalny bilans wodny.

W odniesieniu do infrastruktury technicznej, Plan Ogólny dopuszcza możliwość lokalizacji urządzeń i sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej we wszystkich strefach planistycznych,

co umożliwi dalszy rozwój systemów zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ustalenia Planu uwzględniają również ochronę istniejących ujęć wód podziemnych wraz z ich strefami ochronnymi, które w większości zlokalizowane są w obrębie strefy otwartej (SO), co ogranicza presję inwestycyjną i sprzyja zachowaniu ich funkcji ochronnych. Dopuszczenie rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej przyczynia się do ograniczenia presji zanieczyszczeniowej na wody powierzchniowe i podziemne oraz zmniejsza ryzyko niekontrolowanego odprowadzania ścieków.

Należy jednak zauważyć, że zwiększenie intensywności zabudowy, szczególnie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych (m.in. w rejonie autostrady A4, drogi krajowej nr 94 oraz drogi wojewódzkiej nr 835), może potencjalnie prowadzić do wzrostu ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Zagrożenie to dotyczy zwłaszcza obszarów, gdzie gospodarka wodno-ściekowa nie jest jeszcze w pełni rozwinięta lub gdzie występują płytkie poziomy wód gruntowych. Ponadto w fazie realizacji inwestycji mogą występować czasowe zmiany kierunków spływu wód opadowych oraz wzrost powierzchni uszczelnionych, co ogranicza infiltrację i zwiększa odpływ powierzchniowy.

W związku z powyższym rozwój zabudowy powinien być ściśle powiązany z równoczesną rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, a także wdrażaniem rozwiązań retencyjnych i infiltracyjnych, takich jak zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe czy systemy rozsączające. Działania te są szczególnie istotne na terenach o wysokim stopniu uszczelnienia oraz w sąsiedztwie cieków wodnych (Wisłok, Mleczka i ich dopływy), gdzie konieczne jest zachowanie naturalnych procesów hydrologicznych. Takie działania pozwolą utrzymać równowagę w obiegu wód oraz ograniczyć ryzyko negatywnego wpływu urbanizacji na cele środowiskowe JCWP i JCWPd.

Podsumowując, ustalenia projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględniają potrzebę ochrony zasobów wodnych poprzez: wprowadzenie wymogu minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, zapewnienie możliwości rozwoju infrastruktury technicznej, ochronę istniejących ujęć wód podziemnych i ich stref ochronnych (zlokalizowanych głównie w strefie SO), a także wspieranie działań w zakresie retencji i racjonalnego gospodarowania wodami opadowymi. Projekt Planu nie przewiduje rozwiązań, które mogłyby istotnie pogorszyć stan środowiska wodnego, a przeprowadzone analizy nie wskazują na oddziaływania mogące utrudnić realizację celów środowiskowych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE). W szerszej perspektywie ustalenia Planu sprzyjają utrzymaniu równowagi hydrologicznej oraz ograniczaniu presji antropogenicznych na zasoby wodne.

Ocena wpływu realizacji projektu Planu na cele środowiskowe

W odniesieniu do oceny wpływu realizacji projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk na cele środowiskowe należy wskazać, że choć dokument nie określa bezpośrednio szczegółowych zasad ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, to poprzez wyznaczenie odpowiednich stref planistycznych, dostosowanych do istniejących uwarunkowań hydrograficznych, przyrodniczych i osadniczych, pośrednio wspiera ochronę zasobów wodnych. Racjonalne kształtowanie przestrzeni, uwzględniające lokalne uwarunkowania środowiskowe, sprzyja ograniczaniu negatywnego wpływu urbanizacji na systemy wodne oraz poprawie warunków gospodarowania wodami na obszarze gminy.

Plan Ogólny, jako nowy instrument planowania przestrzennego, zastępuje dotychczasowe Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Jego ustalenia będą wiążące zarówno przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy. Rozwiązanie to umożliwi skuteczniejsze kontrolowanie kierunków i charakteru rozwoju przestrzennego oraz ograniczenie zjawiska niekontrolowanego rozlewania się zabudowy, co ma istotne znaczenie również z punktu widzenia ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

Wyznaczenie stref planistycznych w projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk porządkuje układ funkcjonalno-przestrzenny gminy i ogranicza ekspansję zabudowy na tereny pełniące istotne funkcje przyrodnicze i hydrologiczne. Wprowadzenie nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, zagrodową, usługową i gospodarczą może wiązać się z lokalnym zwiększeniem presji na środowisko wodne, jednak w większości dotyczy terenów już przekształconych, związanych z istniejącą strukturą osadniczą lub przewidzianych do uzupełnienia zabudowy. Szczególne znaczenie ma przy tym fakt, że rozwój zabudowy powinien następować równoległe z rozbudową infrastruktury technicznej, zwłaszcza wodociągowej i kanalizacyjnej.

Ustalenia projektu Planu, poprzez określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w strefach zabudowy, wspierają utrzymanie retencji, infiltracji wód opadowych oraz równowagi hydrologicznej. Rozwiązania te mogą pozytywnie oddziaływać na gospodarkę wodną, zwłaszcza w zakresie ograniczania odpływu powierzchniowego i poprawy warunków zasilania wód gruntowych. Istotne znaczenie ma to szczególnie na obszarach objętych presją urbanizacyjną oraz na terenach położonych w sąsiedztwie cieków wodnych.

Należy podkreślić, że teren gminy Przeworsk znajduje się w zasięgu pięciu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych oraz dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd nr 153 i 136). W przypadku wód podziemnych nie wskazano istotnego ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, a poziom eksploatacji zasobów uznaje się za bezpieczny. Jednocześnie projekt Planu uwzględnia istniejący system ujęć wód podziemnych wraz z ich strefami ochronnymi, które w przeważającej części zlokalizowane są w obrębie strefy otwartej (SO), co ogranicza presję inwestycyjną i sprzyja zachowaniu ich funkcji ochronnych.

W odniesieniu do wód powierzchniowych należy zauważyć, że część JCWP zlokalizowanych na obszarze gminy charakteryzuje się złym stanem ogólnym, a wszystkie zostały uznane za zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Tym samym szczególnego znaczenia nabiera takie kształtowanie polityki przestrzennej, które nie będzie pogłębiało istniejących presji, w tym presji troficznych, hydromorfologicznych oraz związanych z odpływem zanieczyszczeń z terenów rolniczych i zurbanizowanych.

Pomimo że w granicach wyznaczonych stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne obejmujące zarówno zabudowę istniejącą, jak i tereny wolne od zabudowy przeznaczone do dalszego zagospodarowania, nie przewiduje się, aby samo przyjęcie Planu Ogólnego prowadziło do znaczącego pogorszenia stanu wód. Warunkiem pozostaje realizacja przyszłych inwestycji z uwzględnieniem lokalnych warunków hydrogeologicznych, odpowiedniego odprowadzania ścieków oraz właściwego gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi.

Ponadto projektowane przeznaczenie stref określone w projekcie Planu będzie prowadzić do ograniczenia rozprzestrzeniania się niekontrolowanej zabudowy z racji czego może przyczynić się do osiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, gdyż rozbudowa sieci wodociągowej i budowa sieci kanalizacyjnej stanie się bardziej opłacalna. Zapisy te pozostają więc również w zgodności z *Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz.U.2019 poz. 1311)* oraz rozporządzenia Nr 4/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2014., poz. 262 z późn.zm.)

Podsumowując, projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk wspiera racjonalne zagospodarowanie przestrzeni z uwzględnieniem ochrony zasobów wodnych. Wyznaczenie stref planistycznych sprzyja ograniczeniu niekontrolowanej zabudowy, poprawie gospodarki wodno-ściekowej oraz realizacji celów środowiskowych określonych w krajowych i wspólnotowych dokumentach strategicznych. Plan stanowi tym samym podstawę do zrównoważonego rozwoju gminy w zgodzie z zasadami ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Wskazanie środków minimalizujących zidentyfikowane oddziaływania i przedstawienie planowanych rozwiązań związanych z gospodarką wodną;

Projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk zawiera szereg rozwiązań służących ograniczeniu i minimalizacji potencjalnych oddziaływań na środowisko, w tym na wody powierzchniowe i podziemne. Środki te w szczególności obejmują:

- ograniczenie rozwoju zabudowy poza wyznaczonymi obszarami osadniczymi oraz przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy,
- wyznaczenie terenów wyłączonych spod zabudowy, w tym obszarów o istotnych funkcjach przyrodniczych i hydrologicznych (m.in. dolin cieków wodnych),
- określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach planistycznych,
- wspieranie rozwoju infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej poprzez koncentrację zabudowy w istniejących i planowanych obszarach zurbanizowanych,
- promowanie rozwiązań retencyjnych oraz lokalnego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, w sposób ograniczający spływ powierzchniowy i zwiększający infiltrację.

Zastosowanie powyższych rozwiązań przyczynia się do ochrony zasobów wodnych, poprawy retencji wód opadowych, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz zmniejszenia dopływu substancji szkodliwych do gruntu i wód. Działania te wspierają również realizację celów środowiskowych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE) oraz w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (PGW Wisła, 2022) i mają szczególne znaczenie w warunkach gminy Przeworsk, gdzie część JCWP charakteryzuje się złym stanem i jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, a główne presje wynikają z działalności rolniczej oraz źródeł komunalnych.

Należy podkreślić, że Plan Ogólny stanowi dokument ramowy, określający ogólne kierunki polityki przestrzennej gminy. Szczegółowe rozwiązania techniczne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, retencji oraz ochrony zasobów wodnych będą doprecyzowane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań hydrogeologicznych i środowiskowych. Natomiast przyjęty podział gminy na strefy planistyczne został opracowany w sposób uwzględniający istniejące uwarunkowania przyrodnicze, w tym przebieg cieków wodnych, obszary o podwyższonej wrażliwości środowiskowej oraz lokalizację ujęć wód podziemnych wraz z ich strefami ochronnymi. W szczególności istotne jest, że strefy ochronne ujęć wód podziemnych, zlokalizowane w większości w obrębie strefy otwartej (SO), objęte są ograniczeniami w zagospodarowaniu, co sprzyja zachowaniu odpowiedniej jakości wód podziemnych.

Jak wskazano w powyższych fragmentach rozdziału, wpływ realizacji ustaleń Planu na stan wód oceniono jako nieznaczący. Ewentualne negatywne oddziaływania mogą wystąpić głównie w fazie realizacji inwestycji, w szczególności w wyniku prowadzenia robót budowlanych na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową. Jednakże oddziaływania te będą miały jednak charakter krótkotrwały, lokalny i odwracalny, ograniczony do okresu realizacji prac. Dodatkowo, w celu minimalizacji wpływu potencjalnych presji antropogenicznych, należy uwzględnić

działania wynikające z Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, w tym w szczególności te dotyczące uporządkowania gospodarki ściekowej, ograniczenia zanieczyszczeń obszarowych oraz poprawy drożności cieków.

Podsumowując, projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględnia kompleksowe środki ograniczające potencjalny negatywny wpływ na środowisko, w szczególności w zakresie ochrony zasobów wodnych. Przyjęte rozwiązania sprzyjają zachowaniu równowagi hydrologicznej, wspierają zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni oraz umożliwiają racjonalne gospodarowanie wodami. W efekcie realizacja Planu przyczyni się do ochrony i poprawy jakości wód na obszarze gminy Przeworsk, zgodnie z obowiązującymi celami środowiskowymi.

5.3. Analiza wpływu planowanego rodzaju zagospodarowania na dotrzymanie norm akustycznych na terenach objętych projektem Planu oraz w jego sąsiedztwie, a także ocena wpływu terenów sąsiadujących na klimat akustyczny przedmiotowego obszaru i możliwości zachowania tych norm

Realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk, ze względu na przyjęte kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz funkcje poszczególnych stref planistycznych, nie powinna powodować istotnych zmian w klimacie akustycznym gminy. Należy jednak zauważyć, że zwiększenie powierzchni zabudowy kosztem terenów biologicznie czynnych, w szczególności zadrzewień i pasów zieleni, może prowadzić do lokalnego ograniczenia naturalnych barier tłumiących hałas oraz wzrostu jego odczuwalności.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony przed hałasem, dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112)*. Wartości te różnią się w zależności od rodzaju terenu, przy czym najwyższy stopień ochrony akustycznej dotyczy terenów zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej oraz obszarów przeznaczonych na stały pobyt ludzi tj. terenów mieszkaniowych.

Klimat akustyczny gminy Przeworsk kształtowany jest przede wszystkim przez hałas komunikacyjny oraz działalność rolniczą i usługową. Do najistotniejszych źródeł hałasu należą:

- autostrada A4, przebiegająca przez północną część gminy,
- droga krajowa nr 94,
- droga wojewódzka nr 835,
- linia kolejowa, stanowiąca dodatkowe źródło hałasu liniowego o charakterze okresowym.

Pozostałe źródła hałasu mają charakter lokalny i okresowy. Są one związane głównie z działalnością rolniczą (prace polowe, transport płodów rolnych) oraz funkcjonowaniem niewielkich

obiektów usługowych i produkcyjnych. Oddziaływanie tych źródeł jest krótkotrwałe i ograniczone przestrzennie, przez co nie wpływa istotnie na klimat akustyczny w skali całej gminy.

Przy czym projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk dopuszcza lokalizację nowych terenów usługowych oraz produkcyjnych, które mogą stanowić potencjalne źródło hałasu. Należy jednak podkreślić, że tereny te są w większości lokalizowane w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych, takich jak autostrada A4, droga krajowa nr 94 oraz droga wojewódzka nr 835, a także w oddaleniu od terenów zabudowy mieszkaniowej. Z racji czego można przyjąć że rozmieszczenie funkcji przestrzennych ogranicza ryzyko występowania konfliktów akustycznych oraz sprzyja zachowaniu dopuszczalnych norm hałasu na terenach chronionych. Jednocześnie, na obecnym etapie planistycznym nie jest możliwe jednoznaczne określenie rodzaju i skali przyszłych inwestycji, a tym samym precyzyjna ocena poziomu generowanego hałasu.

Niemniej jednak, potencjalne oddziaływania akustyczne związane z realizacją funkcji usługowych i produkcyjnych będą miały charakter lokalny i będą podlegały regulacjom wynikającym z przepisów odrębnych, w tym w szczególności dotyczących ochrony środowiska przed hałasem. W związku z tym należy uznać, że przy zachowaniu obowiązujących standardów oraz właściwym kształtowaniu relacji przestrzennych pomiędzy terenami funkcjonalnymi, realizacja ustaleń Planu nie powinna prowadzić do trwałych przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

Dodatkowo istotnym elementem ograniczającym oddziaływanie hałasu jest wymagane w planie wprowadzenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w poszczególnych strefach planistycznych, co sprzyja zachowaniu terenów zieleni pełniących funkcję izolacyjną. Ponadto rozwój zabudowy koncentrowany jest w istniejących strukturach osadniczych, co ogranicza rozpraszanie zabudowy i umożliwi lepsze kształtowanie stref buforowych względem źródeł hałasu.

Z punktu widzenia ochrony klimatu akustycznego istotne znaczenie mają w szczególności:

- zachowanie odpowiednich odległości zabudowy mieszkaniowej od głównych ciągów komunikacyjnych oraz innych źródeł hałasu,
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg i linii kolejowych,
- stosowanie rozwiązań zwiększających izolacyjność akustyczną budynków.

W związku z powyższym należy uznać, że realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego nie powinna prowadzić do trwałych przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu na terenach objętych ochroną akustyczną. Ewentualne oddziaływania będą miały charakter lokalny i możliwe do ograniczenia poprzez odpowiednie rozwiązania planistyczne i techniczne.

Podsumowując, klimat akustyczny gminy Przeworsk można ocenić jako umiarkowanie korzystny, z lokalnymi oddziaływaniami hałasu komunikacyjnego wzdłuż głównych tras transportowych. Ustalenia projektu Planu Ogólnego sprzyjają zachowaniu dopuszczalnych norm akustycznych poprzez właściwe kształtowanie struktury przestrzennej, koncentrację zabudowy oraz ograniczanie lokalizacji funkcji wrażliwych na hałas w bezpośrednim sąsiedztwie jego źródeł.

5.4. Opis wpływu przewidywanego zagospodarowania terenu na krajobraz.

Krajobraz gminy Przeworsk ma charakter przyrodniczo–kulturowy, typowy dla obszarów rolniczych województwa podkarpackiego. Dominują tu rozległe tereny użytkowane rolniczo, mozaika pól uprawnych, łąk, pastwisk oraz zadrzewień śródpolnych i przywodnych, uzupełniona rozproszoną zabudową wiejską. Układ przestrzenny gminy cechuje się znacznym stopniem przekształcenia antropogenicznego, jednak zachowuje czytelne elementy krajobrazu tradycyjnego, w tym historyczne układy ruralistyczne, zabudowę o charakterze zagrodowym oraz liczne elementy dziedzictwa kulturowego, takie jak kapliczki, krzyże przydrożne i zespoły sakralne.

Zgodnie z ustaleniami Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego (2025), na obszarze gminy Przeworsk występują krajobrazy typu wiejskiego, leśnego, bagienno-łąkowego oraz w niewielkim stopniu miejskiego. Dominują krajobrazy rolnicze o charakterze mozaikowym, z przewagą drobnych i średnich pól uprawnych oraz użytków zielonych. Wskazano również krajobrazy priorytetowe, obejmujące dolinę Wisłoka oraz kompleks leśny Dębrzyna, które wyróżniają się szczególnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi i wymagają zachowania ich obecnego charakteru.

Realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk może prowadzić do lokalnych zmian w strukturze krajobrazu, wynikających głównie z rozwoju zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej oraz usługowej. Przekształcenia te będą jednak miały charakter punktowy i będą koncentrować się przede wszystkim w obrębie istniejących struktur osadniczych. Wprowadzanie nowej zabudowy może wpłynąć na zmianę percepcji krajobrazu, szczególnie na styku terenów zabudowanych i otwartych, jednak skala tych zmian pozostanie ograniczona.

Z tego względu w Planie przyjęto szereg rozwiązań ograniczających wpływ urbanizacji, m.in.:

- ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez koncentrację nowych inwestycji w sąsiedztwie istniejących układów osadniczych,
- dostosowanie parametrów zabudowy do lokalnego charakteru przestrzeni, w tym ograniczenie wysokości i intensywności zabudowy,
- zachowanie czytelności historycznych układów przestrzennych wsi,
- utrzymanie terenów otwartych, w szczególności w dolinach cieków wodnych oraz w obrębie krajobrazów priorytetowych,
- zachowanie i wzmacnianie zadrzewień śródpolnych oraz zieleni towarzyszącej zabudowie i ciągom komunikacyjnym.

Przy czym należy podkreślić, że zmiany rzeźby terenu związane z realizacją inwestycji będą miały charakter lokalny i będą dotyczyć głównie działek budowlanych oraz modernizacji

infrastruktury drogowej. Zaś ze względu na niewielką skalę obiektów oraz ich rozproszony charakter nie przewiduje się istotnego wpływu tych przekształceń na odbiór krajobrazu. Planowane kierunki zagospodarowania przestrzennego zakładają rozwój zabudowy mieszkaniowej o charakterze jednorodzinny, stanowiącej kontynuację istniejących, rozproszonych struktur osadniczych. Zabudowa ta, ze względu na stosunkowo niskie parametry wysokościowe oraz wymagany udział powierzchni biologicznie czynnej, nie będzie miała charakteru intensywnego. W konsekwencji jej skala i forma nie będą dominować w krajobrazie, lecz wpiszą się w istniejący układ przestrzenny wsi, stanowiąc jego naturalne uzupełnienie.

Istotnym elementem kształtującym krajobraz gminy są także doliny cieków wodnych, w szczególności doliny Wisłoka i Mlecзки, które pełnią funkcję osi kompozycyjnych oraz korytarzy ekologicznych w skali ponadlokalnej. W projekcie Planu wprowadzono rozwiązania zmierzające do ich ochrony przed nadmierną zabudową, w szczególności poprzez utrzymanie stref otwartych w dolinie Wisłoka i Mlecзки oraz ograniczanie możliwości lokalizacji nowej zabudowy w obrębie dolin rzecznych – w zakresie wynikającym z istniejących uwarunkowań przestrzennych.

Szczególną uwagę w projekcie Planu poświęcono również ochronie lokalnych dominant krajobrazowych oraz elementów dziedzictwa kulturowego. Zachowano ekspozycję obiektów sakralnych, w tym kościołów, a także obiektów zabytkowych i budynków użyteczności publicznej, poprzez indywidualne podejście do ich otoczenia oraz wprowadzenie zróżnicowanych parametrów zabudowy. Wyższe parametry dopuszczono wyłącznie w uzasadnionych lokalizacjach, co pozwala na zachowanie hierarchii przestrzennej i czytelności układu krajobrazowego.

Jednocześnie projekt Planu dopuszcza również lokalizację instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym paneli fotowoltaicznych, jednak ich realizacja nie będzie wiązać się z koniecznością wycinki drzew ani likwidacją zadrzewień śródpolnych. Ponadto skala tych inwestycji pozostaje ograniczona w odniesieniu do całkowitej powierzchni gminy, co minimalizuje ich wpływ na odbiór krajobrazu. Generalnie projekt promuje kształtowanie zagospodarowania w sposób nawiązujący do lokalnych tradycji architektonicznych oraz zachowanie ładu przestrzennego. Wprowadzenie dużej ilości terenów otwartych sprzyja utrzymaniu równowagi pomiędzy przestrzenią zurbanizowaną a krajobrazem otwartym

Podsumowując, realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk nie spowoduje istotnych, negatywnych przekształceń krajobrazu, a przewidywane zmiany będą miały charakter lokalny i stanowić będą kontynuację istniejących struktur funkcjonalno – przestrzennych. Przyjęte rozwiązania, w tym koncentracja zabudowy, ograniczenie jej intensywności oraz zachowanie udziału powierzchni biologicznie czynnej, sprzyjają utrzymaniu równowagi pomiędzy przestrzenią zurbanizowaną a krajobrazem otwartym. Jednocześnie ochrona dolin Wisłoka i Mlecзки oraz zachowanie terenów otwartych pozwalają na utrzymanie kluczowych struktur krajobrazowych gminy. Dodatkowo projekt Planu uwzględnia także ochronę lokalnych

dominant krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego, co umożliwi zachowanie czytelności układu przestrzennego. W efekcie ustalenia Planu sprzyją ochronie i uporządkowaniu krajobrazu oraz wspierają zrównoważony rozwój przestrzenny gminy.

5.5. Opis oddziaływania przewidywanego zagospodarowania terenu na klimat oraz wskazać działania, które będą sprzyjały adaptacji do zmian klimatu.

Realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk może wpływać na lokalne warunki klimatyczne przede wszystkim poprzez zwiększenie powierzchni zabudowy kosztem terenów biologicznie czynnych. Zmiany te mogą prowadzić do lokalnych modyfikacji warunków topoklimatycznych, w tym nieznacznego wzrostu temperatury powietrza w obszarach zabudowanych, ograniczenia przewietrzania oraz zmniejszenia zdolności retencyjnych podłoża.

Jednocześnie skala tych oddziaływań będzie ograniczona, co wynika z przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan zakłada rozwój zabudowy w powiązaniu z istniejącymi strukturami osadniczymi oraz utrzymanie stosunkowo niskiej intensywności zabudowy, przy jednoczesnym zachowaniu udziału powierzchni biologicznie czynnej. Ponadto w celu ograniczenia negatywnego wpływu na mikroklimat oraz wspierania procesów adaptacyjnych do zmian klimatu w projekcie Planu przewidziano następujące rozwiązania:

- zachowanie minimalnej wartości terenów biologicznie czynnych w każdej strefie planistycznej dopuszczającej zabudowę,
- wyznaczenie stref otwartych (SO) oraz utrzymanie korytarzy przewietrzania wzdłuż dolin cieków wodnych i obniżen terenu,
- ochrona istniejących zadrzewień i zieleni śródpolnej, które wpływają stabilizująco na mikroklimat,
- zachowanie naturalnych form użytkowania gruntów w obrębie terenów rolnych i łąkowych, ograniczających ryzyko nadmiernego nagrzewania i przesuszenia gleb.

Natomiast w kontekście działań adaptacyjnych projekt Planu uwzględnia potrzebę zwiększania odporności przestrzeni gminy na skutki zmian klimatu, takie jak fale upałów, okresowe susze czy intensywne opady. W tym zakresie przewidziano następujące kierunki działań:

- zwiększanie retencji wód opadowych – poprzez wprowadzenie niskiej maksy intensywności zabudowy oraz minimalnej powierzchni biologicznie czynnej co również ograniczy występowanie powierzchni uszczelnionych oraz zwiększenie udziału nawierzchni przepuszczalnych w nowej zabudowie.

- ochrona ekosystemów naturalnych i terenów otwartych – w szczególności dolin rzecznych, łąk i kompleksów leśnych, które pełnią funkcję naturalnych buforów klimatycznych, po przez wprowadzenie strefy otwartej (SO)
- promowanie i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, po przez dopuszczanie lokalizacji elektrowni wiatrowych

Realizacja powyższych działań pozwoli na łagodzenie skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak gwałtowne opady czy okresy suszy, a także poprawi jakość życia mieszkańców poprzez kształtowanie bardziej korzystnego mikroklimatu w obszarach zabudowanych.

Podsumowując ustalenia projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględniają zarówno potrzebę zrównoważonego rozwoju przestrzennego, jak i adaptacji do zmian klimatu. Plan chroni tereny otwarte i biologicznie czynne, utrzymuje ciągłość systemów przyrodniczych oraz sprzyja rozwojowi zielonej infrastruktury. Wskazane rozwiązania – w tym ograniczenie rozpraszania zabudowy, ochrona dolin rzecznych oraz wspieranie retencji – przyczyniają się do ograniczenia skutków urbanizacji i zmian klimatycznych. Przyjęte rozwiązania sprzyjają utrzymaniu równowagi między rozwojem przestrzennym a funkcjonowaniem środowiska przyrodniczego, wspierając odporność gminy na zmiany klimatyczne.

5.6. Ocena wpływu ustaleń Planu w zakresie powiększania terenów cmentarzy na środowisko oraz spełnienie wymagań sanitarnych

W przypadku lokalizacji nowych terenów przeznaczonych pod cmentarze lub rozbudowy istniejących obiektów tego typu, niezbędne jest uwzględnienie wymagań określonych w przepisach odrębnych, w szczególności w *rozporządzeniu Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. z 1959 r., Nr 52, poz. 315).*

Przepisy te określają m.in. warunki dotyczące:

- minimalnych odległości cmentarzy od zabudowy mieszkaniowej, ujęć wody oraz cieków i zbiorników wodnych,
- odpowiednich warunków gruntowo-wodnych, w tym poziomu zalegania wód gruntowych,
- zapewnienia ochrony wód podziemnych i powierzchniowych przed potencjalnym zanieczyszczeniem.

Projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk nie przewiduje lokalizacji nowych cmentarzy. Aczkolwiek plan przewiduje możliwość powiększenia istniejących cmentarzy zlokalizowanych w miejscowościach Urzejowice, Ujezna oraz Rozbórz (w przypadku Rozborza powiększanie jest zgodne z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego).

Przeprowadzona analiza uwarunkowań środowiskowych i przestrzennych wskazuje, że planowane powiększenia spełniają wymagania określone w przepisach sanitarnych. W szczególności:

- zachowane zostają wymagane odległości od zabudowy mieszkaniowej, przy czym z uwagi na powszechny dostęp do sieci wodociągowej możliwe jest stosowanie minimalnej strefy sanitarnej wynoszącej 50 m,
- tereny przeznaczone pod rozbudowę nie są zlokalizowane w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych,
- nie znajdują się w obszarach zalewowych, dolinach cieków wodnych ani na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych, zaś warunki gruntowo-wodne należy uznać za korzystne z punktu widzenia lokalizacji tego typu obiektów.

Ponadto planowane powiększenia stanowią kontynuację istniejącego zagospodarowania i nie powodują wprowadzania nowych funkcji w przestrzeni, co ogranicza potencjalne oddziaływania środowiskowe do minimum.

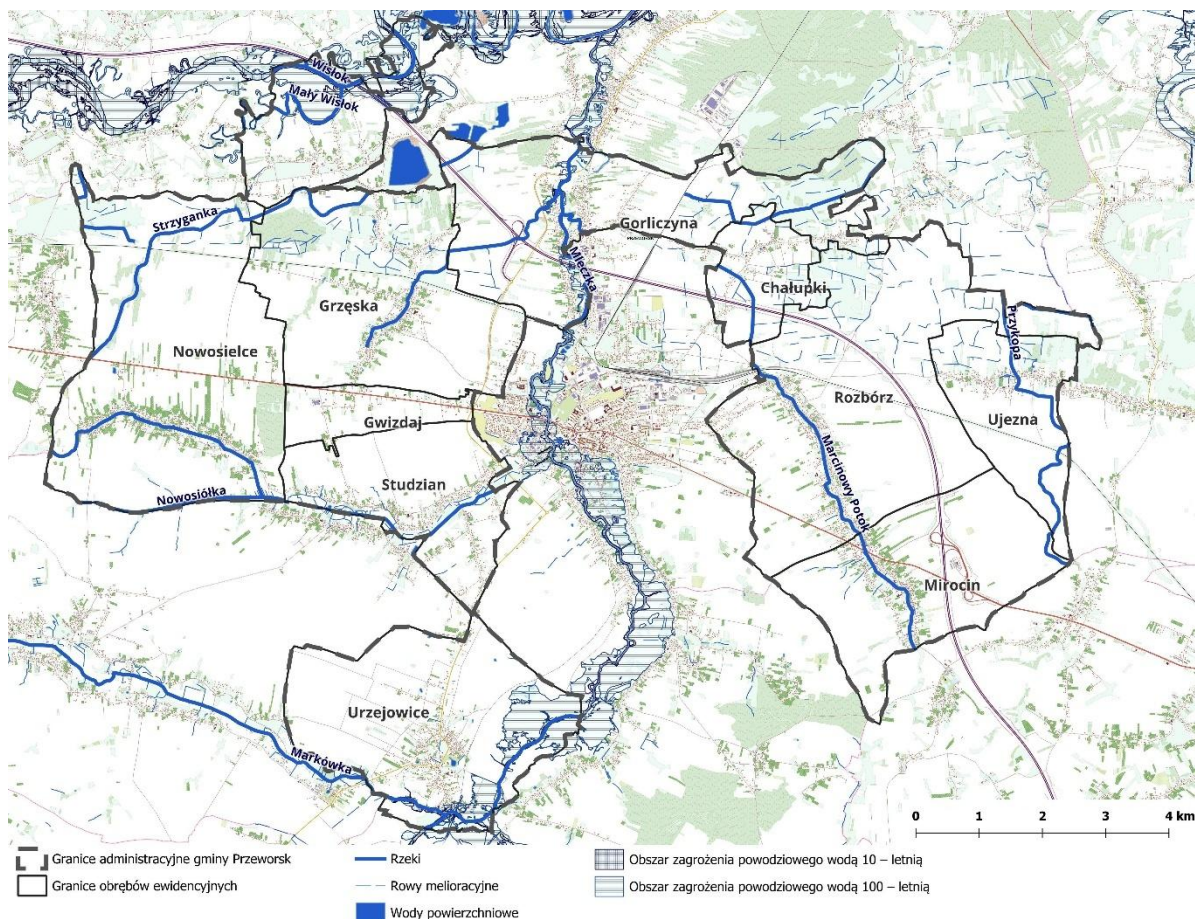
Zuwagi na powyższe należy uznać, że realizacja ustaleń Planu Ogólnego w zakresie rozbudowy cmentarzy – przy zachowaniu obowiązujących wymogów prawnych oraz przeprowadzeniu szczegółowych analiz na etapie inwestycyjnym – nie będzie powodować istotnego negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności na jakość wód podziemnych i powierzchniowych.

Podsumowując, planowane powiększenia cmentarzy na terenie gminy Przeworsk spełniają wymagania sanitarne i środowiskowe, a ich realizacja – przy zachowaniu obowiązujących przepisów – nie będzie stanowić zagrożenia dla środowiska ani zdrowia mieszkańców.

5.7. Ocena zagrożeń środowiskowych i możliwości ich ograniczeń

Zagrożenie powodziowe

Gmina Przeworsk, ze względu na swoje położenie oraz obecność cieków wodnych, w tym przede wszystkim rzek Wisłok i Mleczka, jest obszarem narażonym na występowanie zagrożenia powodziowego. Zgodnie z mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego, obszary szczególnego zagrożenia powodzią zlokalizowane są głównie w dolinie Wisłoka w północnej części gminy oraz w dolinie Mleczki na północy i południu (Ryc. 12). Zaś naturalna rzeźba terenu, z obecnością tarasów zalewowych oraz aluwialnych gleb, sprzyja okresowemu zalewaniu tych obszarów, zwłaszcza podczas intensywnych opadów deszczu, gwałtownych roztopów czy przy zatorach lodowych w okresie zimowo-wiosennym.



Ryc. 12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Przeworsk

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy.isok.gov.pl

Tereny te obejmują obszary narażone na wystąpienie powodzi o prawdopodobieństwie:

- Q10% (raz na 10 lat) – o powierzchni ok. 55,23 ha,
- Q1% (raz na 100 lat) – o powierzchni ok. 3 451,15 ha.

Dodatkowo lokalne podtopienia mogą występować w sąsiedztwie mniejszych cieków wodnych, szczególnie w okresach intensywnych opadów oraz roztopów. Należy przy tym zaznaczyć, że na terenie gminy nie występują wały przeciwpowodziowe, a tym samym nie wyznacza się pasów ochronnych o szerokości 50 m od ich stopy.

Aczkolwiek czynnikiem zwiększającym podatność obszaru na zagrożenia powodziowe jest niski poziom lesistości (ok. 1,2%) oraz ograniczona retencja naturalna, co sprzyja szybkiemu odpływowi wód opadowych i roztopowych. W związku z tym szczególnego znaczenia nabiera zachowanie terenów dolinnych pełniących funkcje retencyjne.

Projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględnia powyższe uwarunkowania poprzez odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej. W przeważającej części obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały włączone do stref otwartych, co sprzyja zachowaniu ich naturalnych funkcji retencyjnych oraz ograniczeniu presji inwestycyjnej. Jednocześnie w części terenów zagrożonych powodzią o prawdopodobieństwie Q1%, zlokalizowanych w dolinie rzeki Mleczki,

wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Wynika to z istniejącego, utrwalonego zagospodarowania tych obszarów i stanowi kontynuację funkcji już obecnych, a nie wprowadzanie nowej zabudowy na tereny dotychczas niezainwestowane. Obszary te podlegają ograniczeniom wynikającym z przepisów ustawy – Prawo wodne.

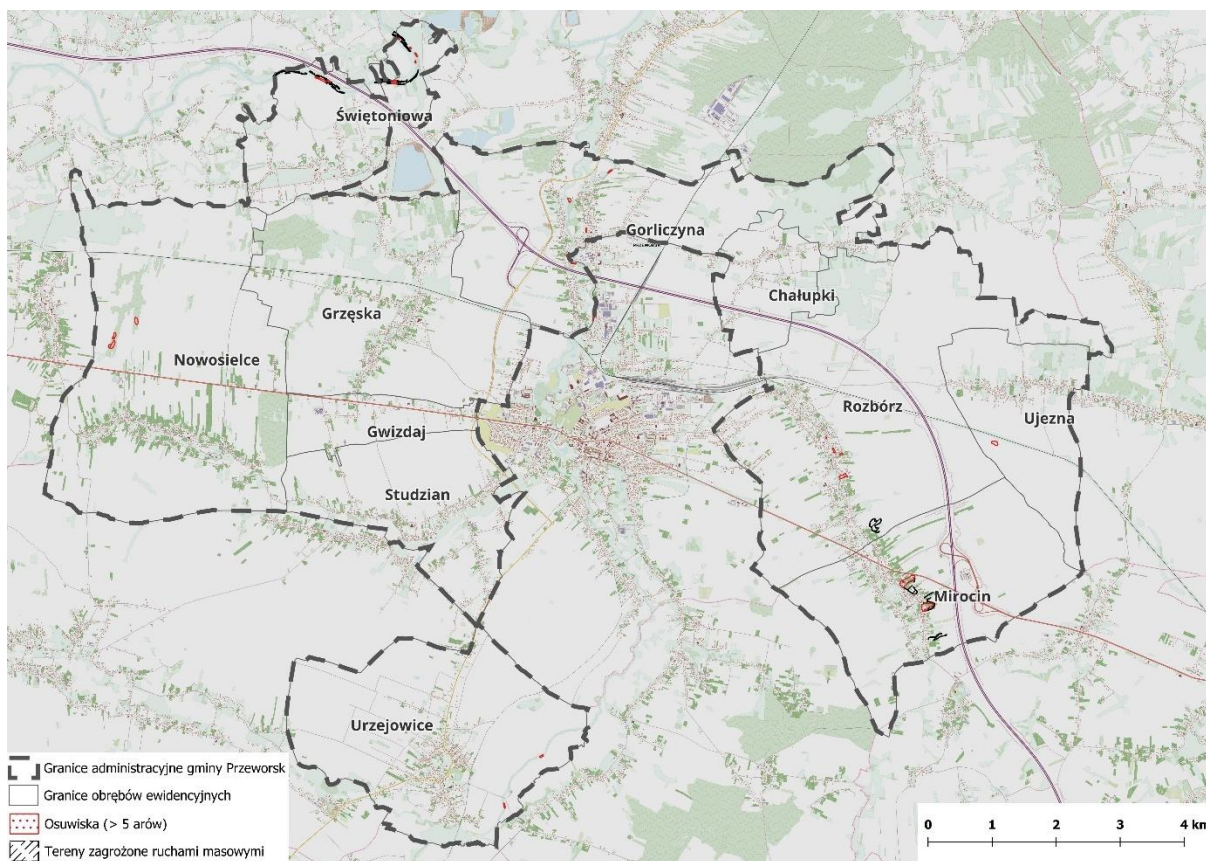
Dodatkowo, w celu ograniczenia ryzyka powodziowego, istotne jest utrzymanie i wzmacnianie naturalnych zdolności retencyjnych krajobrazu, w szczególności poprzez ochronę dolin rzecznych, terenów łąkowych oraz obszarów podmokłych, a także właściwe utrzymanie urządzeń melioracyjnych i cieków wodnych. W związku z powyższym projekt Planu Ogólnego przewiduje w tych obszarach wprowadzenie stref otwartych, co sprzyja zachowaniu ich funkcji retencyjnych oraz ograniczeniu presji inwestycyjnej.

Podsumowując, ustalenia projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk nie zwiększają ekspozycji na ryzyko powodziowe, a przyjęte rozwiązania przestrzenne sprzyjają ograniczeniu jego skutków poprzez zachowanie funkcji retencyjnych dolin rzecznych oraz dostosowanie zasad zagospodarowania do uwarunkowań hydrologicznych.

Zagrożenie ruchami masowymi

Osuwiska oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi, związane są przede wszystkim z występowaniem utworów lessowych oraz gruntów spoistych (glin i ilów), które w warunkach nadmiernego uwilgotnienia tracą swoją stateczność. Procesy te są dodatkowo intensyfikowane przez czynniki takie jak długotrwałe opady atmosferyczne, gwałtowne roztopy, erozja boczna cieków wodnych oraz działalność człowieka, w tym niekontrolowane prace ziemne i lokalizowanie zabudowy na stokach. Na terenie gminy Przeworsk zjawiska te koncentrują się głównie w obrębie stoków dolin rzecznych oraz wąwozów lessowych, szczególnie w północnej części gminy (rejon Świętoniowej i Gorliczyny – dolina Wisłoka) oraz w części południowej (Mirocin, Rozbórz – dolina potoku Mirocińskiego i Mleczki) (Ryc. 13).

Zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej (SOPO), na terenie gminy rozpoznano 31 osuwisk o łącznej powierzchni około 8,3 ha (ok. 0,09% powierzchni gminy) oraz 16 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Ich rozmieszczenie ma charakter nierównomierny i wynika z lokalnych uwarunkowań geologicznych i geomorfologicznych. Przy czym zjawiska te mogą stanowić zagrożenie dla zabudowy oraz infrastruktury technicznej, w szczególności poprzez możliwość uszkodzeń obiektów budowlanych, deformacji terenu oraz ograniczenia możliwości zagospodarowania gruntów.



Ryc. 13. Obszary osuwiskowe i tereny zagrożone ruchami masowymi

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględnia występowanie terenów osuwiskowych oraz zagrożonych ruchami masowymi ziemi poprzez odpowiednie kształtowanie przeznaczenia terenów i ograniczenie intensywności ich zagospodarowania. W szczególności:

- na części obszarów osuwiskowych i zagrożonych wprowadzono strefy otwarte, co ogranicza presję inwestycyjną i sprzyja zachowaniu ich funkcji przyrodniczych,
- dopuszczenie zabudowy ograniczono głównie do terenów już zagospodarowanych oraz ich bezpośredniego sąsiedztwa, przy uwzględnieniu wymogów bezpieczeństwa geotechnicznego.

Jednocześnie należy zaznaczyć że zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych*, obszary osuwiskowe i zagrożone ruchami masowymi uznaje się za warunki gruntowe skomplikowane, co kwalifikuje planowane inwestycje do III kategorii geotechnicznej. Oznacza to konieczność sporządzenia dokumentacji określającej m.in. zasięg i położenie powierzchni poślizgu, właściwości geotechniczne gruntu oraz projektowanych rozwiązań technicznych zapewniających bezpieczeństwo obiektów.

Zważywszy na powyższe, możliwe jest prowadzenie inwestycji również na terenach osuwiskowych, szczególnie przy uwzględnieniu nowoczesnych rozwiązań inżynierskich. Jednak

każdorazowo należy dokładnie przeanalizować aspekty ekonomiczne oraz ryzyko środowiskowe. Kluczowe znaczenie ma zachowanie stateczności stoków, a także unikanie ich nadmiernego obciążania czy ingerencji w istniejącą strukturę geologiczną. Przy czym nieprawidłowe zagospodarowanie tego typu terenów może skutkować aktywacją procesów osuwiskowych, co wiąże się z realnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludzi, mienia oraz środowiska.

Podsumowując, obecność terenów osuwiskowych i zagrożonych ruchami masowymi ziemi na obszarze gminy Przeworsk stanowi istotne uwarunkowanie rozwoju przestrzennego, które w przypadku braku właściwego rozpoznania warunków gruntowych oraz nieuwzględnienia ich specyfiki w procesie inwestycyjnym może prowadzić do powstawania zagrożeń dla zabudowy i infrastruktury.

Jednocześnie ustalenia projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk umożliwiają skuteczne ograniczanie ryzyka związanego z tymi procesami oraz sprzyjają bezpiecznemu zagospodarowaniu przestrzeni, w szczególności poprzez:

- wprowadzenie stref otwartych na części terenów osuwiskowych i zagrożonych ruchami masowymi, co ogranicza presję inwestycyjną i pozwala na zachowanie ich dotychczasowych funkcji przyrodniczych i rolniczych,*
- ograniczenie możliwości lokalizacji nowej zabudowy głównie do terenów już zagospodarowanych oraz ich bezpośredniego sąsiedztwa, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymogów bezpieczeństwa geotechnicznego.*

W efekcie przyjęte rozwiązania planistyczne pozwalają na prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, uwzględniającej uwarunkowania geologiczne i geomorfologiczne, oraz wspierają zrównoważony i bezpieczny rozwój gminy.

Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym

Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego w środowisku są m.in. stacje radiowe i telewizyjne, linie elektroenergetyczne wysokiego i najwyższego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej oraz urządzenia radiolokacyjne i radionawigacyjne. Dopuszczalne poziomy pola elektromagnetycznego w środowisku, w zależności od funkcji danego obszaru, określa *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448)*.

Na terenie gminy Przeworsk głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są stacje bazowe telefonii komórkowej oraz napowietrzne linie elektroenergetyczne. Zidentyfikowano siedem stacji bazowych zlokalizowanych w miejscowościach: Urzejowice, Studzian, Świętoniowa, Gorliczyna, Miocin oraz Nowosielce (dwie stacje), pracujących w technologiach GSM, UMTS i LTE.

Obiekty te zapewniają pokrycie sygnałem sieci komórkowej, a ich oddziaływanie – zgodnie z obowiązującymi przepisami – nie powinno przekraczać dopuszczalnych norm. Na obszarze gminy nie występują stacje radiowe ani telewizyjne – najbliższe zlokalizowane są poza jej granicami.

Istotnym źródłem pól elektromagnetycznych są również linie elektroenergetyczne. Na terenie gminy występuje sieć średniego napięcia (15 kV), a także linie wysokiego napięcia (110 kV), w tym relacje: Łącut–Przeworsk, Przeworsk–Przemyśl oraz Jarosław Północ–Sieniawa, przebiegające przez południowe i wschodnie części gminy.

W gminie nie występują duże instalacje odnawialnych źródeł energii generujące istotne oddziaływanie elektromagnetyczne. Pojedyncze instalacje fotowoltaiczne o charakterze prosumenckim mają znikomy wpływ na tło elektromagnetyczne i nie stanowią zagrożenia środowiskowego.

W celu ograniczenia potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych istotne jest uwzględnianie lokalizacji ich źródeł w dokumentach planistycznych oraz zachowanie odpowiednich odległości od terenów zabudowy mieszkaniowej, obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych. Przepisy prawa nakładają również obowiązek wyznaczania pasów technologicznych wzdłuż linii elektroenergetycznych, w których obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu, w tym zakaz lokalizacji zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi.

Projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględnia powyższe uwarunkowania poprzez odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej oraz ograniczanie możliwości lokalizacji funkcji wrażliwych w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Rozwiązania te sprzyjają zachowaniu wymaganych standardów jakości środowiska oraz ograniczeniu ekspozycji mieszkańców na oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Podsumowując, poziom oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Przeworsk należy ocenić jako niski i pozostający pod kontrolą obowiązujących przepisów. Ustalenia projektu Planu Ogólnego nie powodują zwiększenia tego oddziaływania, a przyjęte rozwiązania przestrzenne sprzyjają jego dalszemu ograniczeniu oraz zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców.

Niska emisja i inne zanieczyszczenia powietrza

Na jakość powietrza w gminie Przeworsk wpływa szereg czynników, w tym emisja komunikacyjna, emisja niezorganizowana oraz tzw. niska emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego. Głównymi źródłami zanieczyszczeń są procesy spalania paliw stałych w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz transport drogowy, w szczególności wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, takich jak autostrada A4, droga krajowa nr 94 oraz droga wojewódzka nr 835.

W wyniku tych procesów do atmosfery emitowane są zanieczyszczenia, spośród których najistotniejsze to: pyły zawieszane (PM10 i PM2,5), tlenki azotu (NO i NO₂), tlenek węgla (CO),

dwutlenek siarki (SO₂) oraz benzo(a)piren – związek o silnych właściwościach rakotwórczych. Za ich obecność w powietrzu w największym stopniu odpowiada niska emisja, wynikająca z indywidualnego ogrzewania budynków przy wykorzystaniu paliw stałych, takich jak węgiel i drewno. W sezonie grzewczym obserwuje się znaczący wzrost emisji pyłów i związków organicznych, co – w warunkach niekorzystnych zjawisk meteorologicznych (np. inwersji temperatury, słabego przewietrzania) – może prowadzić do okresowego pogorszenia jakości powietrza, zwłaszcza na obszarach o zwartej zabudowie jednorodzinnej oraz w obniżeniach terenu.

Dodatkowym źródłem emisji jest transport drogowy, którego oddziaływanie koncentruje się głównie wzdłuż autostrady A4, drogi krajowej nr 94 oraz drogi wojewódzkiej nr 835. Wzmożony ruch pojazdów, w tym transportu ciężkiego, przyczynia się do emisji spalin oraz wtórnego zapylenia, oddziałując lokalnie na jakość powietrza w sąsiedztwie tych tras. Należy jednak podkreślić, że na terenie gminy nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe, co ogranicza emisję przemysłową do poziomu nieistotnego środowiskowo. Emisje związane z działalnością rolniczą mają natomiast charakter rozproszony i sezonowy.

W celu ograniczenia wpływu niskiej emisji oraz zanieczyszczeń komunikacyjnych na środowisko i zdrowie mieszkańców, projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględnia rozwiązania sprzyjające poprawie jakości powietrza, w tym:

- wprowadzanie, w miarę możliwości, stref otwartych oraz zieleni i rekreacji (SO, SN) wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu, co pozwala na poprawę mikroklimatu akustycznego i jakości powietrza,
- wyznaczenie stref otwartych (SO) oraz stref zieleni i rekreacji (SN), pełniących rolę korytarzy przyrodniczych i kanałów napowietrzających, z jednoznacznym zakazem dogęszczania zabudową w przypadku stref SO oraz ograniczeniem zabudowy w przypadku stref SN
- utrzymanie i rozwój terenów biologicznie czynnych, które wspomagają procesy oczyszczania powietrza.

Podsumowując, problem niskiej emisji i zanieczyszczeń komunikacyjnych w gminie Przeworsk ma charakter umiarkowany i wynika głównie z lokalnych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych. Ustalenia projektu Planu Ogólnego sprzyjają jego ograniczeniu poprzez właściwe kształtowanie struktury przestrzennej, ochronę terenów otwartych oraz wspieranie procesów przewietrzania. Przyjęte rozwiązania pozostają zgodne z polityką ochrony powietrza i przyczyniają się do poprawy warunków życia mieszkańców.

Zagrożenie związane z infrastrukturą gazową

W gminie Przeworsk infrastruktura gazowa obejmuje zarówno lokalną sieć dystrybucyjną, jak i elementy systemu przesyłowego o znaczeniu ponadlokalnym, w tym gazociąg DN 400 i DN 700 relacji Jarosław–Sędziszów, wokół którego ustanowiono strefę kontrolowaną zgodnie z

rozporządzeniem *Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013 r. poz. 640)*. Według danych z 2023 roku długość eksploatowanej sieci gazowej na terenie gminy wynosi 184 km. Do sieci gazowej podłączonych jest 3 655 budynków mieszkalnych, a z instalacji tej korzysta 78,3% ogółu mieszkańców gminy.

Z infrastrukturą gazową mogą wiązać się zagrożenia związane przede wszystkim z możliwością rozszczelnienia instalacji, uszkodzeń mechanicznych w trakcie prac ziemnych oraz potencjalnych awarii technicznych. W przypadku gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia zagrożenia te mogą mieć charakter ponadlokalny, jednak ich prawdopodobieństwo jest ograniczane poprzez stosowanie odpowiednich zabezpieczeń technicznych oraz nadzór eksploatacyjny.

W projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględniono przebieg gazociągów przesyłowych poprzez przypisanie ich do stref otwartych (SO), co umożliwia zachowanie wymaganych stref kontrolowanych oraz wprowadza zakaz lokalizacji zabudowy w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Rozwiązanie to ogranicza ryzyko kolizji funkcjonalnych oraz zapewnia wysoki poziom bezpieczeństwa przestrzennego.

Sieć gazowa średniego i niskiego ciśnienia, ze względu na swój lokalny charakter, może być realizowana w obrębie różnych stref funkcjonalnych, jako infrastruktura techniczna niekolidująca z ich przeznaczeniem. Umożliwia to dalszy rozwój systemu gazowego przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i ładu przestrzennego.

Podsumowując, infrastruktura gazowa na terenie gminy Przeworsk została właściwie uwzględniona w ustaleniach projektu Planu Ogólnego. Przyjęte rozwiązania, w szczególności wyznaczenie stref otwartych wzdłuż gazociągów przesyłowych oraz ograniczenie możliwości lokalizacji zabudowy w ich obrębie, pozwalają na skuteczne ograniczenie ryzyka zagrożeń. Jednocześnie umożliwiają dalszy rozwój sieci gazowej, przy zachowaniu bezpieczeństwa eksploatacyjnego oraz zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych związane z gospodarką wodno-ściekową

Na terenie gminy Przeworsk gospodarka wodno-ściekowa oparta jest na rozbudowanej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Według danych z 2023 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 246 km, a dostęp do niej posiada około 87,8% mieszkańców. Ścieki z obszaru gminy odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Przeworsku, co zapewnia ich centralne oczyszczanie.

Pomimo stosunkowo dobrze rozwiniętej infrastruktury, występują czynniki mogące stanowić zagrożenie dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych. Dotyczą one przede wszystkim obszarów nieskanalizowanych, gdzie funkcjonują indywidualne systemy gromadzenia ścieków, w tym zbiorniki bezodpływowe, które w przypadku nieszczelności mogą prowadzić do zanieczyszczenia

gruntu i wód gruntowych. Dodatkowym źródłem presji są spływy powierzchniowe z terenów rolniczych zawierające biogeny oraz środki ochrony roślin.

W projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględniono potrzebę ograniczenia tych zagrożeń poprzez odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej oraz wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej. W szczególności:

- przewiduje się dalszą rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz ograniczanie stosowania indywidualnych systemów odprowadzania ścieków,

- utrzymano tereny otwarte oraz doliny cieków wodnych, które pełnią funkcję naturalnych stref filtracyjnych i retencyjnych, ograniczających migrację zanieczyszczeń.

Zaś przyjęte rozwiązania sprzyjają ograniczeniu presji na środowisko wodne oraz poprawie efektywności systemu gospodarowania ściekami, przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony zasobów wodnych.

Podsumowując, zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych związane z gospodarką wodno-ściekową na terenie gminy Przeworsk mają charakter lokalny i wynikają głównie z niepełnego skanalizowania oraz działalności rolniczej. Ustalenia projektu Planu Ogólnego sprzyjają ich ograniczeniu poprzez rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, wskazanie kierunków rozbudowy systemu oczyszczania ścieków oraz zachowanie terenów pełniących funkcje przyrodnicze. W efekcie przyjęte rozwiązania wspierają ochronę zasobów wodnych oraz umożliwiają zrównoważone gospodarowanie wodami na obszarze gminy.

Zagrożenie związane z gospodarowaniem odpadami

Na terenie gminy Przeworsk gospodarka odpadami komunalnymi realizowana jest w ramach zorganizowanego systemu odbioru i zagospodarowania odpadów. Odpady odbierane są bezpośrednio z nieruchomości zgodnie z obowiązującym regulaminem utrzymania czystości i porządku w gminie. Uzupełnieniem systemu jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany w miejscowości Rozbórz, który umożliwia przekazywanie odpadów problemowych, w tym m.in. odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, bioodpadów oraz odpadów budowlanych pochodzących z gospodarstw domowych. Na terenie gminy nie funkcjonuje składowisko odpadów – odpady przekazywane są do instalacji zewnętrznych obsługujących region.

W projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk teren PSZOK został przypisany do strefy infrastruktury technicznej (SI), co umożliwia jego dalsze funkcjonowanie oraz ewentualną rozbudowę, dostosowaną do potrzeb systemu gospodarowania odpadami. Projekt uwzględnia także konieczność ograniczania tych zagrożeń poprzez odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej oraz utrzymanie i rozwój infrastruktury technicznej. W szczególności:

- zapewniono możliwość dalszego funkcjonowania i rozwoju systemu gospodarowania odpadami poprzez wyznaczenie terenów infrastruktury technicznej,
- utrzymano tereny otwarte i zieleni, ograniczające presję inwestycyjną i ryzyko niekontrolowanego deponowania odpadów,
- wspierane jest uporządkowanie gospodarki odpadami poprzez koncentrację zabudowy i rozwój infrastruktury w wyznaczonych strefach osadniczych.

Podsumowując, zagrożenia związane z gospodarowaniem odpadami na terenie gminy Przeworsk mają charakter lokalny i wynikają głównie z niewłaściwych praktyk indywidualnych. Ustalenia projektu Planu Ogólnego nie powodują zwiększenia tych zagrożeń, a poprzez zapewnienie warunków dla funkcjonowania systemu gospodarki odpadami oraz odpowiednie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego sprzyjają ich ograniczaniu. Przyjęte rozwiązania wspierają utrzymanie ład przestrzennego oraz ochronę środowiska.

Zagrożenia dla jakości gleb

Na terenie gminy Przeworsk, podobnie jak w innych obszarach o dominującej funkcji rolniczej, jakość gleb kształtowana jest głównie przez intensywne użytkowanie rolnicze oraz presję wynikającą z działalności człowieka. Do najistotniejszych zagrożeń należą zanieczyszczenia chemiczne związane z nadmiernym stosowaniem nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do kumulacji związków biogenych, pozostałości pestycydów oraz metali ciężkich w glebie.

Istotnym problemem są również zanieczyszczenia pochodzenia komunalnego, wynikające m.in. z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych oraz nielegalnego składowania odpadów, które mogą powodować degradację gleb i pośrednio oddziaływać na jakość wód podziemnych. W sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych dodatkowo występuje ryzyko lokalnego zanieczyszczenia gleb substancjami ropopochodnymi oraz metalami ciężkimi.

Na obszarze gminy występuje także zagrożenie erozją gleb, szczególnie na terenach o większych spadkach oraz w obrębie stoków dolin rzecznych. Procesy te mogą być nasilane przez niewłaściwe praktyki rolnicze, brak roślinności ochronnej oraz intensywne użytkowanie gruntów. Dodatkowo obserwuje się zjawisko zagęszczania gleb spowodowane stosowaniem ciężkiego sprzętu rolniczego, a także stopniowy spadek zawartości próchnicy wynikający z uproszczonego płodozmianu i ograniczonego stosowania nawozów naturalnych.

W projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględniono powyższe zagrożenia poprzez odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej oraz wprowadzenie rozwiązań ograniczających presję na gleby. W szczególności:

- wyznaczono strefy otwarte (SO), które ograniczają możliwość przekształcania gruntów rolnych oraz pełnią funkcje buforowe,

- utrzymano dominującą funkcję rolniczą na terenach o wysokiej przydatności produkcyjnej, co sprzyja ochronie gleb przed nadmierną urbanizacją,
- ograniczono rozpraszanie zabudowy, co zmniejsza presję na gleby oraz ryzyko ich fragmentacji i degradacji,
- zachowano i wspierano rozwój terenów zieleni oraz zadrzewień śródpolnych, które przeciwdziałają procesom erozyjnym i poprawiają strukturę gleb.

Podsumowując, zagrożenia dla jakości gleb na terenie gminy Przeworsk mają charakter głównie antropogeniczny i związane są z intensywnym użytkowaniem rolniczym oraz lokalną presją osadniczą. Ustalenia projektu Planu Ogólnego nie powodują zwiększenia tych zagrożeń, a poprzez ograniczenie rozpraszania zabudowy, ochronę terenów rolnych oraz wprowadzenie stref otwartych sprzyjają zachowaniu właściwych warunków glebowych. Przyjęte rozwiązania wspierają ochronę zasobów glebowych oraz umożliwiają ich racjonalne wykorzystanie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zagrożenie od obiektów potencjalnie uciążliwych

Na terenie gminy Przeworsk nie występują zakłady o zwiększonym ani dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR, ZDR), w rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska. Oznacza to brak dużych instalacji przemysłowych mogących stanowić źródło poważnych zagrożeń dla środowiska. Niemniej jednak na obszarze gminy zidentyfikowano obiekty oraz elementy zagospodarowania, które mogą stanowić potencjalne źródła uciążliwości o charakterze lokalnym.

Jednocześnie do obiektów i elementów mogących generować uciążliwości środowiskowe należą w szczególności:

- potencjalne tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, zlokalizowane głównie w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych (autostrada A4, droga krajowa nr 94 oraz droga wojewódzka nr 835), które mogą powodować emisję hałasu, zanieczyszczeń powietrza oraz oddziaływania zapachowe,
- infrastruktura komunikacyjna, w tym autostrada A4, droga krajowa nr 94 oraz droga wojewódzka nr 835, stanowiące istotne źródło hałasu oraz emisji zanieczyszczeń powietrza w pasie drogowym i jego bezpośrednim sąsiedztwie,
- linia kolejowa, będąca źródłem hałasu o charakterze okresowym,
- infrastruktura techniczna, w tym gazociągi wysokiego ciśnienia (DN 400 i DN 700), dla których wyznaczono strefy kontrolowane ograniczające możliwość zagospodarowania terenu,
- cmentarze zlokalizowane na terenie gminy, które – przy niewłaściwym zagospodarowaniu – mogą stanowić potencjalne źródło oddziaływań na środowisko, w szczególności w zakresie jakości gleb i wód podziemnych.

Jednocześnie w projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględniono powyższe uwarunkowania poprzez odpowiednie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej. W szczególności:

- tereny potencjalnie uciążliwe lokalizowane są w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej oraz w powiązaniu z głównymi ciągami komunikacyjnymi, co ogranicza ryzyko konfliktów przestrzennych,
- wzdłuż głównych dróg oraz linii kolejowej wprowadzono strefy otwarte (SO) i tereny zieleni, pełniące funkcje izolacyjne,
- wzdłuż gazociągów wysokiego ciśnienia wyznaczono strefy otwarte z zakazem zabudowy, co zapewnia zachowanie wymaganych stref kontrolowanych,
- cmentarze oraz ich otoczenie uwzględniono w sposób zapewniający zachowanie wymaganych przepisami odległości oraz możliwość wprowadzenia zieleni izolacyjnej,
- ograniczono lokalizację zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł uciążliwości.

Pozostałe obiekty, takie jak niewielkie zakłady usługowe, warsztaty czy gospodarstwa rolne, mają charakter rozproszony i oddziałują lokalnie, nie stanowiąc istotnego zagrożenia w skali gminy.

Podsumowując, na terenie gminy Przeworsk nie występują obiekty stwarzające ryzyko poważnych awarii przemysłowych, a zidentyfikowane źródła uciążliwości mają charakter lokalny i ograniczony. Ustalenia projektu Planu Ogólnego nie powodują zwiększenia tych oddziaływań, a poprzez odpowiednie rozmieszczenie funkcji, wprowadzenie stref buforowych oraz ograniczenie lokalizacji zabudowy wrażliwej w sąsiedztwie źródeł uciążliwości, sprzyjają ich minimalizacji. Przyjęte rozwiązania zapewniają zachowanie ład przestrzennego oraz ochronę środowiska i komfortu życia mieszkańców.

Zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody, w tym obszarów Natura 2000

Na terenie gminy Przeworsk jedynym obszarem objętym ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody jest obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050). Obszar ten został wyznaczony w celu ochrony cennych siedlisk łąkowych oraz gatunku rośliny – staroduba łąkowego, którego zachowanie wymaga utrzymania odpowiednich warunków siedliskowych, w szczególności właściwego użytkowania łąk oraz zachowania stosunków wodnych. Zagrożenia dla przedmiotów ochrony tego obszaru zostały określone w Planie zadań ochronnych ustanowionym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (Tab. 9). Obejmują one zarówno czynniki wynikające z działalności człowieka, jak i procesy naturalne związane z sukcesją roślinną.

Tab. 9. Zagrożenia dla obszaru Natura 2000 Starodub w Pełkiniach

Zagrożenie	Opis zagrożenia	Przedmiot ochrony
<p><i>SOOS „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050)</i> Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 6 października 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Starodub w Pełkiniach PLH180050</p>		
A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne	brak opłacalności użytkowania łąkowo-pasterskiego może spowodować zamianę łąk na grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw (utrata siedliska przyrodniczego)	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie istniejące; – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie istniejące
A03.03 Zaniechanie / brak koszenia	brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pasterskiego na znacznej powierzchni siedliska. Podjęcie działań z zakresu ochrony czynnej nie wyklucza definitywnie pojawienia się zagrożenia w przyszłości, spowodowanego brakiem rentowności i/lub zainteresowania programami wsparcia oraz ograniczonymi środkami finansowym	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie istniejące; – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie istniejące; – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie istniejące
A08 Nawożenie (nawozy sztuczne)	stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąki spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym siedliska na korzyść wysoko produktywnych traw	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie potencjalne; – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne; – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie potencjalne
B01 Zalesianie terenów otwartych	brak opłacalności gospodarki łąkowej oraz większe kwoty przysługujące rolnikom za grunty zalesione niż ma to miejsce w przypadku użytkowania łąk w ramach PROW może być bodźcem do zalesiania łąk	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie istniejące; – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne; – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie potencjalne
E01.03 Zabudowa rozproszona	aktualnie teren obszaru Natura 2000 stanowią tereny otwarte, niezabudowane. Zmiana przeznaczenia gruntu i wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej lub usługowej na takich łąkach spowoduje szereg negatywnych zmian, które w konsekwencji mogą doprowadzić do pogorszenia, a nawet całkowitego zniszczenia siedliska przyrodniczego. Poza samym zajęciem terenu, zabudowa poprzez osuszanie prowadzi do zmiany (zubożenia, ujednolicenia) składu gatunkowego roślin występujących na łąkach, a co za tym idzie przekształcenia w inne typy zbiorowisk roślinnych. Dodatkowym elementem jest możliwość pojawienia się gatunków obcych	<ul style="list-style-type: none"> – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne

Zagrożenie	Opis zagrożenia	Przedmiot ochrony
I01 Obce gatunki inwazyjne	zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania oraz postępujące przesuszenie podłoża może sprzyjać wnikaniu obcych geograficznie gatunków, w tym ruderalnych (m.in. wrotycz pospolity <i>Tanacetum vulgare</i> , nawłocie – kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> i późna <i>Solidago gigantea</i> , które na drodze konkurencji wypierać będą rodzime gatunki roślin łąkowych	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie istniejące; – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne; – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie potencjalne
I02 Problematiczne gatunki rodzime	zaburzenia w ekosystemie łąk wynikające z braku użytkowania oraz postępujące przesuszenie podłoża spowodowały ekspansję jeżyny <i>Rubus sp.</i> Sprzyjać też będzie kolonizacji i wzrastającej dominacji innych gatunków rodzimych wykazujących cechy ekspansywne, m.in. śmiałka darniowego <i>Deschampsia caespitosa</i> i trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie istniejące
	efektem braku lub ograniczenia koszenia w będzie wnikanie gatunków higrofilnych i nitrofilnych (m.in. pokrzywy pospolitej <i>Urtica dioica</i> lub pięciornika gęsiego <i>Potentilla anserina</i>)	<ul style="list-style-type: none"> – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne
	zarzucenie lub znaczne ograniczenie użytkowania kośnego łąk stanowiących siedlisko gatunku sprzyjać będzie kolonizacji i wzrastającej dominacji niektórych gatunków rodzimych wykazujących cechy ekspansywne m.in. trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> .	<ul style="list-style-type: none"> – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie potencjalne
J01.01 Wypalanie	wypalanie wiosenne traw powoduje niszczenie roślinności (uszkodzenia kłaczy, pędów, pąków) oraz zwierząt, zwłaszcza bezkręgowców nieodżywionych w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemu łąkowego	<ul style="list-style-type: none"> – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne
J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym powodujące przekształcenie poziomu wód gruntowych mogą bezpośrednio lub pośrednio niekorzystnie wpływać na stan ochrony siedliska/gatunku. Zagrożeniem może być również zalanie i stagnacja wody przez dłuższy okres powodujące zabagnienie.	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie potencjalne; – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie potencjalne
K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	brak lub sporadyczne użytkowanie uruchomiło sukcesję o różnej skali natężenia. Objawia się to ustępowaniem ilościowym i jakościowym gatunków charakterystycznych, zastępowanych gatunkami przechodzącymi z innych zbiorowisk roślinnych. W związku z występującymi zaburzeniami istnieje konieczność ekstensywnego użytkowania kośnego, przy czym należy pamiętać, iż zarówno zbyt mała, jak i zbyt duża (a także prowadzona w niewłaściwych terminach) częstotliwość działań lub też ich zaniechanie może prowadzić do utraty niektórych cech siedliska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie istniejące; – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne
	brak lub sporadyczne użytkowanie uruchomiło sukcesję o różnej skali natężenia. Objawia się to ustępowaniem ilościowym i jakościowym gatunków charakterystycznych dla siedliska staroduba łąkowego, zastępowanych gatunkami przechodzącymi z innych zbiorowisk roślinnych. W toku kolejnych	<ul style="list-style-type: none"> – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie istniejące

Zagrożenie	Opis zagrożenia	Przedmiot ochrony
	etapów sukcesji może dojść do zmniejszenia się liczebności staroduba, a nawet do jego całkowitego zanik	
K02.02 Nagromadzenie materii organicznej	brak lub sporadyczne koszenie i tym samym pozyskiwanie siana, sprawia, że w obrębie siedliska gromadzi się znaczna ilość martwej materii (obumarłe pędy, liście), zmienia pH i wilgotność podłoża. Zwiększająca się z roku na rok jego warstwa utrudnia lub uniemożliwia kiełkowanie roślin oraz zacięcia gatunki pokrojowo niskie rosnące w niższych warstwach runi, które ustępują jako pierwsze	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>) - zagrożenie istniejące; – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) - zagrożenie potencjalne
M02.03 Zmniejszenie populacji lub wyginięcie gatunku	brak działań z zakresu czynnej ochrony i sukcesja mogą doprowadzić do zaniku gatunku w obszarze Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> – Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (<i>Ostericum palustre</i>) – zagrożenie potencjalne

Zidentyfikowane zagrożenia wskazują, że kluczowe znaczenie dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków na obszarze Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” ma utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk, ograniczenie przekształceń siedlisk oraz zachowanie odpowiednich warunków wodnych. Największe ryzyko wiąże się z zaniechaniem użytkowania rolniczego, sukcesją roślinną, zmianami stosunków wodnych oraz potencjalną presją inwestycyjną.

Projekt Planu Ogólnego gminy Przeworsk uwzględnia powyższe uwarunkowania poprzez odpowiednie kształtowanie struktury przestrzennej, w szczególności poprzez wyznaczenie strefy otwartej, bez profilu dodatkowego (ISO), w której nie dopuszcza się lokalizacji nowej zabudowy. Rozwiązanie to skutecznie ogranicza możliwość przekształceń terenów cennych przyrodniczo.

Podsumowując, wprowadzone w Planie rozwiązania nie powodują zwiększenia istniejących zagrożeń dla obszaru Natura 2000, a przyjęte kierunki zagospodarowania przestrzennego pozostają zgodne z celami jego ochrony. Zaś realizacja ustaleń Planu – przy zachowaniu przepisów odrębnych, w tym dotyczących ochrony przyrody – nie powinna negatywnie oddziaływać na przedmioty ochrony tego obszaru.

6. Waloryzacja przyrodnicza terenu objętego projektem Planu

Waloryzacja przyrodnicza stanowi istotny element oceny środowiska, którego celem jest identyfikacja oraz ocena wartości przyrodniczej poszczególnych elementów przestrzeni, a także wskazanie obszarów o różnym stopniu wrażliwości ekologicznej i odporności na przekształcenia wynikające z planowanego zagospodarowania. Proces ten umożliwia określenie terenów o najwyższym znaczeniu przyrodniczym, wymagających szczególnej ochrony, oraz obszarów, które mogą zostać przeznaczone pod rozwój funkcji osadniczych i gospodarczych bez istotnego ryzyka degradacji środowiska.

Gmina Przeworsk położona jest w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w obrębie mezoregionu Pogórza Rzeszowskiego oraz Kotliny Sandomierskiej. Jej krajobraz ma charakter rolniczy, z wyraźnie zaznaczonymi dolinami rzecznyymi Wisłoka i Mlecзки oraz ich dopływów. Ukształtowanie terenu jest zróżnicowane – od płaskich i falistych wysoczyzn po stoki dolin rzecznych i wąwozy lessowe, co wpływa na zróżnicowanie warunków przyrodniczych i podatność na procesy geomorfologiczne.

Środowisko przyrodnicze gminy ma charakter w znacznym stopniu przekształcony antropogenicznie, jednak zachowuje istotne elementy struktury ekologicznej. Dominują użytki rolne, uzupełnione o łąki i pastwiska w dolinach cieków wodnych, zadrzewienia śródpolne oraz niewielkie kompleksy leśne. Szczególne znaczenie przyrodnicze mają doliny Wisłoka pełniące funkcję korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym i dolina Mlecзки (korytarz o znaczeniu lokalnym), a także obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”.

Przeprowadzona waloryzacja przyrodnicza obejmuje analizę wartości ekologicznej, biologicznej i krajobrazowej poszczególnych typów terenów w granicach gminy. W trakcie prac uwzględniono m.in.:

- naturalność i stopień przekształcenia siedlisk,
- różnorodność biologiczną i obecność elementów przyrodniczych o znaczeniu lokalnym,
- funkcję ekologiczną w systemie przestrzennym (ciągłość korytarzy, retencja wód),
- znaczenie dla kształtowania mikroklimatu, ochrony gleb i wód,
- walory estetyczne i krajobrazowe.

W wyniku przeprowadzone oceny wyróżniono trzy poziomy wartości przyrodniczej: wysoką – obejmującą obszary dolin rzecznych i terenów podmokłych, średnią – przypisaną łąkom, pastwiskom i zadrzewieniom śródpolnym, niską – odnoszącą się do terenów zabudowanych, infrastrukturalnych i intensywnie rolniczych.

Uzyskana ocena stanowi punkt wyjścia do dalszych analiz środowiskowych, w tym do określenia stref o różnej wrażliwości ekologicznej oraz sformułowania rekomendacji planistycznych dotyczących zasad ochrony zasobów przyrodniczych i kierunków zrównoważonego

rozwoju przestrzennego. Dla syntetycznego przedstawienia wyników waloryzacji opracowano tabelę 10 – „Waloryzacja przyrodnicza gminy Przeworsk”, obejmującą typy terenów występujących w gminie, ich charakterystykę przyrodniczą, ocenę wartości oraz sposób uwzględnienia w projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk. Zestawienie to pozwala w sposób czytelny porównać jednostki przestrzenne pod względem znaczenia ekologicznego, funkcji środowiskowych i wartości przyrodniczej i odporności na przekształcenia antropogeniczne.

Tab. 10. Waloryzacja przyrodnicza gminy Przeworsk

Typ terenu	Charakterystyka przyrodnicza	Wartość przyrodnicza	Sposób uwzględnienie w projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk
Obszar Natura 2000 „Starodub w Pelkiniach”	Chronione prawnie cenne siedliska łąkowe i gatunki chronione	Wysoka	Strefa otwarta (1SO), brak możliwości nowej zabudowy
Doliny Wisłoka i Mleczi	Tereny zalewowe, łąki, siedliska wilgotne; kluczowe korytarze ekologiczne	Wysoka	Ujęte w strefie otwartej (SO) z zakazem zabudowy; zachowana funkcja przyrodnicza dolin; w uzasadnieniu Planu wskazano utrzymanie ciągłości przyrodniczej i ograniczenie przekształceń.
Łąki i pastwiska w dolinach oraz obniżeniach terenu	Półnaturalne siedliska o wysokiej różnorodności biologicznej; pełnią funkcję filtracyjną i retencyjną.	Wysoka / Średnia	Częściowo włączone do strefy otwartej (SO); (z wyjątkiem obszarów już zagospodarowanych i sąsiadujących z różnymi formami zagospodarowania) generalnie zachowując ekstensywny charakter użytkowania
Niewielkie doliny dopływów Mleczi – np. Nowosiółki, Potok Mirociński czy Strzygonka	Siedliska o charakterze naturalnym i półnaturalnym, które ze względu na swoje położenie – często w obrębie lub w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej – są narażone na silną presję antropogeniczną. Jednocześnie pełnią istotną funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych, wspierających migrację gatunków oraz retencję wód.	Wysoka / Średnia	Tereny te częściowo włączono do stref otwartych (SO), jednak częściej wyznaczono je jako strefy zieleni i rekreacji (SN) lub – w przypadku niewielkich powierzchni i znacznego przekształcenia – pozostawiono w istniejących strefach funkcjonalnych. Przyjęte rozwiązania sprzyjają zachowaniu ich ekstensywnego charakteru użytkowania oraz funkcji przyrodniczych oraz estetycznych.
Zadrzewienia śródpolne i przydrożne	Elementy struktury ekologicznej krajobrazu; istotne dla migracji gatunków i retencji krajobrazowej.	Średnia / Wysoka	Zachowane w strukturze stref otwartych; plan dopuszcza ich rozwój jako elementów zieleni izolacyjnej i powiązań ekologicznych.
Kompleksy leśne (lasy ochronne i, zadrzewienia)	Naturalne lub półnaturalne zbiorowiska leśne o funkcjach ochronnych i krajobrazowych..	Wysoka	Przeznaczone do utrzymania funkcji leśnej; objęte strefą SO – bez możliwości zabudowy; w planie zachowano ciągłość z terenami zieleni.
Mozaika pól uprawnych	Dominujący element krajobrazu; środowisko antropogeniczne z zachowanymi fragmentami miedz i dróg polnych.	Średnia	Ujęte w strefie rolniczej SO; plan promuje utrzymanie rolniczego charakteru i dopuszcza modernizację rolnictwa bez intensywnej urbanizacji.
Tereny zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej	Obszary przekształcone, z udziałem zieleni przydomowej; lokalnie o walorach krajobrazowych	Niska / Średnia	Ujęte w strefach mieszkaniowych (SM, SZ); plan określa podstawowe parametry urbanistyczne i minimalny udział powierzchni biologicznie
Tereny infrastrukturalne	Powierzchnie uszczelnione o niskich walorach ekologicznych; lokalnie stanowią bariery ekologiczne.	Niska	Uwzględnione jako strefa komunikacyjna (SK); plan przewiduje zielen izolacyjną i minimalizację przekształceń terenowych.

Typ terenu	Charakterystyka przyrodnicza	Wartość przyrodnicza	Sposób uwzględnienie w projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk
Tereny OZE	Obszary otwarte, zlokalizowane poza zwartą zabudową, potencjalnie oddziałujące na elementy środowiska, w szczególności faunę (np. ptaki i drobne ssaki) i florę.	Średnia	W Planie dopuszczono lokalizację instalacji fotowoltaicznych na gruntach o niższej przydatności rolniczej (klasy IV–VI), niewymagających wycinki drzew. Lokalizacja tych instalacji odbywa się z uwzględnieniem odpowiednich odległości od zabudowy oraz ograniczeń wynikających z uwarunkowań środowiskowych, co minimalizuje ich wpływ na otoczenie.
Tereny zieleni naturalnej i nieużytki ekologiczne	Półnaturalne siedliska sukcesyjne; potencjalne refugia drobnej fauny.	Średnia / Wysoka	Ujęte w strefach otwartych (SO) oraz zieleni naturalnej (SN); plan przewiduje zachowanie ich charakteru i powiązań przyrodniczych.

Przeprowadzona waloryzacja wskazuje, że najwyższą wartość przyrodniczą na terenie gminy Przeworsk posiadają doliny rzek Wisłoka i Mleczy, obszary łąkowo-pastwiskowe oraz obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”. Tereny te charakteryzują się wysoką wrażliwością na przekształcenia i pełnią kluczowe funkcje ekologiczne, w tym retencyjne, siedliskowe i korytarzowe. W związku z tym w projekcie Planu przyjęto rozwiązania zapewniające zachowanie ciągłości przyrodniczej, ograniczenie urbanizacji w strefach dolinnych oraz utrzymanie ekstensywnego charakteru użytkowania terenów.

Z kolei tereny rolnicze o intensywnym użytkowaniu oraz obszary zabudowane i infrastrukturalne cechują się niższą wartością przyrodniczą, ale większą odpornością na przekształcenia. Umożliwia to ich dalsze zagospodarowanie w sposób kontrolowany, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie obszary te mogą pełnić funkcję kompensacyjną i wspierającą system przyrodniczy gminy, poprzez rozwój zieleni urządzonej, nasadzenia izolacyjne, tworzenie pasów roślinności przydrożnej oraz małych form retencji wodnej.

Generalni zróżnicowanie wartości przyrodniczej i odporności środowiska w obrębie gminy Przeworsk stanowi podstawę do zrównoważonego kształtowania struktury przestrzennej, w której rozwój funkcji osadniczych i gospodarczych odbywa się z poszanowaniem uwarunkowań przyrodniczych, krajobrazowych i ekologicznych.

7. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektu Planu, w szczególności dotycząca obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody

Na terenie gminy Przeworsk występuje jedna forma ochrony przyrody określone w art. 6 *ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2025 r. poz. 884 ze zm.)*. Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), obejmujący cenne siedliska łąkowe oraz stanowiska chronionych gatunków roślin, w tym staroduba łąkowego. Ponadto istotnym elementem systemu przyrodniczego gminy są doliny rzek Wisłoka i Mleczki, pełniące funkcję korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Obecność tych obszarów powoduje konieczność szczególnego uwzględnienia problemów ochrony środowiska w procesie planowania przestrzennego. Do najważniejszych zagrożeń należą:

- presja inwestycyjna i możliwość wprowadzania zabudowy na terenach cennych przyrodniczo,
- przekształcenia siedlisk łąkowych wynikające ze zmiany sposobu użytkowania gruntów (zaniechanie koszenia, przekształcenia w grunty orne),
- zmiany stosunków wodnych w dolinach rzecznych,
- fragmentacja siedlisk oraz ograniczenie ciągłości korytarzy ekologicznych,
- sukcesja roślinna i ekspansja gatunków inwazyjnych.

Natomiast ze względu na uwarunkowania i zagospodarowanie w projekcie Planu Ogólnego gminy Przeworsk wyznaczono strefy planistyczne określające przeznaczenie i zasady zagospodarowania przestrzeni, w tym:

SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,

SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,

SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,

SU – strefa usługowa,

SP – strefa gospodarcza

SR – strefa produkcji rolniczej

SI – strefa infrastrukturalna,

SN – strefa zieleni i rekreacji,

SC – strefa cmentarzy

SG - strefa górnictwa

SO – strefa otwarta,

SK – strefa komunikacyjna,

Co istotne wyznaczenie stref związanych z rozwojem zabudowy może potencjalnie wiązać się z ryzykiem:

- zwiększenia presji urbanizacyjnej na tereny otwarte i utratą bioróżnorodności,
- lokalnych przekształceń stosunków wodnych i degradacji ekosystemów,,
- fragmentacji siedlisk i pogorszenia warunków migracji gatunków,
- zakłóceniem równowagi ekologicznej i pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych w przypadku niewłaściwego użytkowania terenów rolnych.

Jednakże projekt Planu uwzględnia uwarunkowania wynikające z występowania obszarów chronionych i wprowadza rozwiązania minimalizujące potencjalne oddziaływania. W szczególności:

- obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” został przypisany do strefy otwartej (SO) bez profilu dodatkowego, co wyklucza lokalizację nowej zabudowy i ogranicza presję inwestycyjną,
- doliny Wisłoka i Mlecзки oraz ich dopływów objęto ochroną poprzez utrzymanie terenów otwartych i ograniczenie możliwości zabudowy,
- wprowadzono w terenach już zagospodarowanych strefy zieleni i rekreacji (SN), które pełnią funkcję buforową i wspierają ciągłość powiązań przyrodniczych,
- zachowano zadrzewienia śródpolne i inne elementy struktury ekologicznej krajobrazu.

Przyjęte rozwiązania są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniają potrzebę ochrony różnorodności biologicznej, krajobrazu i funkcji ekologicznych przestrzeni.

Podsumowując, istniejące problemy ochrony środowiska w gminie Przeworsk związane są przede wszystkim z presją antropogeniczną na obszary cenne przyrodniczo oraz z przekształceniami siedlisk wynikającymi z działalności rolniczej i zmian użytkowania gruntów. Projekt Planu Ogólnego uwzględnia te uwarunkowania i nie powoduje zwiększenia zagrożeń dla obszarów chronionych, w tym dla obszaru Natura 2000. Przyjęte rozwiązania przestrzenne sprzyjają zachowaniu ciągłości systemu przyrodniczego oraz ograniczeniu negatywnego wpływu planowanego zagospodarowania na środowisko.

7.1. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań generowanych ustaleniami projektu Planu na zasoby, twory i składniki przyrody, a także cele ochrony przyrody wymienione w art. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Obszar objęty projektem Planu zlokalizowany jest w granicach jednej formy ochrony przyrody – specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050). W związku z tym ocena oddziaływań ustaleń projektu Planu wymaga uwzględnienia zarówno ogólnych celów ochrony przyrody określonych w ustawie o ochronie przyrody, jak i szczegółowych

uwarunkowań wynikających z planu zadań ochronnych ustanowionego dla tego obszaru. Zaś zgodnie z art. 2 ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1478 z późn. zm), ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody:

- 1) dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- 2) roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- 3) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- 4) siedlisk przyrodniczych;
- 5) siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- 7) krajobrazu;
- 8) zieleni w miastach i wsiach;
- 9) zadrzewień.

Identyfikację, analizę i ocenę oddziaływań wynikających z ustaleń projektu Planu na zasoby, twory i składniki przyrody przedstawiono w tabeli 11.

Tab. 11. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań na zasoby, twory i składniki przyrody generowanych ustaleniami projektu Planu

Zasoby, twory i składniki przyrody	Ocena realizacji celów ochrony przyrody w projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk
Dziko występujące rośliny, zwierzęta i grzyby	Na terenie gminy dominują siedliska przekształcone antropogenicznie – głównie grunty orne, łąki i zadrzewienia śródpolne. Występują tu gatunki typowe dla krajobrazu rolniczego. Ustalenia Planu nie powodują bezpośredniego zagrożenia dla tych organizmów, jednak lokalne przekształcenia terenów mogą ograniczać dostępność siedlisk. Wprowadzenie obowiązku zachowania minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej ogranicza skalę negatywnych oddziaływań.
Rośliny, zwierzęta i grzyby objęte ochroną gatunkową	Na terenie gminy występuje gatunek objęty ochroną w ramach obszaru Natura 2000 – starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>). Potencjalne zagrożenia dla tego gatunku związane są głównie z zaniechaniem użytkowania łąk, sukcesją roślinną oraz zmianami stosunków wodnych. Ustalenia Planu nie wprowadzają nowej zabudowy w obrębie obszaru Natura 2000, co ogranicza ryzyko negatywnych oddziaływań i pozostaje zgodne z działaniami ochronnymi określonymi w planie zadań ochronnych.
Zwierzęta prowadzące wędrowny tryb życia	Na terenie gminy występują głównie ptaki polne oraz drobne ssaki korzystające z dolin cieków i zadrzewień śródpolnych jako lokalnych korytarzy ekologicznych. Plan utrzymuje ich ciągłość poprzez zachowanie stref otwartych (SO) oraz ograniczenie przekształceń wzdłuż cieków wodnych.
Siedliska przyrodnicze	Na terenie gminy występują siedliska przyrodnicze objęte ochroną w ramach obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”, w szczególności zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (6410) oraz świeże łąki użytkowane ekstensywnie (6510). Zgodnie z planem zadań ochronnych ich zachowanie wymaga utrzymania ekstensywnego użytkowania oraz przeciwdziałania sukcesji roślinnej. Ustalenia Planu, poprzez ograniczenie zabudowy i zachowanie terenów otwartych, sprzyjają utrzymaniu tych siedlisk.

Siedliska zagrożone wyginięciem, rzadkie i chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów	Najcenniejszym elementem przyrodniczym jest populacja staroduba łąkowego, której trwałość uzależniona jest od właściwego użytkowania siedlisk. Projekt Planu nie generuje nowych zagrożeń w tym zakresie, a przyjęte rozwiązania przestrzenne są zgodne z celami ochrony obszaru Natura 2000.
Twory przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalne szczątki roślin i zwierząt	Na terenie gminy nie występują pomniki przyrody ani inne formy ochrony indywidualnej odnoszące się do tworów przyrody żywej i nieożywionej, w tym stanowiska geologiczne lub paleontologiczne wymagające szczególnej ochrony. W związku z tym ustalenia projektu Planu nie odnoszą się do konieczności ochrony tego typu elementów środowiska i nie powodują zagrożeń dla ich zachowania..
Krajobrazu	Gmina charakteryzuje się krajobrazem rolniczym z mozaiką pól, łąk i zadrzewień. Ustalenia Planu utrzymują jego strukturę oraz ograniczają rozpraszanie zabudowy. Zaś wyznaczone strefy otwarte pełnią funkcję ochronną dla krajobrazu i systemu przyrodniczego.
Zieleń w miastach i wsiach	Zieleń ma głównie charakter przydomowy i funkcjonalny. Plan przewiduje utrzymanie minimalnego udziału terenów biologicznie czynnych oraz rozwój zieleni urządzonej w przestrzeni publicznej (np. place, zieleń izolacyjna).
Zadrzewienia	Zadrzewienia śródpolne, przydrożne i dolinne pełnią funkcje ekologiczne i krajobrazowe. Plan nakłada obowiązek ich zachowania oraz promuje wprowadzanie nowych nasadzeń kompensacyjnych.

Natomiast zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody celem ochrony przyrody jest:

- 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- 2) zachowanie różnorodności biologicznej,
- 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- 5) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień,
- 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Analizę wpływu ustaleń projektu Planu na realizację celów ochrony przyrody, określonych w art. 2 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, przedstawiono w tabeli 12.

Tab. 12. Wnioskowanie czy ustalenia projektu Planu mają wpływ na realizację celów ochrony przyrody wymienionych w art. 2, ust. 2 ustawy o ochronie przyrody

Cele ochrony przyrody	Ocena realizacji celów ochrony przyrody w projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk
Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów	Ustalenia Planu sprzyjają utrzymaniu procesów ekologicznych poprzez zachowanie dolin rzecznych, zadrzewień i terenów otwartych (SO). Plan ogranicza zabudowę w obszarach o znaczeniu przyrodniczym i utrzymuje ciągłość lokalnych powiązań ekologicznych, sprzyjając utrzymaniu procesów ekologicznych poprzez zachowanie terenów otwartych oraz ograniczenie zabudowy w obszarach cennych przyrodniczo, co jest zgodne z planem zadań

	ochronnych dla obszaru Natura 2000
Zachowanie różnorodności biologicznej	Plan zakłada ochronę mozaikowego krajobrazu rolniczego, co sprzyja utrzymaniu siedlisk dla ptaków, płazów i drobnych ssaków jak również chroni siedliska łąkowe oraz ogranicza presję inwestycyjną, co sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej.
Zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego	Na terenie gminy brak jest formacji geologicznych i stanowisk paleontologicznych wymagających szczególnej ochrony w tym zakresie.
Zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony	Plan utrzymuje powiązania ekologiczne wzdłuż rzek i zadrzewień śródpolnych, które stanowią korytarze migracyjne. Ograniczenie zabudowy w strefach przyrodniczo czynnych sprzyja zachowaniu lokalnych populacji gatunków. Ustalenia Planu sprzyjają również zachowaniu populacji staroduba łąkowego poprzez ochronę jego siedlisk i brak dopuszczenia zabudowy w obszarze Natura 2000.
Ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień	Plan wprowadza ustalenia ograniczające rozpraszanie zabudowy i wspierające zachowanie krajobrazu rolniczego. Zaś w strefach mieszkaniowych przewidziano utrzymanie minimalnego udziału terenów biologicznie czynnych.
Utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody	Plan nie przewiduje zabudowy w dolinach cieków ani na terenach podmokłych, co sprzyja zachowaniu siedlisk wilgotnych i roślinności łąkowej. Daje również również możliwość nasadzeń kompensacyjnych i rozwój zieleni izolacyjnej. Ponadto plan jest zgodny z działaniami ochronnymi wskazanymi w planie zadań ochronnych – w szczególności w zakresie utrzymania użytkowania łąk i ograniczenia sukcesji.
Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody	Chociaż Plan nie ma bezpośrednich narzędzi edukacyjnych, przy czym jego ustalenia poprzez promowanie rozwiązań przyjaznych środowisku – w tym odnawialnych źródeł energii i zielonej infrastruktury – wspierają postawy proekologiczne i świadomość środowiskową mieszkańców.

Przeprowadzone analizy wykazała, że ustalenia projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk pozostają w zgodzie z celami i zasadami ochrony przyrody określonymi w art. 2 ustawy o ochronie przyrody. Ponadto ustalenia projektu Planu pozostają zgodne z celami ochrony przyrody określonymi w ustawie o ochronie przyrody oraz z ustaleniami planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”.

Generalnie projekt Planu nie wprowadza nowych zagrożeń dla przedmiotów ochrony, a przyjęte rozwiązania przestrzenne – w szczególności zachowanie stref otwartych i ograniczenie zabudowy – sprzyjają utrzymaniu właściwego stanu siedlisk oraz ochronie staroduba łąkowego. Dodatkowo plan utrzymuje i wzmacnia podstawowe elementy lokalnego systemu przyrodniczego – w szczególności ciągłość korytarzy ekologicznych w dolinach rzek Wisłoka i Mlecзки, zadrzewienia śródpolne oraz tereny zieleni naturalnej. Dzięki wprowadzeniu stref otwartych (SO) i ograniczeniu zabudowy w obszarach przyrodniczo wrażliwych, dokument zapewnia ochronę różnorodności biologicznej, stabilność procesów ekologicznych i zachowanie charakterystycznego krajobrazu rolniczego gminy.

Z ustaleń Planu wynika, że nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ani pogorszenia warunków bytowania gatunków roślin i zwierząt. Wręcz

przeciwnie – poprzez zapisy dotyczące zachowania terenów biologicznie czynnych, rozwoju zieleni urządzonej i zielonej infrastruktury. Jednoznacznie dokument wspiera poprawę jakości środowiska oraz łagodzenie skutków antropopresji.

W konsekwencji należy uznać, że realizacja ustaleń Planu nie będzie powodować negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000, a przyjęte kierunki zagospodarowania przestrzennego pozostają zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz wymaganiami ochrony przyrody.

7.2. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań generowanych ustaleniami projektu Planu na ochronę przyrody oraz cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), w tym jego integralność oraz powiązania z innymi obszarami.

Obszar objęty projektem Planu częściowo znajduje się w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), wyznaczonego na podstawie dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG. Dla obszaru tego obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 6 października 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Starodub w Pełkiniach (PLH180050), które określa cele ochrony, przedmioty ochrony oraz identyfikuje istniejące i potencjalne zagrożenia.

Analizę oddziaływań ustaleń projektu Planu przeprowadzono w odniesieniu do zagrożeń wskazanych w planie zadań ochronnych. Szczegółowe zestawienie powiązań pomiędzy zidentyfikowanymi zagrożeniami a potencjalnymi oddziaływaniami wynikającymi z realizacji Planu przedstawiono w tab. 13.

Tab. 13. Identyfikacja oddziaływań projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk na obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050) w odniesieniu do zagrożeń określonych w planie zadań ochronnych

Zagrożenie istniejące i potencjalne (kod)	Opis zagrożenia	Przedmiot ochrony	Oddziaływania związane z realizacją projektu Planu
Usuwanie trawy pod grunty orne (A02.03)	Przekształcanie łąk w grunty orne, prowadzące do utraty siedlisk	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Plan nie dopuszcza przekształceń w granicach obszaru Natura 2000; brak oddziaływania
Zaniechanie / brak koszenia (A03.03)	Zarzucenie użytkowania łąk prowadzące do ich degradacji	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>); Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	Plan sprzyja utrzymaniu funkcji rolniczej; oddziaływanie pośrednio pozytywne

Zagrożenie istniejące i potencjalne (kod)	Opis zagrożenia	Przedmiot ochrony	Oddziaływania związane z realizacją projektu Planu
Nawożenie (A08)	Wzrost żyzności siedlisk i zmiany składu gatunkowego	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>);	Plan nie promuje intensyfikacji rolnictwa; brak istotnego oddziaływania
Zalesianie terenów otwartych (B01)	Przekształcanie łąk w tereny leśne	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>); Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	Plan utrzymuje funkcję otwartą (SO); brak oddziaływania
Zabudowa rozproszona (E01.03)	Wprowadzanie zabudowy powodujące degradację siedlisk	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>);	Plan wyklucza zabudowę; oddziaływanie eliminowane
Obce gatunki inwazyjne (I01)	Wypieranie gatunków rodzimych	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>); Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	Brak bezpośredniego wpływu Planu; oddziaływanie neutralne
Problematyczne gatunki rodzime (I02)	Ekspansja gatunków dominujących	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>); Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	Plan sprzyja utrzymaniu użytkowania; ograniczenie zagrożenia
Wypalanie (J01.01)	Niszczenie roślinności i fauny	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>);	Zagrożenie niezależne od Planu
Zmiany stosunków wodnych (J02)	Przekształcenia hydrologiczne siedlisk	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>); Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	Plan nie ingeruje w stosunki wodne; brak oddziaływania
Sukcesja (K02.01)	Zarastanie siedlisk i zmiana składu gatunkowego	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>); Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	Plan sprzyja utrzymaniu użytkowania; oddziaływanie ograniczające
Nagromadzenie materii organicznej (K02.02)	Akumulacja biomasy i degradacja siedlisk	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>);	Pośrednio ograniczane przez utrzymanie użytkowania
Zmniejszenie populacji gatunku (M02.03)	Ryzyko zaniku staroduba łąkowego	Starodub łąkowy (<i>Angelica palustris</i>)	Brak negatywnego wpływu; Plan zachowuje warunki siedliskowe

Przeprowadzona analiza wykazała, że ustalenia projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk nie generują oddziaływań, które mogłyby powodować pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych ani zagrożenie dla populacji gatunku stanowiącego przedmiot ochrony. W szczególności Plan nie przewiduje lokalizacji nowej zabudowy w granicach obszaru Natura 2000, co eliminuje ryzyko

wystąpienia zagrożeń związanych z zabudową rozproszoną (E01.03) oraz przekształceniami użytkowania gruntów. Ustalenia Planu nie powodują również intensyfikacji rolnictwa, w tym nawożenia (A08), ani zmian stosunków wodnych (J02), które mogłyby negatywnie wpływać na siedliska wilgotne. Jednocześnie brak ingerencji w sposób użytkowania terenów sprzyja zachowaniu ich obecnego charakteru oraz utrzymaniu warunków siedliskowych właściwych dla chronionych zbiorowisk łąkowych.

Jednocześnie zidentyfikowane w planie zadań ochronnych kluczowe zagrożenia, takie jak zaniechanie użytkowania (A03.03), sukcesja (K02.01), nagromadzenie materii organicznej (K02.02) czy ekspansja gatunków inwazyjnych (I01) i rodzimych (I02), mają charakter niezależny od ustaleń planistycznych i wynikają głównie z procesów przyrodniczych oraz zmian w gospodarowaniu rolniczym.

Generalnie realizacja ustaleń projektu Planu nie wpłynie negatywnie na integralność obszaru Natura 2000, rozumianą jako spójność strukturalna i funkcjonalna siedlisk oraz zdolność do utrzymania właściwego stanu ochrony gatunków i siedlisk. Zachowanie obszaru w strefie otwartej (SO), bez możliwości lokalizacji zabudowy, sprzyja utrzymaniu ciągłości przestrzennej siedlisk łąkowych oraz ogranicza ryzyko ich fragmentacji. Tym samym nie przewiduje się zaburzeń procesów ekologicznych warunkujących trwałość przedmiotów ochrony.

Obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” pełni istotną funkcję lokalnego siedliska przyrodniczego, jednak nie stanowi elementu głównych korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadregionalnym. Ustalenia projektu Planu nie powodują przerwania powiązań przyrodniczych ani ograniczenia funkcjonowania lokalnych struktur ekologicznych. Aczkolwiek zachowanie terenów otwartych oraz brak presji urbanizacyjnej sprzyjają utrzymaniu ciągłości powiązań przyrodniczych w skali lokalnej.

*Przeprowadzona analiza wykazała, że ustalenia projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk są zgodne z celami ochrony oraz ustaleniami planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050). Realizacja Planu nie będzie powodować znaczących negatywnych oddziaływań na siedliska przyrodnicze (6410, 6510) ani na populację staroduba łąkowego (*Angelica palustris*) i nie naruszy integralności obszaru oraz nie wpłynie negatywnie na spójność sieci Natura 2000.*

7.3. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań generowanych ustaleniami projektu Planu na ochronę przyrody oraz korytarze ekologiczne migracji dużych ssaków.

Na obszarze objętym projektem Planu Ogólnego Gminy Przeworsk oraz w jego sąsiedztwie zidentyfikowano przebieg korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym – KPd-6A „Dolina dolnego Wisłoka”, należącego do krajowej sieci korytarzy ekologicznych. Korytarz ten został

wyznaczony w ramach opracowania pt. „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Jędrzejewski i in., 2005), wykonanego przez Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży, a jego przebieg został następnie zaktualizowany przez Instytut Biologii Ssaków PAN w latach 2010–2012.

Korytarze ekologiczne pełnią istotną funkcję w zachowaniu spójności przestrzennej populacji zwierząt, umożliwiając migrację, wymianę genetyczną oraz dostęp do siedlisk. W szczególności mają znaczenie dla dużych ssaków, takich jak jeleń, sarna, dzik czy drapieżniki. Jednocześnie stanowią istotny element systemu przyrodniczego, a jego zachowanie ma bezpośrednie znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej oraz utrzymania procesów ekologicznych

Analiza ustaleń projektu Planu wykazała, że:

- nie przewiduje się lokalizacji nowych elementów zagospodarowania mogących stanowić istotne bariery migracyjne,
- zachowana zostaje ciągłość terenów otwartych oraz dolinnych,
- nie wprowadza się nowych przedsięwzięć liniowych o charakterze fragmentującym przestrzeń.

W związku z powyższym nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na funkcjonowanie korytarza ekologicznego KPd-6A „Dolina dolnego Wisłoka”. Ustalenia projektu Planu nie pogarszają drożności korytarza ekologicznego, rozumianej jako możliwość swobodnego przemieszczania się organizmów oraz zachowanie ciągłości powiązań przyrodniczych. Zaś integralność korytarza ekologicznego, rozumiana jako zachowanie jego ciągłości strukturalnej i funkcjonalnej, nie zostanie naruszona, co potwierdziła również analiza oddziaływaniem infrastruktury liniowej na migrację zwierząt przedstawiona w rozdziale 2.2.4.

Podsumowując, projekt Planu, poprzez utrzymanie dominującej strefy otwartej (SO) oraz ograniczenie presji urbanizacyjnej, sprzyja zachowaniu jego funkcji ekologicznych.

7.4. Wnioskowanie czy ustalenia projektu Planu nie spowodują działań wymienionych w art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody oraz czy nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 34 ww. ustawy

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.), *Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:*

- 1) *pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub*
- 2) *wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- 3) *pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

Ponadto projekty dokumentów planistycznych, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie.

Przy czym na obszarze objętym projektem Planu występuje specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050). Ale jak wykazano w rozdziale 7.2 niniejszego opracowania, ustalenia projektu Planu nie przewidują działań mogących prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych ani negatywnego oddziaływania na gatunki stanowiące przedmiot ochrony tego obszaru.

Projekt Planu nie przewiduje realizacji inwestycji mogących:

- powodować przekształcenia siedlisk przyrodniczych (6410, 6510),
- wpływać negatywnie na populację staroduba łąkowego (*Angelica palustris*),
- naruszać integralność obszaru Natura 2000 ani jego powiązań przyrodniczych.

Przeciwnie, ustalenia Planu uwzględniają konieczność zachowania ciągłości ekologicznej oraz ograniczenia presji inwestycyjnej poprzez utrzymanie strefy otwartej (SO) wykluczającej możliwości zabudowy w granicach obszaru Natura 2000 z wyjątkiem terenów już zainwestowanych na jego obrzeżach. Jednocześnie, jak wykazano w rozdziale 7.3, realizacja ustaleń projektu Planu nie pogarsza drożności korytarzy ekologicznych oraz nie ogranicza możliwości migracji gatunków.

W konsekwencji przeprowadzonej analizy nie stwierdzono przesłanek wskazujących na konieczność zastosowania art. 34 ustawy o ochronie przyrody, który dopuszcza realizację działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000 wyłącznie w szczególnych przypadkach oraz przy zapewnieniu odpowiedniej kompensacji przyrodniczej.

Generalnie na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że ustalenia projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk:

- *nie spowodują działań mogących w sposób znaczący negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 (zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody),*
- *nie powodują konieczności zastosowania trybu określonego w art. 34 ustawy,*
- *pozostają zgodne z celami ochrony przyrody oraz zapewniają zachowanie integralności i spójności systemu przyrodniczego.*

8. Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Zgodnie z *ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688)*, gminy zobowiązane są do uchwalenia planu ogólnego jako nowego, kluczowego aktu planowania przestrzennego. Dokument ten ma zastąpić dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które utraci moc prawną najpóźniej 30 czerwca 2026 r. (zgodnie z art. 65 ust. 1 ww. ustawy).

Wprowadzenie planu ogólnego umożliwi prowadzenie spójnej, transparentnej i zrównoważonej polityki przestrzennej. Jako akt prawa miejscowego, plan ogólny będzie wiążący zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP), jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ) – które będą mogły być wydawane wyłącznie w odniesieniu do terenów wskazanych w planie ogólnym.

W przypadku braku uchwalenia planu ogólnego dla gminy Przeworsk

- niemożliwe będzie uchwalanie nowych MPZP, co wstrzyma procesy planistyczne i inwestycyjne,
- nie będzie można wydawać decyzji WZ, co zablokuje lokalne inwestycje w zabudowie jednorodzinnej, usługowej czy produkcyjnej,
- gmina utraci narzędzie pozwalające na kontrolowanie rozwoju przestrzennego, co może doprowadzić do nieuporządkowanego rozlewania się zabudowy i pogorszenia ładu przestrzennego,
- osłabiona zostanie możliwość ochrony środowiska, gleb, zasobów wodnych i korytarzy ekologicznych, które wymagają odpowiednich strefowania i buforów (np. SO, SN),
- utrudniona będzie realizacja polityki klimatycznej i retencyjnej, zwłaszcza w zakresie ochrony terenów biologicznie czynnych oraz wdrażania rozwiązań adaptacyjnych.

W konsekwencji rozwój przestrzenny gminy ulegnie zahamowaniu lub będzie przebiegał w sposób nieskoordynowany, co może prowadzić do narastania presji na środowisko.

Natomiast z punktu widzenia środowiska przyrodniczego brak realizacji ustaleń projektu Planu może skutkować następującymi tendencjami:

- pogorszeniem ładu przestrzennego – brak jednoznacznych zasad zagospodarowania może prowadzić do chaotycznego rozwoju zabudowy oraz niewłaściwego lokalizowania funkcji kolidujących ze środowiskiem,

- zwiększoną presją na tereny przyrodnicze i rolnicze – brak wyznaczonych stref funkcjonalnych (np. strefy otwartej SO) ograniczy możliwości skutecznej ochrony terenów cennych przyrodniczo, w tym obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”,
- ryzykiem zaburzenia ciągłości korytarzy ekologicznych – brak narzędzi planistycznych może utrudnić zachowanie powiązań przyrodniczych, w tym korytarza ekologicznego „Dolina dolnego Wisłoka”,
- utrudnieniami w ochronie zasobów wodnych i gleb – brak spójnych regulacji przestrzennych może prowadzić do niewłaściwego zagospodarowania terenów wrażliwych, w tym dolin rzecznych i obszarów podmokłych,
- ograniczeniem możliwości wdrażania działań adaptacyjnych do zmian klimatu – w szczególności w zakresie retencji wód, ochrony terenów biologicznie czynnych oraz rozwoju zielonej infrastruktury.

Jednocześnie należy wskazać, że brak planu ogólnego nie wpłynie na funkcjonowanie istniejącego zagospodarowania, jednak znacząco ograniczy możliwość racjonalnego kształtowania przyszłych zmian przestrzennych.

Dodatkowo w warunkach gminy o charakterze rolniczym brak planu ogólnego może dodatkowo prowadzić do narastania konfliktów przestrzennych pomiędzy funkcjami rolniczymi, mieszkaniowymi i usługowymi. Z perspektywy gminy jako zarządcy przestrzeni i dostawcy usług spowoduje trudności w koordynacji rozwoju zabudowy z infrastrukturą techniczną. Prawdopodobnie nastąpi także stopniowej degradacji krajobrazu rolniczego oraz osłabienia jego funkcji przyrodniczych. Zaś w dłuższej perspektywie może to skutkować pogorszeniem stanu środowiska, zmniejszeniem różnorodności biologicznej oraz obniżeniem jakości życia mieszkańców.

Podsumowując, brak realizacji ustaleń projektu Planu Ogólnego prowadziłyby do ograniczenia możliwości skutecznego zarządzania przestrzenią oraz ochrony środowiska. Uchwalenie Planu stanowi zatem nie tylko wymóg ustawowy, ale również kluczowe narzędzie zapewniające zachowanie ładu przestrzennego, ochronę zasobów przyrodniczych oraz realizację zasad zrównoważonego rozwoju.

9. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym realizowana jest w Polsce poprzez implementację odpowiednich aktów prawnych, w tym konwencji, dyrektyw Unii Europejskiej oraz krajowych ustaw i rozporządzeń. Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk, jako akt prawa miejscowego, stanowi narzędzie realizacji polityki przestrzennej zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz celami ochrony środowiska określonymi na poziomie nadrzędnym. Aczkolwiek Plan nie wskazuje konkretnych inwestycji, lecz określa strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz standardów urbanistycznych, co umożliwia kształtowanie ładu przestrzennego przy jednoczesnym zachowaniu wartości przyrodniczych i krajobrazowych.

Przy czym opracowanie Planu Ogólnego odbyło się w ścisłym powiązaniu z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, które określają kierunki ochrony środowiska i rozwoju przestrzennego, Dlatego też ustalenia projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk są zgodne z:

- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (Uchwała Nr XXXVIII/682/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 24 września 2018 r.),
- Polityką Ekologiczną Państwa 2030,
- Programem Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego,
- Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2028,
- Krajowym Programem Ochrony Powietrza,
- Strategicznym planem adaptacji do zmian klimatu (SPA 2020),
- Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej.

Ponadto Projekt Planu został opracowany w zgodzie z celami i zasadami ochrony środowiska wynikającymi z następujących dokumentów i porozumień na szczeblu międzynarodowym:

- Konwencja z Rio de Janeiro z 1992 r. o różnorodności biologicznej,
- Konwencja Ramsarska (1971) o ochronie obszarów wodno-błotnych,
- Konwencja Bońska (1979) o ochronie gatunków migrujących,
- Konwencja Berneńska (1979) o ochronie europejskiej dzikiej przyrody i siedlisk naturalnych,
- Europejska Konwencja Krajobrazowa (Florencja, 2000),
- Dyrektywa 92/43/EWG (Siedliskowa) w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,

- Dyrektywa 2009/147/WE (Ptasia) w sprawie ochrony dzikich ptaków,
- Dyrektywa 2001/42/WE (SEA) w sprawie oceny wpływu planów i programów na środowisko,
- Dyrektywa 2011/92/UE (EIA) dotycząca oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko,
- Dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy.

Realizacja celów zawartych w powyższych aktach i konwencjach międzynarodowych odbywa się w Polsce poprzez wdrażanie ich postanowień do krajowego porządku prawnego. Odbywa się to głównie za pośrednictwem ustaw i rozporządzeń regulujących kwestie ochrony środowiska, planowania przestrzennego, gospodarki wodnej, ochrony przyrody oraz racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych. Najistotniejsze z nich to:

- Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r. poz. 1130),
- Ustawę o ochronie przyrody (Dz.U. z 2023 r. poz. 1336),
- Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478),
- Ustawę o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1024),
- Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 r. poz. 1570),
- Ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.),
- Ustawę o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r. poz. 181).

Wskazane akty prawne stanowią fundament krajowego systemu ochrony środowiska i zostały odzwierciedlone w ustaleniach projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk. Ich zasady przeniesiono na poziom lokalny poprzez rozwiązania planistyczne sprzyjające ochronie zasobów naturalnych, zachowaniu ciągłości przyrodniczej i zapewnieniu ładu przestrzennego.

Z punktu widzenia lokalnych uwarunkowań środowiskowych i przestrzennych, do najważniejszych celów ochrony środowiska w kontekście realizacji projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk należą działania zmierzające do:

- racjonalnego gospodarowania przestrzenią, poprzez wprowadzenie stref planistycznych ograniczających niekontrolowaną urbanizację i utrzymanie funkcji rolniczych na terenach o wysokiej bonitacji,
- ochrona różnorodności biologicznej, w tym siedlisk łąkowych oraz obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” wraz z zachowaniem różnorodności biologicznej i korytarzy ekologicznych, m.in. poprzez ochronę dolin rzecznych, zadrzewień śródpolnych i stref otwartych.
- ochrony zasobów wodnych, w tym unikania zabudowy na terenach zalewowych i promowania działań z zakresu retencji,

- ochrony gleb rolnych i kompleksów leśnych, przez ich przypisanie do stref nieinwestycyjnych i ograniczenie przekształceń,
- kształtowania korzystnego mikroklimatu i jakości powietrza, dzięki zwartej strukturze zabudowy i rozwojowi zieleni izolacyjnej,
- zachowania walorów krajobrazowych i kulturowych, poprzez utrzymanie tradycyjnego układu wsi oraz ochronę panoram i punktów widokowych,
- adaptacji do zmian klimatu, poprzez zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych i rozwój zielonej infrastruktury.

W celu realizacji powyższych założeń projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk przewiduje m.in. utrzymanie i rozwój systemu zieleni oraz jego powiązań przestrzennych, ustanowienie minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej, wyznaczenie buforów ochronnych wokół obiektów potencjalnie uciążliwych, ochronę dolin rzecznych i terenów retencyjnych przed zabudową oraz promowanie odnawialnych źródeł energii przy zachowaniu zasad ochrony krajobrazu.

Podsumowując Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk został opracowany z pełnym poszanowaniem celów i zasad ochrony środowiska obowiązujących na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Ustalenia dokumentu są zgodne z Polityką Ekologiczną Państwa oraz dyrektywami Unii Europejskiej, a jednocześnie uwzględniają lokalne uwarunkowania środowiskowe, przestrzenne i społeczne. Dzięki temu Plan stanowi skuteczne narzędzie wdrażania zasady zrównoważonego rozwoju, zapewniając równowagę między potrzebami społecznymi, gospodarczymi i ekologicznymi oraz stanowiąc podstawę długofalowego, harmonijnego rozwoju przestrzennego gminy.

10. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

Analizę i ocenę przewidywanych oddziaływań na środowisko wynikających z ustaleń projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk przeprowadzono z uwzględnieniem potencjalnych skutków środowiskowych wynikających z realizacji polityki przestrzennej gminy, w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska. Celem analizy jest identyfikacja charakteru, zasięgu i trwałości zmian, jakie mogą wystąpić w środowisku w wyniku wdrożenia ustaleń Planu.

Niniejszą ocenę przeprowadzono, identyfikując prawdopodobne skutki środowiskowe w zależności od:

- rodzaju oddziaływania: bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane;
- trwałości występowania: krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe lub chwilowe;
- zasięgu oddziaływania: lokalne (miejscowe) lub ponadlokalne.

W analizie uwzględniono sposób, w jaki realizacja projektowanych kierunków zagospodarowania przestrzennego może wpływać na: bioróżnorodność, w tym gatunki i siedliska przyrodnicze, ludzi i ich warunki życia, rośliny, zwierzęta i grzyby, wody powierzchniowe i podziemne, powietrze i klimat lokalny, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne, krajobraz, zabytki i dziedzictwo kulturowe, dobra materialne oraz relacje społeczne.

W ocenie skutków środowiskowych przyjęto następującą klasyfikację oddziaływań:

- oddziaływania pozytywne – przynoszące korzystne zmiany w środowisku, np. poprawę ładu przestrzennego, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych, ochronę terenów otwartych czy ograniczenie presji urbanizacyjnej;
- oddziaływania neutralne – niepowodujące odczuwalnych zmian w stanie środowiska, nieistotne z punktu widzenia równowagi ekologicznej;
- oddziaływania negatywne – skutkujące zauważalnymi zmianami w środowisku, takimi jak lokalne przekształcenia powierzchni ziemi, emisja hałasu lub czasowe pogorszenie jakości powietrza, jednak możliwe do ograniczenia poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań planistycznych;

- oddziaływania znacząco negatywne – powodujące trwałe pogorszenie stanu elementów środowiska, utratę walorów przyrodniczych, fragmentację siedlisk czy naruszenie ciągłości ekologicznej.

Na potrzeby niniejszej prognozy oceniono zarówno bezpośrednie skutki wynikające z realizacji nowych funkcji przestrzennych, jak i pośrednie oraz wtórne oddziaływania, które mogą pojawić się w dłuższej perspektywie czasowej w wyniku przekształceń przestrzennych, gospodarczych i społecznych.

Z uwagi na fakt, iż na terenie Gminy Przeworsk występuje obszary Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), ale nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony ani na integralność tego obszaru, co zostało szczegółowo wykazane w rozdziale 7.2 niniejszego opracowania. Ustalenia Planu nie wprowadzają nowych funkcji mogących powodować degradację siedlisk łąkowych ani pogorszenie warunków bytowania staroduba łąkowego (*Angelica palustris*). Zaś sama analiza skupia się zatem na ocenie wpływu ustaleń Planu na środowisko przyrodnicze, krajobrazowe i społeczne w skali regionalnej i lokalnej, z uwzględnieniem ich powiązań z otoczeniem gminy.

Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględnia potrzebę ochrony różnorodności biologicznej poprzez zachowanie i wzmacnianie lokalnego systemu przyrodniczego, w szczególności dolin rzecznych oraz korytarzy ekologicznych wzdłuż rzeki Wisłoka i Mlecзки z jej dopływami. Tereny tych dolin rzecznych zostały przypisane do strefy otwartej (SO), w której obowiązuje zakaz zabudowy trwałej. Takie rozwiązanie zapobiega fragmentacji siedlisk, utracie ciągłości przyrodniczej oraz pogorszeniu warunków migracji zwierząt.

Ponadto na terenach rolnych, również objętych w przeważającej mierze strefą otwartą, dążono do zachowania mozaikowego układu przestrzennego z łąkami, zadrzewieniami śródpolnymi i terenami uprawnymi, co sprzyja utrzymaniu lokalnej bioróżnorodności. Nowe tereny inwestycyjne zostały zlokalizowane głównie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy lub terenów komunikacyjnych, co ogranicza presję urbanizacyjną na obszary przyrodniczo cenne. Plan zasadniczo nie dopuszcza lokalizacji zabudowy w dolinach rzecznych ani na terenach podmokłych, co dodatkowo zabezpiecza siedliska wilgotne, łąkowe oraz siedliska gatunków płazów i ptaków terenów otwartych.

Dla utrzymania równowagi ekologicznej w kolejnych etapach planowania (MPZP, decyzje o warunkach zabudowy) wskazane jest:

- utrzymanie i ochrona zadrzewień śródpolnych, miedz i pasów zieleni przydrożnej,
- zachowanie minimalnych odległości zabudowy od cieków wodnych i terenów zielonych,

- wprowadzanie zieleni kompensacyjnej w miejscach przekształceń oraz kształtowanie powiązań ekologicznych między strefami otwartymi.

Podsumowując, przewiduje się, że oddziaływania na różnorodność biologiczną będą miały charakter: pozytywny lub neutralny, lokalny, długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą mieć charakter lokalny i krótkoterminowy, związany głównie z etapem realizacji inwestycji (np. emisja hałasu lub zapylenie), oraz charakter odwracalny, możliwy do ograniczenia poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych. A jednocześnie przewiduje się wystąpienie oddziaływań pozytywnych, wynikających przede wszystkim z ograniczenia presji urbanizacyjnej, zachowania ciągłości siedlisk oraz wzmocnienia powiązań przyrodniczych.

Oddziaływanie na ludzi

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk będzie oddziaływał na warunki życia mieszkańców głównie w sposób pośredni – poprzez kształtowanie struktury przestrzennej, wyznaczenie terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz określenie zasad lokalizacji poszczególnych funkcji. Ustalenia Planu ograniczają niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy oraz przeciwdziałają konfliktom przestrzennym, w szczególności poprzez rozdzielenie funkcji mieszkaniowych od funkcji potencjalnie uciążliwych. Działania te wpływają pozytywnie na komfort życia mieszkańców, bezpieczeństwo oraz jakość przestrzeni. Jednocześnie Plan umożliwia rozwój gospodarczy gminy przy zachowaniu zasad ochrony środowiska i ładu przestrzennego.

Dodatkowo, projekt uwzględnia i stara się ograniczać ryzyka związane z **hałasem** – przewidując działania minimalizujące ryzyko występowania ponadnormatywnego hałasu, m.in. poprzez:

- dążenie do przestrzennego oddzielenia w miarę możliwości terenów produkcyjnych i infrastrukturalnych od zabudowy mieszkaniowej,
- lokalizowanie obiektów mogących generować hałas w obrębie stref otwartych (SO) lub w sąsiedztwie terenów o zbliżonym charakterze użytkowania,
- zapewnienie pasów zieleni izolacyjnej między strefami o różnej funkcji.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na ludzi będzie miało charakter: pozytywny lub neutralny, długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i krótkoterminowo, głównie na etapie realizacji inwestycji, i mają charakter odwracalny. A jednocześnie przewiduje się wyraźne

oddziaływania pozytywne, związane z poprawą ładu przestrzennego, ograniczeniem konfliktów funkcjonalnych oraz poprawą jakości środowiska i estetyki przestrzeni

Promieniowaniem elektromagnetycznym

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie wprowadza bezpośrednio inwestycji mogących powodować emisję pól elektromagnetycznych, lecz dopuszcza lokalizację infrastruktury technicznej, w tym telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej, o powierzchni nieprzekraczającej 5000 m². Zgodnie z założeniami planu, urządzenia tego typu powinny być sytuowane w strefach otwartych lub w obrębie terenów infrastrukturalnych, co ogranicza narażenie mieszkańców na ich oddziaływanie.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448). W oparciu o obowiązujące przepisy, nie przewiduje się przekroczeń dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego, a lokalizacja nowych źródeł emisji będzie każdorazowo analizowana na etapie projektowym i inwestycyjnym.

Podsumowując, przewiduje się, że oddziaływania związane z promieniowaniem elektromagnetycznym będą miały charakter neutralny, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą mieć charakter lokalny i kontrolowany, związany z funkcjonowaniem infrastruktury technicznej, jednak przy zachowaniu obowiązujących norm nie będą powodować przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z uporządkowania lokalizacji infrastruktury oraz ograniczenia jej kolizji z terenami zabudowy mieszkaniowej.

Zagrożeniem powodziowym

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględnia istniejące uwarunkowania hydrologiczne, w tym występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, związanych głównie z dolinami rzek Wisłok i Mlecza. Ustalenia Planu dostosowują przeznaczenie terenów do tych uwarunkowań, przede wszystkim poprzez przypisanie terenów zagrożonych powodzią do strefy otwartej (SO), w której obowiązuje zakaz lokalizacji nowej zabudowy.

Takie rozwiązanie sprzyja zachowaniu naturalnych funkcji retencyjnych dolin rzecznych, ogranicza presję inwestycyjną oraz minimalizuje ryzyko powodziowe. W przypadkach, gdzie na obszarach zagrożonych powodzią występuje istniejąca zabudowa, Plan odzwierciedla stan zagospodarowania, nie wprowadzając nowych terenów inwestycyjnych, a dalsze zagospodarowanie podlega ograniczeniom wynikającym z przepisów odrębnych, w szczególności ustawy – *Prawo wodne*.

Podsumowując, przewiduje się, że oddziaływania związane z zagrożeniem powodziowym będą miały charakter pozytywny, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne nie są przewidywane, gdyż Plan nie zwiększa ekspozycji terenów na ryzyko powodziowe. A jednocześnie przewiduje się wyraźne oddziaływania pozytywne, wynikające z ograniczenia możliwości zabudowy na terenach zalewowych, zachowania funkcji retencyjnych dolin rzecznych oraz zmniejszenia potencjalnych strat powodziowych.

Zagrożeniem ruchami masowymi ziemi

Na terenie gminy Przeworsk występują naturalne zagrożenia związane z ruchami masowymi ziemi, w szczególności osuwiska oraz tereny zagrożone ich występowaniem, zlokalizowane głównie w dolinach rzek Wiśłok i Mlecza oraz w obrębie stoków dolinnych. Zjawiska te mają charakter lokalny i wynikają z uwarunkowań geologicznych, w tym występowania utworów lessowych podatnych na erozję i destabilizację.

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględnia te uwarunkowania poprzez dostosowanie przeznaczenia terenów do ich właściwości geologicznych. W szczególności część terenów osuwiskowych oraz zagrożonych ruchami masowymi została przypisana do strefy otwartej (SO), co ogranicza presję inwestycyjną i sprzyja zachowaniu ich dotychczasowego charakteru. W odniesieniu do terenów, na których występuje istniejąca zabudowa lub jej bezpośrednie sąsiedztwo, Plan dopuszcza możliwość kontynuacji zagospodarowania, przy jednoczesnym obowiązku uwzględnienia warunków geotechnicznych. Realizacja inwestycji na tych obszarach wymaga każdorazowo przeprowadzenia szczegółowych badań geologiczno-inżynierskich oraz dostosowania rozwiązań projektowych do warunków gruntowych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Przyjęte rozwiązania ograniczają ryzyko niekontrolowanego zagospodarowania terenów podatnych na ruchy masowe oraz minimalizują możliwość aktywacji procesów osuwiskowych w wyniku działalności inwestycyjnej.

Podsumowując, przewiduje się, że oddziaływania związane z występowaniem ruchów masowych ziemi będą miały charakter neutralny lub ograniczający ryzyko, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i krótkoterminowo, głównie na etapie realizacji inwestycji, i mają charakter odwracalny, możliwy do ograniczenia poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych i geotechnicznych. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z ograniczenia presji inwestycyjnej na terenach zagrożonych, zwiększenia bezpieczeństwa zagospodarowania oraz dostosowania sposobu użytkowania terenów do ich uwarunkowań geologicznych

Ryzykiem wystąpienia poważnej awarii

Na terenie gminy Przeworsk nie występują zakłady o zwiększonym (ZZR) ani dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo ochrony środowiska. Jednocześnie projekt Planu Ogólnego nie przewiduje jednoznacznej lokalizacji tego typu obiektów ani działalności mogących generować istotne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska.

Ustalenia Planu ograniczają możliwość lokalizacji funkcji potencjalnie uciążliwych poprzez ich odpowiednie rozmieszczenie przestrzenne oraz oddzielenie od terenów zabudowy mieszkaniowej. Sprzyja to minimalizacji ryzyka wystąpienia zdarzeń awaryjnych, takich jak pożary, eksplozje czy emisje substancji niebezpiecznych.

W konsekwencji nie przewiduje się wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oznaczeniu środowiskowym ani zwiększenia istniejącego poziomu ryzyka.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu w zakresie ryzyka wystąpienia poważnych awarii będzie miało charakter neutralny lub pośrednio pozytywny, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą mieć jedynie charakter incydentalny i lokalny, związany z funkcjonowaniem pojedynczych obiektów infrastrukturalnych, jednak ich skala będzie ograniczona i możliwa do kontrolowania poprzez stosowanie obowiązujących przepisów oraz rozwiązań technicznych. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z racjonalnego rozmieszczenia funkcji przestrzennych, ograniczenia konfliktów środowiskowych oraz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców.

Wpływ na zwierzęta i rośliny

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględnia ochronę fauny i flory poprzez utrzymanie ciągłości lokalnych układów przyrodniczych, w szczególności dolin rzecznych Wisłoka, Mlecзки oraz ich dopływów, które pełnią funkcję korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Obszary te zostały przypisane do strefy otwartej (SO), w której obowiązuje zakaz lokalizacji nowej zabudowy, co ogranicza fragmentację siedlisk i sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej.

Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę zlokalizowano głównie w sąsiedztwie istniejących obszarów zurbanizowanych, komunikacyjnych oraz terenów o niższej wartości przyrodniczej. Takie rozwiązanie ogranicza presję inwestycyjną na obszary cenne przyrodniczo oraz minimalizuje ryzyko przekształceń siedlisk. Plan nie przewiduje istotnych zmian w przeznaczeniu gruntów leśnych ani likwidacji trwałych użytków zielonych, co sprzyja zachowaniu istniejących struktur przyrodniczych. Istotną rolę w strukturze przyrodniczej gminy odgrywają również zadrzewienia śródpolne, miedze, pasy zieleni przydrożnej oraz roślinność towarzysząca ciekom wodnym, które stanowią siedliska wielu gatunków zwierząt, w tym ptaków, drobnych ssaków i bezkręgowców. Plan

zakłada utrzymanie tych elementów krajobrazu sprzyjając zachowaniu lokalnych powiązań ekologicznych oraz zwiększa odporność ekosystemów na presję antropogeniczną. Ponadto ustalenia Planu nie wprowadzają rozwiązań mogących powodować znaczące negatywne oddziaływania na siedliska przyrodnicze ani gatunki chronione, w tym przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach”.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na zwierzęta i rośliny będzie miało charakter pozytywny lub neutralny, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i krótkoterminowo, głównie na etapie realizacji inwestycji (np. czasowe płoszenie zwierząt lub przekształcenia powierzchni terenu), jednak mają one charakter odwracalny i mogą być ograniczane poprzez stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i środowiskowych. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z zachowania ciągłości siedlisk, ograniczenia presji urbanizacyjnej oraz wzmocnienia lokalnych powiązań ekologicznych.

Oddziaływanie na wodę

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie określa szczegółowych zasad gospodarowania wodami, jednak wprowadza rozwiązania planistyczne sprzyjające ich ochronie oraz racjonalnemu użytkowaniu. Poprzez wyznaczenie stref otwartych (SO), dostosowanych do istniejących uwarunkowań hydrograficznych, Plan umożliwi zachowanie dolin rzecznych oraz terenów o podwyższonej wilgotności, co ogranicza ryzyko zanieczyszczenia wód oraz zaburzeń ich naturalnego obiegu.

Główne ciekі wodne – rzeka Wisłok oraz Mlecza wraz z dopływami – zostały w przeważającej części objęte strefą otwartą, co sprzyja zachowaniu naturalnych terenów zalewowych, retencji powierzchniowej oraz swobodnego przepływu wód. Rozwiązanie to wspiera również infiltrację wód do gruntu oraz zasilanie wód podziemnych. Ustalenia Planu uwzględniają ograniczenia wynikające z przepisów ustawy – Prawo wodne, w szczególności w zakresie zagospodarowania terenów zagrożonych powodzią.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej Plan wskazuje kierunki, które będą doprecyzowane na kolejnych etapach planistycznych (MPZP, decyzje o warunkach zabudowy), obejmujące m.in. odprowadzanie ścieków, retencjonowanie wód opadowych oraz zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Ograniczenie nadmiernej urbanizacji oraz utrzymanie terenów rolnych, łąkowych i zieleni sprzyja infiltracji wód oraz ograniczeniu spływu zanieczyszczeń.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na wody powierzchniowe i podziemne będzie miało charakter pozytywny lub neutralny, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i krótkoterminowo, głównie na etapie realizacji inwestycji (np. czasowe zanieczyszczenie wód lub zaburzenie stosunków wodnych), jednak mają one charakter odwracalny i mogą być ograniczane poprzez stosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z ochrony dolin rzecznych, zwiększenia retencji, ograniczenia uszczelniania powierzchni oraz poprawy warunków zasilania wód podziemnych.

Oddziaływanie na powietrze

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie określa szczegółowych zasad zaopatrzenia w energię cieplną i elektryczną, jednak wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych oraz rozwój zabudowy mogą pośrednio wpływać na wzrost zapotrzebowania na energię. W konsekwencji część nowej zabudowy, w szczególności mieszkaniowej, może być ogrzewana indywidualnymi źródłami ciepła, co wiąże się z możliwością lokalnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w sezonie grzewczym.

Skala tych oddziaływań będzie uzależniona od rodzaju stosowanych paliw oraz technologii grzewczych. Zastosowanie nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł energii, w tym instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), może istotnie ograniczyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery. Ponadto projekt Planu dopuszcza lokalizację odnawialnych źródeł energii, w tym instalacji fotowoltaicznych z zachowaniem wymogów wynikających z przepisów odrębnych. Rozwiązania te sprzyjają ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych oraz poprawie jakości powietrza w dłuższej perspektywie.

Dodatkowo zachowanie rozległych stref otwartych (SO), obejmujących doliny rzek Wisłok i Mlecza oraz ich dopływów, sprzyja utrzymaniu naturalnych korytarzy przewietrzania oraz ogranicza kumulację zanieczyszczeń. Utrzymanie terenów zielonych, rolnych i łąkowych wpływa korzystnie na warunki mikroklimatyczne oraz ogranicza efekt lokalnego przegrzewania przestrzeni.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na jakość powietrza będzie miało charakter neutralny lub pośrednio pozytywny, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i sezonowo, głównie w okresie grzewczym, oraz mieć charakter krótkoterminowy i odwracalny, zależny od sposobu ogrzewania budynków i natężenia ruchu komunikacyjnego. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z rozwoju odnawialnych źródeł energii, utrzymania terenów zielonych oraz zachowania korytarzy przewietrzania, co sprzyja poprawie jakości powietrza i warunków klimatycznych.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie przewiduje istotnych zmian w rzeźbie terenu poza obszarami przeznaczonymi pod rozwój zabudowy oraz infrastruktury. Największe przekształcenia powierzchni ziemi mogą wystąpić lokalnie, w obrębie terenów inwestycyjnych i komunikacyjnych, gdzie realizacja zabudowy wiązać się będzie z niwelacją terenu, wykonywaniem wykopów pod fundamenty oraz częściowym uszczelnieniem powierzchni.

Oddziaływania te będą miały charakter lokalny i trwałe, jednak ich zasięg ograniczy się do terenów bezpośrednio objętych inwestycjami. Na etapie realizacji przedsięwzięć mogą wystąpić również krótkoterminowe oddziaływania, związane z przemieszczaniem mas ziemnych, czasowym naruszeniem struktury gleby oraz ryzykiem jej zanieczyszczenia w przypadku niewłaściwego gospodarowania materiałami lub substancjami.

Na terenie gminy występuje działalność górnicza, ale z racji sposobów i skali wydobycia ewentualne oddziaływania w tym zakresie mają charakter marginalny i nie wpływają znacząco na rzeźbę terenu ani funkcjonowanie środowiska. Lokalnie mogą występować niewielkie obszary eksploatacji kruszyw naturalnych (np. piasku), jednak ich oddziaływanie ma charakter punktowy, ograniczony przestrzennie i nie wpływa istotnie na ogólny stan powierzchni ziemi w skali gminy.

Ustalenia Planu ograniczają skalę przekształceń powierzchni ziemi poprzez utrzymanie rozległych stref otwartych (SO), w których nie dopuszcza się zabudowy trwałej. Rozwiązanie to sprzyja zachowaniu naturalnej struktury krajobrazu oraz ochronie gleb, w szczególności gruntów rolnych o wysokiej bonitacji. Dodatkowo wprowadzenie wymogu zachowania odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej ogranicza stopień uszczelnienia terenu, wspiera infiltrację wód oraz przeciwdziała procesom erozyjnym.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na powierzchnię ziemi będzie miało charakter lokalny, częściowo negatywny, lecz o niewielkim znaczeniu, oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i krótkoterminowo, głównie na etapie realizacji inwestycji, i mają charakter odwracalny, możliwy do ograniczenia poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z ograniczenia presji urbanizacyjnej na tereny otwarte, ochrony gleb oraz zachowania naturalnych procesów zachodzących w powierzchni ziemi.

Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk będzie wiązać się z możliwością powstawania nowej zabudowy na terenach dotychczas niezabudowanych, co w pewnym zakresie doprowadzi do przekształcenia krajobrazu rolniczego i półnaturalnego w tereny zainwestowane. Zmiany te dotyczyć będą głównie obszarów położonych w bezpośrednim

sąsiedztwie istniejącej zabudowy oraz terenów komunikacyjnych, co ogranicza ich rozproszenie w przestrzeni.

W rejonach intensyfikacji zagospodarowania może wystąpić lokalne przekształcenie struktury krajobrazu oraz częściowe ograniczenie jego różnorodności. Zasięg tych zmian będzie jednak ograniczony przestrzennie i nie wpłynie na zachowanie podstawowych cech krajobrazu gminy, który w dalszym ciągu będzie miał charakter rolniczo-osadniczy.

Ustalenia projektu Planu, poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz utrzymanie rozległych terenów otwartych (SO), sprzyjają zachowaniu ciągłości krajobrazu, ochronie ukształtowania terenu oraz ograniczeniu niekontrolowanego rozpraszania zabudowy. Rozwiązania te wspierają również zachowanie historycznego układu przestrzennego miejscowości oraz ekspozycję elementów krajobrazu kulturowego. Dodatkowo Plan uwzględnia potrzebę ochrony i kształtowania ciągów widokowych oraz dominant krajobrazowych, co sprzyja zachowaniu czytelności przestrzeni oraz walorów estetycznych krajobrazu, w tym ekspozycji otwartych terenów rolniczych, dolin rzecznych oraz charakterystycznych elementów zabudowy.

Ponadto projekt Planu uwzględnia kierunki wynikające z Audytu Krajobrazowego Województwa Podkarpackiego, zgodnie z którymi obszar gminy zaliczany jest do krajobrazów przyrodniczo-kulturowych o charakterze rolniczym. Przyjęte rozwiązania sprzyjają ochronie tych wartości poprzez ograniczenie presji urbanizacyjnej oraz zachowanie terenów otwartych i elementów zieleni.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na krajobraz będzie miało charakter lokalny, długoterminowy, częściowo negatywny, lecz o niewielkim znaczeniu, przy jednoczesnej przewadze oddziaływań neutralnych lub pozytywnych związanych z poprawą ładu przestrzennego.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i być związane z wprowadzaniem nowej zabudowy, jednak ich skala będzie ograniczona i nie doprowadzi do utraty wartości krajobrazowych w skali gminy. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z uporządkowania struktury przestrzennej, ograniczenia rozpraszania zabudowy, ochrony ciągów widokowych oraz zachowania terenów otwartych, co sprzyja ochronie krajobrazu i jego czytelności.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

Na terenie gminy Przeworsk występują udokumentowane złoża kopalin, obejmujące przede wszystkim gaz ziemny, a także piaski i żwiry oraz surowce ilaste ceramiki budowlanej. Kluczowe znaczenie ma złożo gazu ziemnego „Przeworsk”, eksploatowane w granicach obszaru i terenu górniczego „Przeworsk-3”, które stanowi istotny element krajowego systemu energetycznego. Ponadto na terenie gminy występują złoża kruszyw naturalnych, zlokalizowane głównie w miejscowości Gorliczyna (m.in. „Gorliczyna VII”), a także złoża o charakterze perspektywicznym.

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk uwzględnia występowanie zasobów naturalnych poprzez dostosowanie przeznaczenia terenów do ich funkcji oraz ograniczenie potencjalnych konfliktów przestrzennych. W szczególności zapewniono możliwość dalszej eksploatacji złóż objętych koncesjami oraz wprowadzono ograniczenia w lokalizacji zabudowy w obrębie terenów górniczych, stref ochronnych odwiertów oraz w pasach infrastruktury technicznej związanej z wydobyciem gazu. W odniesieniu do złóż kruszyw naturalnych, Plan uwzględnia zarówno obszary aktualnej eksploatacji, jak i tereny poeksploatacyjne, dla których przewiduje się możliwość rekultywacji w kierunku funkcji przyrodniczych, rolniczych lub wodnych. Rozwiązanie to pozwala na stopniowe przywracanie wartości użytkowych i przyrodniczych terenów przekształconych działalnością wydobywczą.

Jednocześnie istotnym zasobem naturalnym gminy są gleby rolnicze o wysokiej bonitacji (I - III), które zostały w przeważającej części objęte strefą otwartą (SO). Ograniczenie możliwości ich przekształcania na cele inwestycyjne sprzyja zachowaniu ich funkcji produkcyjnej oraz racjonalnemu gospodarowaniu zasobami glebowymi.

Projekt Planu nie przewiduje lokalizacji nowych obszarów eksploatacji kopalni poza terenami już rozpoznаныmi, zagospodarowanymi i uwzględnionymi w dokumentach geologicznych, a także nie wprowadza rozwiązań mogących prowadzić do nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na zasoby naturalne będzie miało charakter neutralny lub pozytywny, lokalny i długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą występować lokalnie i być związane głównie z eksploatacją kopalni oraz przekształceniami powierzchni terenu, jednak mają one charakter ograniczony przestrzennie i kontrolowany przepisami odrębnymi. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z ochrony złóż kopalni przed zabudową, racjonalnego gospodarowania zasobami, ograniczenia presji inwestycyjnej na gleby wysokiej jakości oraz wprowadzania kierunków rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk został opracowany z poszanowaniem istniejących wartości kulturowych i historycznych, obejmujących zabytki nieruchome, układy ruralistyczne oraz dobra kultury współczesnej. Na obszarze gminy występują obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz stanowiska archeologiczne, których ochrona została uwzględniona w ustaleniach Planu.

Wyznaczone w Planie strefy planistyczne zostały dostosowane do rozmieszczenia obiektów i obszarów zabytkowych, co umożliwi zachowanie historycznego układu przestrzennego wsi oraz ochronę krajobrazu kulturowego. Odpowiedni dobór funkcji terenów – w szczególności stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową i jednorodziną – sprzyja utrzymaniu tradycyjnego charakteru zabudowy, skali i proporcji przestrzennych.

W sąsiedztwie terenów o wysokich walorach kulturowych wprowadzono ograniczenia wysokości zabudowy oraz zasady kształtowania przestrzeni, które przeciwdziałają dominacji nowych obiektów nad historyczną strukturą. Jednocześnie strefy otwarte (SO) pełnią funkcję ochronną wobec ekspozycji krajobrazowej obiektów zabytkowych, umożliwiając zachowanie czytelności historycznych układów przestrzennych oraz osi widokowych.

Ustalenia Planu sprzyjają również ochronie dóbr materialnych poprzez racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz możliwość adaptacji obiektów zabytkowych do nowych funkcji, z zachowaniem ich wartości historycznych i architektonicznych.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na zabytki i dobra materialne będzie miało charakter pozytywny lub neutralny, lokalny i długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą mieć charakter lokalny i krótkoterminowy, związany głównie z realizacją inwestycji w sąsiedztwie obiektów zabytkowych, jednak dzięki zastosowaniu odpowiednich zasad ochrony i przepisów odrębnych będą one ograniczone i odwracalne. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z zachowania historycznego układu przestrzennego, ochrony krajobrazu kulturowego, ograniczenia presji inwestycyjnej na obszary cenne oraz wspierania adaptacji i utrzymania obiektów zabytkowych

Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

Na terenie gminy Przeworsk występuje obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050), wyznaczony na podstawie dyrektywy siedliskowej. Obszar ten stanowi istotny element systemu przyrodniczego gminy i został szczegółowo przeanalizowany w ramach niniejszej prognozy.

Ustalenia projektu Planu Ogólnego uwzględniają konieczność ochrony tego obszaru poprzez ograniczenie możliwości zagospodarowania przestrzennego w jego granicach. W szczególności obszar Natura 2000 został w przeważającej części przypisany do strefy otwartej (SO), w której obowiązuje zakaz lokalizacji nowej zabudowy, co eliminuje ryzyko bezpośrednich przekształceń siedlisk przyrodniczych oraz pogorszenia warunków bytowania gatunków stanowiących przedmiot ochrony.

Projekt Planu nie przewiduje realizacji przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym nie powoduje:

- pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych,
- negatywnego wpływu na populację staroduba łąkowego (*Angelica palustris*),
- naruszenia integralności obszaru ani jego powiązań z innymi elementami systemu przyrodniczego.

Jednocześnie ustalenia Planu sprzyjają zachowaniu ciągłości siedlisk oraz utrzymaniu funkcji rolniczych i otwartego charakteru krajobrazu, co ma znaczenie dla ochrony siedlisk łąkowych i gatunków związanych z ekstensywnym użytkowaniem.

W odniesieniu do innych form ochrony przyrody należy wskazać, że na terenie gminy nie występują parki narodowe, rezerваты przyrody ani parki krajobrazowe. Ewentualne lokalne formy ochrony przyrody, takie jak pomniki przyrody czy użytki ekologiczne, nie są narażone na negatywne oddziaływania wynikające z realizacji ustaleń Planu.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń projektu Planu na obszary Natura 2000 oraz inne formy ochrony przyrody będzie miało charakter neutralny lub pozytywny, lokalny oraz długoterminowy, przy jednoczesnym braku oddziaływań znacząco negatywnych.

Potencjalne oddziaływania negatywne mogą mieć jedynie charakter lokalny i krótkoterminowy, związany z etapem realizacji inwestycji w sąsiedztwie obszarów chronionych, jednak będą one odwracalne i możliwe do ograniczenia poprzez stosowanie odpowiednich środków ochrony środowiska. A jednocześnie przewiduje się oddziaływania pozytywne, wynikające z ograniczenia presji inwestycyjnej w granicach obszaru Natura 2000, zachowania ciągłości siedlisk oraz utrzymania właściwych warunków dla przedmiotów ochrony.

Podsumowanie wpływu Planu Ogólnego na środowisko gminy Przeworsk

W związku z realizacją zapisów zawartych w projekcie Planu przewiduje się zróżnicowany wpływ na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego. Charakter tych oddziaływań można opisać w oparciu o trzy kategorie:

- kierunek wpływu: P – pozytywny, N – negatywny,
- charakter wpływu: B – bezpośredni, P – pośredni, W – wtórny, S – skumulowany,
- czas trwania: K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, S – stałe, C – chwilowe.

Przewidywane oddziaływania na środowisko mogą mieć charakter bezpośredni (wynikający z realizacji inwestycji), pośredni (związany z konsekwencjami innych powiązanych działań), wtórny (pojawiający się w kolejnych etapach funkcjonowania) lub skumulowany (powstały na skutek nakładania się kilku czynników). Z punktu widzenia trwałości największe znaczenie przypisuje się oddziaływaniom długoterminowym i stałym, które mogą występować w okresie eksploatacji inwestycji i utrzymywać się w środowisku.

Należy podkreślić, że kwestie związane z profilem dodatkowym analizowano odrębnie, ponieważ decydent ma możliwość wyboru różnych wariantów – może nie dopuścić żadnego rozwiązania, wybrać jedno, kilka albo wszystkie przewidziane profile. Takie podejście pozwala

na elastyczne dostosowanie polityki przestrzennej gminy do aktualnych potrzeb i jednocześnie umożliwi ocenę potencjalnych oddziaływań w sposób kompleksowy.

Podsumowując, oddziaływania projektu Planu ogólnego na środowisko mają charakter zróżnicowany – od pozytywnych efektów w zakresie ochrony korytarzy ekologicznych i ograniczenia rozpraszania zabudowy, po potencjalne zagrożenia związane z presją inwestycyjną. Szczegółowa analiza została przedstawiona w macierzy oceny oddziaływań (Tab. 14), uwzględniającej kierunek, charakter i czas trwania wpływu.

Tab. 14. Macierz oceny oddziaływania na środowisko

Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Kierunek wpływu	Charakter wpływu	Czas trwania
SW - STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ				
teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, S,	D, S
	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,	N	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	tereny lasu	P	B, S	D, S
	tereny wód	P	B, S	D, S
SJ - STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ				
teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, S,	D, S
	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej,	N	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	tereny lasu	P	B, S	D, S
	tereny wód	P	B, S	D, S
SZ - STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ				
teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, S	D, S
	teren wielkotowarowej produkcji rolnej	N	B, S	D, S
	teren usług	N	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	tereny lasu	P	B, S	D, S
	tereny wód	P	B, S	D, S
SU – STREFA USŁUGOWA				
teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, S	D, S
	teren składów i magazynów	N	B, S	D, S
	tereny elektrowni słonecznej	N	B, W, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	teren lasu	P	B, S	D, S
	teren wód	P	B, S	D, S

Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Kierunek wpływu	Charakter wpływu	Czas trwania
SP - STREFA GOSPODARCZA				
teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, S	D, S
	teren usług	N	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	tereny lasu	P	B, S	D, S
	tereny wód	P	B, S	D, S
SR - STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ				
teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa,, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, P, S	D, S
	teren rolnictwa z zakazem zabudowy	P	B, S	D, S
	teren zieleni urządzonej	P	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	tereny lasu	P	B, S	D, S
	tereny wód	P	B, S	D, S
SI - STREFA INFRASTRUKTURALNA				
teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	-	N	B, S	D, S
	teren usług,	N	B, S	D, S
	teren produkcji	N	B, S	D, S
	teren zieleni urządzonej	P	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	teren wód	P	B, S	D, S
SN - STREFA ZIELENI I REKREACJI				
teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	P	B, S	D, S
	teren usług sportu i rekreacji	N	B, S	K, C
	teren usług kultury i rozrywki	N	B, S	K, C
	teren usług handlu detalicznego	N	B, S	D, S
	teren usług gastronomii,	N	B, S	D, S
	teren usług turystyki	N	B, S	D, S, C
	teren usług nauki	N	B, S	D, S
	teren usług edukacji	N	B, S	D, S
	teren usług zdrowia i pomocy społecznej	N	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	tereny lasu	P	B, S	D, S
SC – STREFA CMENTARZY				
teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, P, S	D, S
	teren usług kultu religijnego	N	B, P, S	K, S, C
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S

Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Kierunek wpływu	Charakter wpływu	Czas trwania
SG - STREFA GÓRNICTWA				
teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	N	B, W, S	D, S
	teren produkcji	N	B, S	D, S
	teren usług gastronomii	N	B, S	D, S
	teren usług biurowych i administracji	N	B, S	D, S
	teren usług nauki	N	B, S	D, S
	teren zieleni urządzonej	P	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	tereny lasu	P	B, S	D, S
tereny wód	P	B, S	D, S	
SO – STREFA OTWARTA				
teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej, teren ogrodów działkowych	-	P	B, S	D, S
	teren elektrowni słonecznych	N	B, W S	D, S
	teren zieleni urządzonej	P	B, S	D, S
SK – STREFA KOMUNIKACYJNA				
teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych	-	N	B, P, S	D, S
	teren drogi zbiorczej	N	B, P, S	D, S
	teren usług handlu detalicznego, ,	P	B, S	D, S
	teren usług gastronomii,	P	B, S	D, S
	teren usług turystyki	P	B, S	D, S
	teren zieleni naturalnej	P	B, S	D, S
	teren wód	P	B, S	D, S

Kierunek wpływu: P – pozytywny; N – negatywny

Charakter wpływu: B – bezpośredni; P – pośredni; W – wtórny; S – skumulowany

Czas trwania: K – krótkoterminowe; Ś – średnioterminowe; D – długoterminowe; S – stale; C – chwilowe

Należy podkreślić, że dla wszystkich inwestycji realizowanych w ramach ustaleń planu ogólnego, niezależnie od strefy i profilu, faza budowy wiązać się będzie z oddziaływaniami o charakterze negatywnym, bezpośrednim i krótkotrwałym (N, B, K/C). Zaliczyć do nich należy m.in. hałas, emisję pyłów, okresowe zwiększenie ruchu transportowego czy zajęcie terenu. Oddziaływania te mają jednak charakter przejściowy i ustępują po zakończeniu robót budowlanych, a ich wpływ na środowisko przyrodnicze nie prowadzi do trwałych zmian.

W dłuższej perspektywie realizacja ustaleń Planu będzie prowadzić przede wszystkim do uporządkowania struktury przestrzennej gminy, ograniczenia konfliktów funkcjonalnych oraz

wzmocnienia ochrony zasobów przyrodniczych. Szczególne znaczenie mają tu: utrzymanie stref otwartych, ochrona dolin rzecznych, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią rolniczą.

Reasumując, realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie będzie powodować znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 ani na integralność systemu przyrodniczego. Przewidywane oddziaływania mają w większości charakter neutralny lub pozytywny, a ewentualne oddziaływania negatywne są ograniczone przestrzennie, czasowo i możliwe do minimalizacji poprzez stosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych oraz przepisów odrębnych.

11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Analiza ustaleń projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk została przeprowadzona w rozdziałach dotyczących przewidywanych oddziaływań na środowisko. Oceniono wpływ planu na poszczególne komponenty środowiska – wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, dziedzictwo kulturowe i dobra materialne – z uwzględnieniem oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych i skumulowanych. Analiza objęła również skutki krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, a także charakter pozytywny, neutralny i negatywny tych oddziaływań.

Na podstawie dostępnych danych i analiz można stwierdzić, że stan środowiska w Gminie Przeworsk jest generalnie dobry, a ewentualne zagrożenia środowiskowe mają charakter lokalny i typowy dla gmin o przewadze funkcji rolniczej – należą do nich m.in. emisje z indywidualnych źródeł ciepła, presja rolnictwa na glebę i wodę, lokalne oddziaływania komunikacyjne, a także zagrożenia naturalne związane z powodzią oraz ruchami masowymi ziemi.

Projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk został opracowany z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz ochrony zasobów środowiska, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.). Dokument uwzględnia potrzebę ochrony wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych przy jednoczesnym umożliwieniu rozwoju przestrzennego gminy.

Z kluczowych rozwiązań planistycznych sprzyjających ochronie środowiska należy wymienić:

- ochronę obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – poprzez przypisanie ich w przeważającej części do stref otwartych (SO) z zakazem zabudowy, co ogranicza ryzyko lokalizacji inwestycji na terenach zalewowych oraz wspiera naturalną retencję dolin rzecznych Wisłoka i Mleczi;
- utrzymanie i rozwój terenów biologicznie czynnych – poprzez określenie minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej w strefach zabudowy, co sprzyja infiltracji wód opadowych, ochronie gleb oraz poprawie mikroklimatu;
- ochronę układu przyrodniczego gminy – poprzez zachowanie ciągłości dolin rzecznych, korytarzy ekologicznych oraz terenów zieleni śródpolnej i leśnej, co ogranicza fragmentację siedlisk;

- koncentrację zabudowy – poprzez lokalizowanie nowych terenów inwestycyjnych głównie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy oraz infrastruktury, co ogranicza presję na obszary cenne przyrodniczo i rolniczo;
- ochronę gleb o wysokiej wartości bonitacyjnej (klasy I–III) – poprzez ich pozostawienie w strefach otwartych i ograniczenie ich przekształcania na cele nierolnicze;
- uwzględnienie uwarunkowań geologicznych i górniczych – poprzez wyznaczenie stref ochronnych wokół infrastruktury wydobywczej oraz ograniczenie zabudowy na terenach osuwiskowych i zagrożonych ruchami masowymi ziemi;
- ochronę dziedzictwa kulturowego i krajobrazu – poprzez dostosowanie parametrów zabudowy do historycznego układu ruralistycznego oraz ochronę dominant krajobrazowych i ciągów widokowych;
- uwzględnienie obszaru Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050) – poprzez przypisanie go do strefy otwartej i podporządkowanie zasad zagospodarowania celom ochrony przyrody.

Dodatkowo a ograniczyć potencjalne negatywne oddziaływania, projekt Planu przewiduje:

- zachowanie i wzmacnianie terenów zieleni oraz wprowadzanie zadrzewień izolacyjnych, szczególnie wzdłuż dróg i na granicach stref funkcjonalnych;
- preferowanie realizacji inwestycji na terenach już przekształconych lub w obszarach uzupełnienia zabudowy;
- unikanie lokalizacji nowych przedsięwzięć w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych i dolin rzecznych;
- możliwość stosowania kompensacji przyrodniczej w przypadku przekształceń środowiska, w szczególności utraty zadrzewień lub siedlisk;
- obowiązek stosowania rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu, pyłów i zanieczyszczeń, zwłaszcza na etapie realizacji inwestycji;
- konieczność prowadzenia badań geotechnicznych na terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz dostosowania sposobu posadowienia obiektów do warunków gruntowych.

Uwzględniono również aspekt środowiskowy w szerszym ujęciu przestrzennym. Obecność obszaru Natura 2000 oraz cennych lokalnych układów przyrodniczych wymaga zachowania powiązań ekologicznych i ograniczenia presji inwestycyjnej na obszary dolin rzecznych i terenów zieleni. Ustalenia planu sprzyjają ochronie tych struktur oraz utrzymaniu różnorodności biologicznej i stabilności ekosystemów.

Podsumowując, projekt Planu Ogólnego Gminy Przeworsk został opracowany w sposób zapewniający równowagę między rozwojem społeczno-gospodarczym a ochroną środowiska. Przyjęte

rozwiązania przestrzenne ograniczają potencjalne negatywne oddziaływania oraz wspierają zachowanie kluczowych wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Ustalenia planu, realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami o ocenach oddziaływania na środowisko, nie powinny powodować znaczących negatywnych skutków dla środowiska, w rozumieniu *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1050 z późn. zm.)*. W dłuższej perspektywie wdrożenie Planu przyczyni się do kształtowania zrównoważonej i bezpiecznej przestrzeni, sprzyjającej zarówno rozwojowi społeczno-gospodarczemu, jak i zachowaniu wartości przyrodniczych oraz krajobrazowych Gminy Przeworsk.

12. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Kluczowe zagadnienia związane z planowaniem przestrzennym i ochroną środowiska zostały w Projekcie Planu Ogólnego Gminy Przeworsk rozwiązane w sposób kompleksowy i zgodny z obowiązującymi przepisami. Wyznaczone strefy planistyczne oraz określone standardy urbanistyczne uwzględniają zarówno uwarunkowania przestrzenne i środowiskowe gminy, jak i jej zasoby. Zaproponowany układ strefowy może wpływać na obszary sąsiednie oraz środowisko przyrodnicze, jednak zastosowane rozwiązania minimalizują potencjalne negatywne skutki, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Projekt planu ogólnego równoważy potrzeby inwestycyjne gminy z koniecznością ochrony jej walorów przyrodniczych, zapewniając harmonijny rozwój przestrzenny i środowiskowy

Alternatywne rozwiązania zostały starannie przeanalizowane już na etapie opracowywania projektu dokumentu, w tym także w wyniku rozpatrzenia wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Zaproponowane rozwiązanie uznaje się za najbardziej korzystne. Warto podkreślić, że plan został przygotowany w oparciu o obowiązujące kierunki rozwoju określone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworské, dzięki czemu stanowi jego kontynuację i aktualizację wobec dotychczasowych ustaleń planistycznych. Dokument uwzględnia potrzeby władz gminy, instytucji oraz mieszkańców, zapewniając optymalne warunki rozwoju przy jednoczesnej dbałości o ochronę środowiska.

13. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W odniesieniu do Planów Ogólnych, napotkane trudności wynikają przede wszystkim z ograniczeń formalno-prawnych oraz niedostatków technicznych i wiedzy, które wpływają na możliwość precyzyjnego uwzględnienia wszystkich aspektów zagospodarowania przestrzennego.

Plan Ogólny ma ściśle określoną formę i zakres, co ogranicza możliwość wprowadzania szczegółowych rozwiązań zapobiegających negatywnym oddziaływaniom na środowisko czy specyficznym problemom lokalnym. Brak przewidzianego miejsca na szczegółowe analizy środowiskowe czy społeczne utrudnia pełne uwzględnienie skutków planowanych inwestycji.

14. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Analiza skutków realizacji zapisów Planu Ogólnego Gminy Przeworsk w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania przestrzennego będzie prowadzona po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniu pierwszych decyzji ustalających warunki zabudowy, opracowywanych na podstawie planu ogólnego. Wynika to z faktu, iż plan ogólny stanowi dokument prawa miejscowego – jednak samodzielnie, bez uzupełnienia o miejscowe plany zagospodarowania lub decyzje o warunkach zabudowy, nie stanowi podstawy do wydania pozwolenia na budowę.

Monitoring skutków realizacji planu będzie odbywał się corocznie – w ramach analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, prowadzonej przez wójta. Dodatkowo, zgodnie z art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy (tj. raz na 5 lat) sporządzana będzie kompleksowa analiza aktualności planu ogólnego oraz planów miejscowych, przedstawiana radzie gminy po uzyskaniu opinii gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej. W szczególności analizie będą poddawane:

- stopień realizacji funkcji ustalonych w planie ogólnym,
- wpływ zabudowy na powierzchnię biologicznie czynną,
- skumulowane oddziaływania różnych funkcji (np. górnictwa, OZE, komunikacji, zabudowy),
- relacje przestrzenne nowych inwestycji wobec obszarów chronionych

Równolegle w zakresie ochrony środowiska realizowany jest monitoring przez odpowiednie służby ochrony środowiska i sanitarne. Do instytucji odpowiedzialnych za monitoring należą m.in. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, a także wydziały ochrony środowiska urzędów wojewódzkich, powiatowych oraz gminy Przeworsk. Monitoring polega na corocznej analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska, w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu oraz analizę innych dostępnych danych, które są publikowane w raportach, m.in. w „Raplocie o stanie środowiska w województwie podkarpackim”, wydawanym corocznie.

Ze względu na umożliwienie zapisami projektu planu ogólnego częściowej ekspansji zabudowy na tereny rolnicze, należy przestrzegać wytycznych zawartych w projekcie planu, w tym dotyczących ilości terenu biologicznie czynnego. Równocześnie, poza aspektem środowiskowym, istotny jest aspekt społeczny skutków realizacji zapisów planu ogólnego. Sporządzający plan mogą zbadać stopień zadowolenia mieszkańców gminy, przeprowadzając badanie ankietowe bądź organizując konsultacje społeczne, które będą miały miejsce w trakcie analizy wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

15. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń Planu Ogólnego Gminy Przeworsk nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko, ponieważ obszar gminy jest znacznie oddalony od granic państwa. Ponadto dokument ten dotyczy wyłącznie rozmieszczenia stref planistycznych na obszarze gminy oraz określenia warunków realizacji inwestycji zgodnie z gminnymi standardami urbanistycznymi, a jego charakter jest kierunkowy i ogólny, bez wskazania konkretnych przedsięwzięć. Brak szczegółowych zapisów dotyczących inwestycji wyklucza możliwość prognozowania wpływu na środowisko poza granicami kraju, a skumulowane skutki wdrażania ustaleń nie będą miały zasięgu transgranicznego, zasadniczo ograniczać się wyłącznie do terenu gminy, bez wpływu na obszary innych państw.

16. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejsza prognoza dotyczy oceny oddziaływania na środowisko projektu Planu Ogólnego gminy Przeworsk. Konieczność opracowania tego dokumentu wynika z uchwały Nr II/13/2024 Rady Gminy Przeworsk z dnia 24 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu Ogólnego Gminy Przeworsk. Celem prognozy jest analiza potencjalnych skutków środowiskowych wynikających z realizacji ustaleń planu, w tym z wyznaczonych stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia Planu Ogólnego gminy Przeworsk, obejmujące uwarunkowania rozwoju przestrzennego zgodnie z art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 tej samej ustawy, wyznaczono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy.

Analizie i ocenie poddano projekt uchwały w sprawie planu ogólnego gminy Przeworsk, zawierający ustalenia w postaci danych przestrzennych oraz uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, a także rysunek projektu planu w skali 1:15 000. Plan określa obszary przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, usługową, gospodarczą i rolniczą, a także tereny zielone, rekreacyjne oraz strefy otwarte. Przy jego opracowaniu uwzględniono istniejące dokumenty planistyczne, takie jak Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworsk oraz Strategię Rozwoju Gminy Przeworsk do 2030 roku.

Dokument analizuje możliwe skutki realizacji ustaleń Planu Ogólnego, w tym wyznaczone strefy planistyczne, obejmujące:

- SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- SU – strefy usługowe,
- SP – strefy gospodarcze,
- SR – strefy produkcji rolniczej,
- SI – strefy infrastrukturalne,
- SN – strefy zieleni i rekreacji,
- SG – strefy górnictwa,
- SC – strefy cmentarzy,
- SO – strefy otwarte,
- SK – strefy komunikacji.

A także wyznaczone obszary uzupełnienia zabudowy, umożliwiające wydawanie decyzji o warunkach zabudowy w określonych jednostkach osadniczych.

W ocenie skutków środowiskowych uwzględniono potencjalny wpływ planu ogólnego na powietrze, wodę, glebę, zasoby kopalne, klimat, hałas oraz bioróżnorodność. Plan nie przewiduje konkretnych inwestycji, które mogłyby znacząco pogorszyć stan środowiska, a wprowadzone rozwiązania minimalizują ryzyko degradacji przyrody. Zgodnie z zapisami planu szczególnej ochronie podlegać będą obszary cenne przyrodniczo, takie jak dolina Wisłoka oraz Mleczki wraz z jej dopływami, a także tereny leśne i rolnicze, które pozostaną wolne od zabudowy.

Zapisy Planu Ogólnego gminy Przeworsk będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stanowiąc ich podstawę w zakresie wyznaczonych kierunków zagospodarowania i standardów urbanistycznych.

Analiza ustaleń planu ogólnego, obejmująca strefowanie obszaru gminy oraz nieprzekraczalne warunki realizacji inwestycji, wykazała, że jego zapisy zostały sporządzone z myślą o ochronie zasobów naturalnych, obszarów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych, a także o zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców. Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są zgodne z zasadami ochrony środowiska i stanowią maksymalny zakres działań, jaki można określić w tego typu dokumencie, zachowując zgodność z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.). Reasumując realizacja planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko, a jego wdrożenie będzie miało pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój gminy.

17. Akty prawne i materiały źródłowe uwzględnione w opracowaniu

Akty prawne

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1290);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 530 ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1292);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 757);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 399);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.);

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. z 2022 r., poz. 2739);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

Materiały źródłowe

Opracowanie wykonano na podstawie m.in. następujących materiałów:

- Bielec B., Badacz G., Operacz T., 1998. Objąsnienia do Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Jarosław (984). Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
- Bielec B., Badacz G., Operacz T., 1998. Objąsnienia do Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Przeworsk (983). Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.
- Gumiński R., 1948. Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce. Przegl. Met Hydrolog., I, 1.
- Jakubiszyn M., Karpierz J., 2013. Plan urządzenia lasu. Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Kańczuga wg stanu na dzień 1 stycznia 2014 r. Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemysłu, Przemysł.
- Kabała C. i inni. 2019. Systematyka gleb Polski. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Polskie Towarzystwo Gleboznawcze, Wrocław–Warszawa.
- Koluch Z., Nowicka D., Jurczak S., Cyrulik J., Królikowska S., 2015. Objąsnienia do Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10 000, gmina Przeworsk, powiat przeworski, województwo podkarpackie. Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.
- Kondracki J., 1998, Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo. Naukowe PWN, Warszawa.
- Majer E., Sokołowska M., Majer K., Frankowski Z., Szablowska M., Stawicka A., Iłska A., 2021. Mapa geologiczno-inżynierska Polski w skali 1:500 000. Tekst objaśniający. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.

- Matuszkiewicz J.M., Wolski J., 2023. Potencjalna roślinność naturalna Polski (wersja wektorowa). IGiPZ PAN, Warszawa.
- Mikołajków J., Sadurski A., 2017. Informator PSH: Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce. Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.
- Narodowy Instytut Dziedzictwa – Rejestr zabytków.
- Ocena stanu wód powierzchniowych za 2015 r. Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
- Opracowanie aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju, 2016.
- Paszyński J., 1980. Metody sporządzania map topoklimatycznych. Dok. geogr., 3: 13–28.
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Przeworsk, 2016 r.
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Przeworsk na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2024-2028.
- Program rewitalizacji Gminy Przeworsk na lata 2017-2023.
- Raport o stanie gminy Przeworsk, 2023 r.
- Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.), 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Poznań: Bogucki Wyd. Naukowe.
- Solon J. i inni. 2018. Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries. Geographia Polonica, 91: 143–170.
- Stan Środowiska w Województwie Podkarpackim. Raport 2020. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie.
- Strategia Rozwoju gminy Przeworsk do 2030 roku.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworsk, 1998 r.
- Tomczyk A.M., Bednorz E. (red.), 2022. Atlas klimatu Polski (1991-2020). Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- Woś A., 1993. Regiony klimatyczne Polski w świetle typów pogody. Zeszyty IGiPZ PAN, Nr 20, Warszawa.
- Wójcik A., 2013. Objąsnienia do Szczegółowej mapy geologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Przeworsk (983). Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.
- Wójcik A., Malata T., 2004. Objąsnienia do Szczegółowej mapy geologicznej Polski w skali 1:50 000, ark. Jarosław (984). Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworsk, 2008 r.

- Żelaźniewicz A., Aleksandrowski P., Buła Z., Karnkowski P.H., Konon A., Oszczytko N., Ślącza A., Żaba J., Żytko K., 2011. Regionalizacja tektoniczna Polski. Komitet Nauk Geologicznych, Wrocław.
- Warstwy tematyczne CBDG:
 - Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
 - Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
 - MIDAS – obszary górnicze,
 - MIDAS – tereny górnicze,
 - MIDAS – złoża kopalin,
 - Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Solon, 2018).

STRONY INTERNETOWE (<https://>)

- bdl.lasy.gov.pl
- przeworsk.net.pl
- geoportal.gov.pl
- geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/
- geoserwis.gdos.gov.pl
- gdos.gov.pl
- korytarze.pl/mapa
- kzgw.gov.pl
- mapa.btsearch.pl
- mapy.geoportal.gov.pl
- hydro.imgw.pl
- crfop.gdos.gov.pl
- zabytek.pl/pl/obiekty

18. Spis tabel i rycin

Spis rycin

Ryc. 1. Strefy planistyczne wraz z obszarem uzupełnienia zabudowy na obszarze gminy Przeworsk.	10
Ryc. 2. Lokalizacja przejść dla zwierząt na tle korytarzy ekologicznych oraz stref planistycznych wraz z analizą zagospodarowania w promieniu 1000 m	27
Ryc. 3. Położenie gminy Przeworsk na mapie administracyjnej.....	29
Ryc. 4. Położenie gminy Przeworsk na tle regionów fizycznogeograficznych.....	29
Ryc. 5. Powierzchniowe utwory geologiczne oraz warunki geologiczno – inżynierskie gminy Przeworsk	32
Ryc. 6. Rzeźba terenu gminy Przeworsk.....	33
Ryc. 7. Klasy bonitacyjne gleb na terenie gminy Przeworsk	36
Ryc. 8. Mapa hydrograficzna gminy Przeworsk	38
Ryc. 9. Potencjalna roślinność naturalna Polski dla terenu gminy Przeworsk.....	43
Ryc. 10. Mapa przedstawiająca obszary chronione na terenie gminy Przeworsk	46
Ryc. 11. Typy i podtypy krajobrazu oraz krajobrazy priorytetowe na terenie gminy Przeworsk	49
Ryc. 12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Przeworsk.....	73
Ryc. 13. Obszary osuwiskowe i tereny zagrożone ruchami masowymi.....	75

Spis tabel

Tab. 1. Strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne określone w Planie Ogólnym Gminy Przeworsk	11
Tab. 2. Wykaz ujęć wód podziemnych wraz ze strefami ochronnymi	17
Tab. 3. Sposób realizacji w planie ogólnym gminy Przeworsk uwarunkowań przyrodniczych dla poszczególnych funkcji terenu.	24
Tab. 4. Średnie roczne stężenie gazów lub pyłów szkodliwych w latach 2020-2024 zarejestrowane przez stację pomiarową Rzeszów (kod: PkRzeszRejta).	41
Tab. 5. Przedmiot ochrony i działania ochronne wykonywane na terenie gminy Przeworsk dla SOOS Starodub w Pełkiniach.....	48
Tab. 6. Zestawienie krajobrazów priorytetowych zidentyfikowanych na terenie gminy Przeworsk według Audytu krajobrazowego województwa podkarpackiego.....	50
Tab. 7. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na obszarze Gminy Przeworsk	55
Tab. 8. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Przeworsk	58
Tab. 9. Zagrożenia dla obszaru Natura 2000 Starodub w Pełkiniach.....	84
Tab. 10. Waloryzacja przyrodnicza gminy Przeworsk	88

Tab. 11. Identyfikacja, analiza i ocena oddziaływań na zasoby, twory i składniki przyrody generowanych ustaleniami projektu Planu.....	92
Tab. 12. Wnioskowanie czy ustalenia projektu Planu mają wpływ na realizację celów ochrony przyrody wymienionych w art. 2, ust. 2 ustawy o ochronie przyrody	93
Tab. 13. Identyfikacja oddziaływań projektu Planu Ogólnego Gminy Przeworsk na obszar Natura 2000 „Starodub w Pełkiniach” (PLH180050) w odniesieniu do zagrożeń określonych w planie zadań ochronnych.....	95
Tab. 14. Macierz oceny oddziaływania na środowisko	118

Oświadczenie

Oświadczam, że zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 1 lit f. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowisk oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112) spełniam wymagania zawarte w art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. b wyżej wymienionej ustawy, uprawniające mnie do sporządzenia prognoz oddziaływania na środowisko oraz raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia